

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

NE ZAMAN KI İÇİME BİR KURT DÜŞTÜ • TÜLİN TANKUT

NE ZAMAN KI
İÇİME
BİR
KURT
DÜŞTÜ
TÜLİN
TANKUT

ayizi

kitap

NE ZAMAN Kİ İÇİME BİR KURT DÜŞTÜ...

TÜLİN TANKUT

Tülin Tankut İstanbul'da doğdu. Kimya Y. Mühendisliği eğitimi gördü. 1982'de emekli olduktan sonra yazmaya başladı. İlk oyunu "Kız Doğdu" 1993'te Ankara Devlet Tiyatrosu Küçük Sahne'de; "Rüya" adlı oyunu 2006'da Cem Safran Sahnesi'nde Oyuncular Tiyatro Grubu tarafından sahnelendi. Aynı yıl "Kültür Bakanlığı Sinema Eleştirisi Ödülü"nü aldı.

1980 sonrası Türkiye'de sesini duyuran kadın hareketinin etkinliklerine katıldı. Bir kadın dergisinin yayın kurulunda yer aldı, dergiye makaleler yazdı. Yine bir kadın kuruluşunda yirmi yıldan beri gönüllü olarak çalışmaktadır. Yazıları gazete ve dergilerde yayımlanmaktadır.

Kitapları: Kınalı ile Kocaçam: (Çocuk oyunu, 1998 Kültür Bakanlığı Başarı Ödülü) Ver Elini Avrupa, Gülün İçindeki Ses (Bu Yayınevi), Miyav (Esin Yayınları), Hoş Bulduk Viyana, Hoş Bulduk Prag (Bu Yayınevi 1999 Gençlik Romanı Övgüye Deger Ödülü), Gelincik Arkadaş Arıyor (Bu Yayınevi 2001 Çocuk Romanı Yarışması İkincilik Ödülü), Alt Tarafı Bir Film mi? / Kadın bakış açısıyla film izlemek (2004, Papirus Yayınları, Eleştirel Düşünce Serisi), Kız Doğdu, Kız Kulesi (2005 Özel İsviçre Hastanesi, 2. Sanat- Edebiyat Ödülleri Yarışması, birincilik ödülü. Basım: 2008 Mitos - Boyut), Yaz Kızım, Kız Doğulmaz (2009, Mitos- Boyut) Kelebek Olabilir miyim? (Altın Kitaplar) Gülten Dayıoğlu Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Vakfı 2009 İlkgençlik Romanı Seçici Kurul Özel Ödülü. Eşeğin Keyfi Yerinde (2010, Bu Yayınevi) Aydınlık Gecelere Yolculuk (Gençlik romanı, 2012, Evrensel Basım), Kumsaldaki Kız (2014, Kaynak Yayınları), Şenlikli Fırın (2014, Bu Yayınevi)

ayizi
kitap

Ayizi Yayınları 36
Edebiyat Dizisi 16

NE ZAMAN Kİ İÇİME BİR KURT DÜŞTÜ...

Tülin Tankut

1.Baskı, Haziran 2015, Ankara

ISBN: 978-605-65272-6-5

Yayıncı Sertifika No: 20762

Yayına Hazırlayan
Can Cankoçak

Kapak Tasarımı ve Sayfa Düzeni
Tennur Baş

Kapakta Kullanılan Fotoğraf
Woman in black dress, 1888, Heath & Bullingham

Baskı ve Cilt:
Sena Ofset
Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi
B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11
Topkapı 34010 İstanbul Tel: 90.212.613 03 21
Sertifika No: 12064

AYIZI YAYINLARI

A: Atatürk Bulvarı No: 223/12 06680 Kavaklıdere/Ankara Türkiye
T: +90.312.467 16 18 F: +90.312.467 16 19
W: www.ayizi.com.tr E: bilgi@ayizi.com.tr

NE ZAMAN Kİ İÇİME BİR KURT DÜŞTÜ...

Tülin Tankut

İçindekiler

Telefon	7
Yasemin'in Annesi	17
Cennet - Cehennem	25
Kadınlarla Bir Akşamüstü	33
Feminist Ayağa Kalk!	53
Hamam Kadınları	61
Masal Kadın	77
Piknik	83
Kürtaj	105
Kare Yumurta	123
Gitmek Zamanı	131
Makbule Hanım	151
Tacıser'in Mucizesi	157
Tekne Kazıntısının Annesinden Çektikleri	169
Anılar	187
Yeter	193

TELEFON

Güneşle birlikte bunaltıcı bir sıcak basmıştı. Terden yapış yapıştı gövdesi. Ağustos... Eee, yakıp kavuracaktı elbet.

Kalktığından beri salonun kadife perdeleri kapalı duruyordu. Güneş girmesin diye mi açmıyordu, akıl mı edememişti, neyi niçin yapmadığını - ya da yaptığını - biliyor muydu ki zaten. Kafası tam bir pazar yeri, her şey birbirinin içine girmiş...

Boylu boyunca yayıldığı kanepeden uzanıp yerdeki gazete-yi aldı. Tee babaannesinden kalma bir alışkanlıkla hemen ölüm ilanlarına bakardı. Tanıdık birine rastlamazsa durup dururken sevinirdi.

Bütün gece ölümlerle uğraştığına göre bakalım falı ne diyordu: ‘Yeni bir aşka hazırlanın...’

Burun kıvırdı, Kadın Evliyalar’a geçti. Sonunu getiremeden de bir cankurtaranın siren sesiyle esnemesi yarım kaldı. Gazeteyi fırlattı elinden. Tam da korkunç bir şey olacak diye beklerken...

Ses arka sokaklarda sönünce rahatladı. Çok şükür uzaklarda bir yerdeydi, her ne ise. Yine de titriyordu. Sinirliydi tabii. Üstelik bu yaprak kıpırdamayan yaz havası, yüreğine tarifsiz korkular salıyordu. Ama düşünmeyecekti, kafasını takmayacaktı geceki olanlara... Ah, yeni baştan yaşayabilseydi hayatını... Bir gün öncesi bile şu andakinden iyiydi, kör topal yürüyordu işte.

Bismillah ayağa kalktı. Dandiniydi her yer. Yatağı bile öylece duruyordu. Oysa eskiden evini toplamayı, güzelleştirmeyi, yeni eşyalar almayı nasıl da severdi. Geçmişin geri gelmesi umudunu da yaşatamazdı artık içinde. Yüreğinin sızısı, su borusunda ilerleyen bir çatlak gibi uzuyor, derinleşiyordu.

Mutfağa doğru hızlı adımlarla yürüdü, kadınların o işe sarılma canlılığından çok, kendini bir yerlere atma telaşıyla. Buzdolabını açtı, akşamdan kalma, bir kayık tabağı dolusu zeytinyağlı fasulyeyi hemen oracıkta ekmeksiz bitiriverdi. Tek zevki kalmıştı, yemek yemek; hoş, ona da zevk denirse tabii. Fayans tezgâhın üzerine yığılmış tınaz gibi bulaşığın en tepesine koydu tabağı.

Ağırlığını bir ayağına vermiş, mutfak penceresinden dışarıyı seyre dalmıştı. Haklı ya da haksız oluşu, içinde bulunduğu

durumu değiştirmezdi ki. Bir mucize olsa, şu evden kurtulsa... Hani hiçbir şey düşünmeyecekti? Dşnmeyecekti! Asfalt yol bildiği asfalt yoldu işte; bir yanı ağaçlık, karşısında otobüs durağı, otobüs yok, gök masmavi; Allah'ın belası güneş ateş kusmakta... Kapıcı çimleri kırpmış...

Samaydı bütün bunlar! Avuntu! Düşünmeden durur muydu insan kafası hiç? Dertleri vardı, bin bir tane düşüncesi vardı!

Hışımla yatak odasına döndü. nce işler bitsindi bakalım.

Amma sıcakti ha! Dizinin üstündeki askılı penye gecelik bile fazla geliyordu.

Aynanın karşısına geçti. Tabii ya, zaman bozuyordu yüzdeki çizgileri; yılların akışı sinsi sinsi tüketiyordu gençliğini. Ağzının çevresinde, burnunun iki yanında bu kırıkşıklar geçen yıl var mıydı? Yoktu. Geçen yıl son durum da yoktu, bir gün önce bile yoktu. Altı cerahat dolu yara zararsızdı. Ama artık kabuk kalkmıştı kabuuuk! Kanla karışık irin akıyordu yaradan.

Yan döndü, karnına baktı bir de. Allah kahretsin, sanki altı aylık gebe... Yeni yetmeyken göğüslerinden utanırdı, şimdiyse şu koa göbeğinden.

Geceliği boynuna dek sıvadı, bu kez nden baktı gövdesine. Memelerinin başı koyulaşmış mıydı ne? Sağ memesi küçülmüş gibi geldi. Belki de sol memesi şişmişti de o yanıltıyordu. Bir meme kanseri... Amaaan, ne iyi olurdu! Üç ayda da toparlayıp götürüyormuş.

Hep acı çekmek, kendini başkalarına adamak yine de yaranamamak... Şu anda ölüm kurtuluş olurdu vallahi.

Belini oğuşturarak gardroba yürüdü. Basma entari giyecekti, daha serin tutardı, efil efil.

Sırada oğlanın odası bekliyordu. İçeri girer girmez kan beynine sıçradı: Babasının uşağı vardı eşşoğlueşşegin!

Kocasından duyduğu tüm sövgüleri peş peşe sıraladı. Öfkesi dinmek bilmiyordu. Yere saçılmış plakların, futbolcu posterlerinin, ayçiçeği kabuklarının arasından seke seke kitaplığın önüne gitti. Küllükleri alayım derken kolu gümüş resim çerçevesine çarptı, çerçeve yüzüstü düştü. Alıp yerine koydu.

Resme bakıyordu, bakışlarında yeni beliren sevecen bir anlatımla. Ah, keşke hep bu kadar kalsalardı... On dokuzuna basmıştı domuz! Karnı burktu birden, yediği fasulyeye lanet okuya okuya tuvalete koştu.

İşini gördükten sonra yeniden döndü oğlanın odasına. Elin-den gelen yegâne şey, kış toplamaktı zaten. Eğilip kalktıkça ter gözlerinden içeri doluyordu; yola yola kaş da kalmamıştı ki alnındaki teri tutsun.

Dar atmıştı kendini mutfağa. Dirilmek için hemen bir sade kahve yaptı. Allahtan bu saatlerde güneş görmüyordu mut-fak, nispeten serin oluyordu.

Pervin Hanım mıydı ki o duraktaki? Yanında da oğlu. Eş-cinsel meşcinsel diyorlardı ama efendi çocuktu doğrusu.

Anaya da nasıl muti... Elini entarisinin arkasından soktu, sırtını yokladı, çok mu terli diye.

El âlemin hastalıklı çocuklarına mı özeniyordu ne? Ama Yavuz'un da elinde bir sopası eksikti hani. N'olurdu bu kadar dikbaşı, inat, buyurgan olmayaydı. 'Erkek çocuk' der, yere buza koymazdı kocası. Anladık erkek çocuk da... Ama güler yüzlü, kibar, nazik, 'versene' değil, 'verir misin' diyen... Başka kadınlara bakıyordu da şaşıyordu. Ya her şeyi sineye çekiyorlar, ya da edepsizlikleriyle milleti yıldırıyorlardı. Kimisi de çok genişti maşallah! Kocaymış, evlatmış, yemişmiş, yememişmiş, kirliymiş, temizmiş, hiç sallamıyorlardı.

Hoş, kendinde de kabahat vardı ya azıcık; hep boyun eğmişti. N'apabilirdi? Dünya erkeklerin dünyasıydı; kadına da söz dinlemek düşüyordu. Sabretmeyi önce baba ocağında öğrenmişti. Derken koca... Şimdi de piçi çıkmıştı herifin, sabır taşı mıydı ayol? Boyun eğişin adına da hoşgörü diyor-du bazı kadınlar. Hoşgörüsü batsın!

Bıçak kemiğe dayandı mıydı da bu sefer aşırı hisliliği yiyordu başını. Günü gününe uymazdı; birden sevinir, yok yere üzülürdü. Uzun süreli sevgilerden çoktan vazgeçmişti de, bari gönül alıcı bir iki söz işitebilseydi... Kahpe felek küçücük duygularla yetinmesini bile çok görüyordu.

Safsatayı bırakıp enine boyuna düşünmeliydi meseleyi. Bacak bacak üstüne attı, bir de sigara yaktı. Yalnız, sinirlenmeden, sakın sakın.

Gözü bulaşıklara kayı kayıveriyordu. Çok da iyi etmişti gece evden kovduğuna aşağılık herifi. Yok bunalımmış, yok ge-

çiciymiş, anlık bir zaafmış... “Anlamam ben arkadaş,” dedi yüksek sesle. Kariya yedirmeyi bildiği gibi nafakayı da şakır şakır ödeyecekti. Alsın gitsindi sevgili oğlunu da, ister ana-sına, ister ayrı kat; kariya da bassındı nikâhı... Çok merak ediyordu doğrusu o piç, üvey anayla nasıl geçinecekti bakalım. Kendisine göre hava hoştu; bilakis yükleri kalkardı üstünden, para sıkıntısı da çekmedikten sonra.

İyi bir ev kadınıydı. İyi bir ești. Suçu nedir bilmiyordu. Aldatılmıştı. İlk aklına gelen, herkes ne yapıyorsa onu yapmak olmuştu. Boşanacaktı.

Yarıya gelmeden söndürdü sigarayı. Dağınık düşüncelerini geleceğe yönelik kararlarda somutlaştırması içine su serpmiști. Ama yine de korkuyordu. Ya sorun kendi değerlendirmelerinden çok daha derin nedenlere dayanıyorduydu? Eğer öyleyse kullanma fırsatını hemen hiç bulamadığı mantığına nasıl güvенеcekti?

Telefon çaldı. Kalıbımı basarım ki Sevgi’dir, diye geçirdi içinden. Gitti anlattı kıza, arayı bulsun diye arattırıyordur. Çekemezdi vallahi Sevgi’nin de o kitap gibi laflarını; her şey koşullarında değerlendirilmiş de, kadının ekonomik özgürlüğüymüş de... Tıraş dinleyecek hali mi kalmıştı?

- Ne? Urfa Kebap Salonu mu? Yanlış oğlum, burası ev.

Kapattı telefonu:

- Hanzo!

Sevgi’ye gitmiş olsaydı şimdiye çoktan arardı.

Bir su dökünse miydi acaba? Ama tam yıkanırken bir telefon... Duş sesinden duyamazdı. Kimsenin arayacağı falan da yoktu ya. Bulamalarıydı vallahi, herkeste bir telefon merakı... Su dökünse iyi olacaktı hele, hiç olmazsa boynundan aşağı. Yok canım! Haber beklediğinden falan değil, geceye bıraksaydı daha iyiydi; hem sinirlerini gevşetir, uyuturdu da. Ayol sinirlenen kim? Ne siniri? Verdin miydi mahkemeye, her iki taraf da razı geldikten sonra.

Huzursuzdu. Oturup kalkıyor, salonu arşınıyor, elleriyle oynuyor, araba sesi duyunca heyecanlanıyor...

Telefon çaldı.

Söz verdi kendi kendine: Alttan alırsam Allah beni kahretsin. “Bu iş bitti Sevgi,” diyecekti. “Tek arzum şu itten yüklüce bir nafaka kopartmak. Senin gibi okumuş değilim ama benim de kendime göre fikirlerim, düşüncelerim var. Öyle kitaplarda her okuduğuna da inanma.” Eğer üstelerse lafını esirgemeyecekti: “Hem sen değil miydin kadınlar eziliyor diye bas bas bağırın?”

- Alo. Efendim? Yener Beyler mi? Taşındılar. Estağfurullah.

Salona döndü, yüzükoyun uzandı halının üzerine. Güneş çekildiği için sıkı sıkıya kapalı kadife perdelerin yaydıkları koyu kırmızı ışık salonu iyice loş yapmıştı. Sıcaktan yanık kokusu çıkıyordu halılardan.

Üst katta hiç duymadığı bir plak çalıyordu. Kollarıyla gözlerini kapadı. Yutkunmak istedi yutkunamadı, boğazından tuhaf bir ses çıktı.

Sezen Aksu duştan akan ılık bir su gibi gevşetivermişti sınırlarını; ağlama isteği uyandıracak kadar da duygulandırmıştı.

Zaten kimsenin hayatında ilk sırayı tutmamıştı ki... “Ablam kocasıyla kavgalı, teselliye muhtaçtır, gidip bir yoklayayım,” der miydi Sevgi Hanım? Ama anket manket uğruna o iğrenç gecekondulara koşar; halıcı kızlarla, işçi karılarla konuşurdu. Arasa ne fayda? Aile sorunlarını azıcık çıtlatsa bir araba dolusu laf işitiyordu küçük hanımdan. Hem efendim nerde ben nerde hesabı; kiralık rahimle, ailenin gelecekteki biçimiyle, kendi problemlerinin ne ilgisi vardı? Hele o hayvan terbiyecisi pozlarıyla, “Tepeden tırnağa yanlışlarla dolusun abla, düşüncen düştten ayrılmıyor,” deyişi... Hem o ne anlardı canım, erkek kahırını çekmekten? Allah Vedat gibi bir melaikayı gökten koca diye indirmiş hanıma. Ha n’olur bir gün de sesini yükselt be adam... Önüne ne koysan yer, bir pantolon bir kazak, fanila bile giymez, ütülü gömlek diye tutturması yok, doncağızını bile banyodayken kendi yıkar...

Zil sesiyle yüreği ağzına geldi. Kapıydı bu. Avuçlarıyla göz yaşlarını silerek ayağa fırladı. Tabii, telefonla olacak iş değildi ki; hay Allah nasıl akıl edememişti. Garanti Sevgi’ydi. Deli gibi koştu kapıya.

- Yeşillik ister miydin abla? Kıvrıkcık, dereotu, nane, salatalık... Kendin seç.

Ansızın uykudan uyandırılmış gibi şaşkın... Kapının ağzında kırmızı başörtülü esmer güzeli bir genç kız! Bebek yüzü ama güneşten nasırlaşmış elleri. Toprak gibi, sanki yeşillikler orada yetişmiş.

- Askeriyenin berisindeki bostandan bunlar. Biz yetiştiriyoruz. Hem taze, hem manavdan daha ucuz.

Açık havada çalışıyordu, ne güzel!

Kızın bakışlarında tüm sorularının yanıtını okumuş gibi mutlu oldu.

Telefon çaldı. Umursamadı. Artık düşünmekten yorulmuştu; bir şeyler yapmalıydı. Eğilip sepetteki yeşillikleri kucakladı. Doğrulunca bakışları kızın, kendine olan güvenini dillendiren bakışlarıyla karşılaştı. Gülümsedi. Bir minnet gülüşüydü bu. Kız bir anda planlarını alt üst edivermişti.

Telefon çaldı da çaldı.

- Patlamadın ya, diye bağırdı sonunda. Kızı geçiriyordu.

YASEMİN'İN ANNESİ

Antrede topuklu siyah rugan ayakkabılarını giydi, yüzlerini kadife parçasıyla iyice sildi, mantosunun önünü ilikledi. Hazırdı. Kapıyı iki kez üst üste kilitledi, anahtarı çantasına attı.

Merdivenleri inerken birden aklı başına geldi: Ocak! Pilavı kısığa aldıktan sonra peşinden de söndürmüştü zahir... Ama içine sinmedi. Gerisin geri döndü, ayakkabılarla daldı mutfığa. Kapamıştı tabii... Eğildi, ana musluğu da kapadı n'olur, n'olmaz.

Lahana kokuları sarmıştı gene apartmanı. Şu Lazlar da karalahanadan başka yemek mi bilmiyorlardı ne...

Söylene söylene çıktı kapıdan. Allahtan otobüs şıp diye geliverdi. Saat biri beş geçtiğine göre pek de geç kalmış sayılmazdı, buradan oraya ne kadarcık yoldu zaten.

Sondan bir önceki durakta indi. “Ana caddenin yan sokağından aşağı doğru bir yokuş var,” demişti sabah kocası. Rasgele park edilmiş arabaların arasından yan yan geçti. Kaldırım taşları topuklarını sıyırdıkça içi cız ediyordu, zira kala kala bir bunlar kalmıştı adamlık.

Yokuşun sonunda köşede eski, beyaz bir bina yükseliyordu. Tüm resmi binalar gibi belli ki burada da çok ciddi işler görölüyordu. Nedeni belirsiz bir korku sarmıştı içini. Ne gerek vardı bu kadar kalın duvarlara, pencerelerde demir parmaklıklara? Yanındaki kirli sarı bina, hah işte! Saydı, dört katlıydı. Sabah kocası demişti de inanmamıştı, ne sevimsiz şeydi bu böyle. Şişli’deki Yetimler Yurdu bile bundan iyiydi. Hiç olmazsa bahçesinde ağacı vardı, çiçeği vardı.

Önden iki kadın yürüyordu. Yüreklendi. Hüviyet falan sorulur diye çantasından nüfusunu çıkarttı, sıkı sıkı tuttu elinde. Kadınlar içeri girdikten sonra sağa döndüler, o da öyle yaptı.

Çok büyük bir yerdi burası, at koştur, dedikleri cinsten. Yerler mermer, pencere olmadığından tavandaki bütün floresanlar yakılmış. Köşede küçük bir masanın başında iki oğlan iki kız, ellerindeki kâğıtlara bakıp bakıp çevredeki kalabalığa laf yetiştiriyorlardı. Kimse sormadığı için nüfusunu çantasına koydu, masaya seğirtti.

Yanında durduğu kerli ferli, kısa boylu adam,
- Sekiz B’yi rica edeyim, dedi.

Oğlanlardan biri kâğıttan bir şeyler okumaya başladı, adam da elindeki küçük deftere not aldı.

Yaprak gibi titriyordu. Ne halt edecekti şimdi? Hani kâğıdı kalemi? Sağ olsun kocası da tembihlememişti sabah çıkar-ken. Hem kâğıt kalem olsa bile kolay mıydı onca yabancı ismi bir çırpıda yazıvermek?

Sırasını beklerken kıvranıp duruyordu.

Kerli ferli kısa boylu adam çekilince masanın önünde buldu kendini. Kızlardan güleç yüzlü, gamzelisi,

- Evet, sizin? diye sordu.
- Daha hazırlıkta, ablası.
- Hangi sınıfta?

Hiçbir şey duyacak gibi değildi:

- Ah, kâğıt kalem öbür çantada kaldı, kusura bakmayın.
- Sınıfını söyleyin.
- Ah, size çok zahmet olacak, bir kâğıda yazsanız?

Kız anlayışla gülümsedi:

- Tamam. Siz kızınızın şubesini söyleyin, hemen yazıyorum.

Yer yarılıp içine girsin istiyor, başka bir şey istemiyordu. Kızı yanıtladı ama nasıl yanıtladı, bir kendi bir Allah bilir. İçinden veryansın ediyordu kocasına: Ya bu kız, olup biteni Yasemin'e anlatırsa? Ha n'olurdu bugünlük işi asaydı da kendi geleydi veli toplantısına. Alışık mıydı kadın başına böyle yerlere girip çıkmaya?

Kızın uzattığı kâğıdı kaptığı gibi kalabalığı yara yara soluğu koridorda aldı.

Önce Almanca hocasına gidilecekti. İkinci katta, kapısında XII A yazılı, sağdan üçüncü oda. Merdivenleri koşar adım çıktı, upuzun kuyruğu görüverince nevre döndü. Kapı ağzında bekleyen gözlüklü, genç kadına yaklaştı; gerçi elinde kâğıdı vardı ama gene de “Afedersiniz, acaba bu Frau Müller’in kuyruğu mu?” diye sormadan edemedi. Kadın başını sallayınca bir oh çekti, hem de gülmek geçti içinden: Allahtan Alman’ın adı kolaydı da dili dönmüştü.

Kuyruk gıdım gıdım ilerliyordu. Babalardan çok anneler, büyükanneler gelmişti. Ne kadar şıktılar! Düğününden kalma yeşil farını sürmediğine, altın küpelerini takmadığına pişmandı. Kürkler, takılar, onca varyet... Ama nedense hep bir şeylerden yakınıyorlar, mutlu görünmüyorlardı. Utanmasa dinleyecekti konuşmalarını. Bir bilebilseydi neden yakındıklarını.

Sıra kendisine gelince eşarbını düzeltti, tam kapıyı vururken yüreği yerinden oynadı: Nasıl konuşacaktı Alman’la? Gamzeli kız da yazmamıştı kâğıda ne yapacağını. Alı al moru mor kapıdan içeri girdi.

Orta yaşlı, tombulca, güler yüzlü bir kadındı Frau Müller. Hemen ayağa kalktı; el sıkışacakmış gibi de bir hali vardı. Kendisini birine benzetmişti galiba? Elini vermese miydi acaba? Kadın yanıldığını anlayınca kim bilir nasıl bozulacaktı? Çok da cana yakındı ama.

El sıkışılırken öldü öldü dirildi. Kürsüde oturan kız öğrenci

de kalkmıştı ayağa. İçinden çok takdir etti Frau Müller'i: Bir yandan velilerle uğraşüyor, bir yandan da kıza ders çalıştıyordu. Dizleri titreyerek sandalyeye oturdu. Çekingenliğini yenemiyordu bir türlü. Avuçları ter içindeydi.

- Hangi sınıf? diye sordu kız. Yasemin'i sormuştu besbelli. "İlahi çocuk, sen dersine baksana," demek vardı ama kırmadı, yanıtladı soruyu.

Yasemin adını duyar duymaz ok gibi fırladı yerinden Frau Müller:

- Jasmin! Jasmin!

Kendisini biriyle çok fena karıştırıyordu kadıncağız. Bu ne tesadüftü böyle; demek her kimse o kadının kızının adı da Yasemin'di.

Frau Müller not defterini karıştırırken Almanca bir şeyler söylüyor, öğrencisi de anında Türkçeye çeviriyordu: Yazılı 10, sözlüler 9, 9.

Düşte nasıl dili tutulur insanın, konuşamaz, işte öyleydi. Sevinç, heyecan, utanç, minnet... kafasının içi aşure kazanına dönmüştü. Sonunda her şeyi kavramıştı ama! Ayağa kalktı, öğretmenin de, öğrencinin de ayrı ayrı ellerini sıktı. Bu el sıkma adetini ilk kez görüyordu bir öğretmende ve çok beğenmişti.

Türkçeciye en sona bıraktı; giriş katındaydı nasıl olsa. Etekleri zil çalaraktan matematikçiye gitti. Adı da amma zordu. Koyu demli bir bardak çay çekti canı. Ayakta dikilmekten tabanları sızlıyordu.

- Matematikçinin mi? diye sordu, kuyruktakilere. Evet, dediler.

İçinden kutladı kendini: Kafayı çalıştırmış, yalan yanlış ad söyleyeceğine, bir matematikçi lafıyla halledivermişti işini. Bakalım bu adı zor Alman ne diyecekti? Eve gider gitmez sarılıp sarılıp öpecekti kızını. Koca yıl test hocasına para yetiştireceğim diye iğne kakalamaktan kamburu çıkmıştı ama kıza da değmişti doğrusu.

Girişte gördüğü kerli ferli, kısa boylu adam karşı sınıfın kuyruğundaydı. Deve tüyü pardösü, bej takım elbiseler, hoş adamdı Allah için. Arabası olduğuna kalıbını basardı; yoksa onca yoldan sonra siyah ayakkabıları nasıl böyle pırıl pırıl kalabilirdi. Gülmesi tuttu: Baygınlık geçirip adamın kollarında ayılsa... İçinde yepyeni duygular kabarıyordu. Boğaz'a gideceklerdi birlikte, deniz kıyısında bir restorana. Adam güzel sözler söyleyecekti, karşılıklı kadeh kaldıracaklardı. Düş gücü öylesine çalışıyordu ki, çiçekçi kızdan alınacak kırmızı karanfili bile unutmuyordu.

Derken kocası düştü aklına. Akşamları televizyonda iyi bir şey yoksa doğru yatağa. Hiç sevmezdi o işi; varsan baksan vazifeydi işte. Donyağı gibi duruyor diye de azar ıstırdı. Nohut oda bakla sofa, öhö dese kız duyacak, elleri bulaşıktan, çamaşırdan hışır hışır; her şey gönül hoşluğuyla değil miydi?

Adam sınıftan çıkıyordu. Forslu biri olmalıydı; yürürken bazı veliler bakışlarıyla arkasından izliyordu. İçinde ona karşı ekstra bir saygı belirdi. Bir de baktı, geri dönüyor. Sınıfı şaşırmıştı anlaşılan. Yaklaştı. Göz göze geldiler. Nasıl bir heyecan... Utanç, sanki zina yapmış gibi. Ama adamın

bakışlarındaki üstünlük havası ürkütücüydü. Tüh! O anda kafasındaki tüm düşünceleri kovmak istedi.

Saydı, dört kişi kalmıştı önünde. Adamı falan unutmuştu. Eh, onca heyecan ve telaştan sonra demli bir çayı hak etmişti doğrusu. Saat daha dört buçuktu. Kuyruktaki kadınlar yakınlardaki bir kafeteryadan söz etmişlerdi. Şu yaşına kadar dışarıda bir bardak su bile içmemişti, bakalım nasıl oluyordu. Hem çay da n'oluyor? Bira içecekti. Şöyle bol köpüklü! Çayını evde de içerdi. Ağzı kokarsa çiğneyiverirdi birkaç karanfil, o da mı tasa? Kocasını geç dönecekti zaten; kaynının salon takımları vardı bitirilecek; düğüne ne kalmıştı şunun şurasında. Ama ya bira içerken birilerine yakalanırsa? Sonra? Buyurun cenaze namazına... Adam sen de, bunu yapmak için geç bile kalmıştı. Kızını, kocasını düşünmekten kendi isteklerine sıra gelmemişti ki. Hem işten güçten göz açabiliyor muydu? Çevreden zihnini okuyorlarmış gibi korktu birden. Namusuna halel gelirmiş gibi çaydan da biradan da vazgeçti.

Sinirleri alt üst olmuştu durup dururken. Ah ah, doyuma ulaşmamış düşler! Kızım, sana göre değil bu işler... Kocasını olmadan ne sokağa çıkabilir, ne de otobüse binebilirdi... Ama kafelere mafelere gitmeye de can atıyorsun, o da başka... Gözyaşları da inmek için hazır bekliyordu. Rezillik. Kurban olduğum Allah, güç ver bana, şuradan kazasız belasız çıkıp gideyim, diye dualar ediyordu içinden. Küfrânı nimet etmesi için bir sebep yoktu. Bu yaştan sonra düşlerin de bir yararı yoktu. Kızında teselli bulması daha yerinde olurdu.

Avuçları terlemişti sıkıntıdan. Gelen geçen de habire çarpıyordu. Hele arkadaki şişko herif resmen ittiriyordu. Tam dönüp iki çift laf etmeye niyetlenirken kalabalığın içinde bir

elin omzuna dokunmasıyla yerinden sıçradı. Dönüp baktı: Kocası. Tam da sıra dışı düşlerinden sıyrılıp iç huzuru yakalamaya çabalarken.

İlk sözü “Koku mu sürdün sen?” olmuştu kocasının.

- Ne kokusu bu? Kolonyaya benzemiyor.

Aklından yıldırım hızıyla bir dolu yanıt geçiyordu. Ama hiçbirini beğenmedi. Kocaman açılmıştı gözleri.

- Sürdümse sürdüm, n’olmuş, deyiverdi.

Kocasına öyle bir bakış baktı ki, gözlerinden saçılan yalazlar yüzyıllık, kirli sarı renkli taş binayı bile bir anda tutuşturup kül ediverecekmiş gibi geldi adama. Tek kaşı kalkık yakışıklı başı, dehşet içinde önüne düştü.

CENNET - CEHENNEM

Yokuş yukarı çıkan kamyon gürültüsüyle horluyordu Hasan. Akşam yediğı beş baş taze soğanın kokusu yastıklara sinmiş... Dizini bir çekmesiyle çuval rengi etamin perde iki üç parmak aralandı; donuk gün ışığı tam gözlerine vurdu Cennet'in:

- Vıyh, eşki peynir gibi gokuyon lan!

Daha da güçlü bir horultu koyuverdi adam. Cennet de al ipekten çeyiz yorganını çekti onun üzerinden, bir kez de bedenine doladıktan sonra sırtını döndü ona.

Tıkırtıya başını azıcık kaldırdı. Yorganı iteledi, gözü kulağı, tüm âzâsı kulak kesildi, soluk almadan ses arandı: "Belkim gocukarı işemeğe galkmıştır?"

Tıkırtı gene... İyicene doğruldu: “Yoğsam dışarıdan mı?”

Uykusunda mırıl mırıl etmekte olan Hasan’a abandı; perdeyi biraz daha araladı: “Anaaa! Hay gebermeyin emil!”

Kafa sallayarak çık çık yaptı, gördüğüne hem şaşmış hem gülesi gelmiş gibi. Kondunun önündeki incire tırmanan bir tekir kedi, ağacın tepesindeki iki karganın yanlarına varacaktı aklı sıra. Gakladı kargalardan biri. Peşinden öbürü, daha bir kibarca sanki. “Siz de kimsiniz?” gibisine miyavladı kedi. Gene gakladı kargalar. Kuyruğunu oynattı kedi, sinirli sinirli eğri gövdeden dallara doğru yürüdü. Durdu bir an, daha da hızlı miyavladı, başını da aşağı yukarı salladı, kızgın insanlar gibi.

Güldürmüştü Cennet’i: “Ülen, ne bozuluyon? Sen kedisin, onlar guş... Helbet gaklayacaklar. Gendünden değel diye niye horluyon garipleri?”

Cama vurup kediyi kaçıracaktı ki, Hasan’dan ötürü caydı; yorgansız kaldığına ellerini bacaklarının arasına kısırmış, üşümüş de büzülmüş gibi bir hali vardı adamın. İçi acıdı birden, kıyamadı. Sonra bir yol uyandırıp manzarayı gösterse mi diye düşündü, kızar mızar diye caydı hemen ondan da. Zati kaşla göz arası ne karga kalmıştı ne de kedi.

Hava güzel olacaktı; yarısı mavi yarısı beyazdı göğün. Tee uzaklarda yamacın tepesinde, sıram sıram dizilmiş beyaz bloklara daldı. Bacalarından henüz duman tütmüyordu. Gece çiselemişti besbelli, incirin yaprakları kaymak gibi olmuştu, parlıyordu.

- Off anam off, diye iç çekti Hasan. Yüzünü duvara dönerken bir buçuk kişilik somya gıcır gıcır etti.

Perdeyi çekti Cennet, sırtüstü yatağa devrildi:

“Namıssız, gokun neyin duyulmaz oldu hele şükür. Cale Abla’nın plağı gibi ‘*Seni uzaktan sevmek*’ gerek Hasan’ım. Yakınıma gelincene burun murun bırakmıyon.”

Kıkır kıkır gülmesine yatak sallandı:

“Emme Altan Abi’nin zabah sürdüğü gokuları sen de sür-sen sen de burcu burcu gokarsın.”

Açtı kapadı gözlerini, açtı kapadı, nafile. Bir kez ayılmıştı ya, daha uyku tutmuyordu: “Galk kız Cennet, barım çol çocuğun eskilerini yuğ!”

Gerindi, esnedi çeneleri ayrılasiya, kemikleri çatırdadı, sonra külçe gibi bırakıverdi kendini: “Vıyh, amanın kim galgacak da piç *Aygaz*’ı yakacak? Tenekeye doldur suyu, bekle ki ısına. Dök leğene... Vıyh!”

Sımsıkı yumdu gözlerini: “Yeni yeni huylar peydahladın ki Cennet, ne yeni huylar. Şehirli garıları geçtin gız. Gün doğmadan işe goyulan sen değil miydin ha?”

Sızım sızım sızlayan bacaklarını karnına çekerken kalçası Hasan’ın dizine çarptı. Tek gözünü aralayarak süsmeye hazır boğa kızgınlığıyla yüzüne baktı Hasan, ama bölmedi uykusunu, gene yastığa gömdü kafasını.

Tıkırtı... Bir daha, daha hızlı: “Gidinin deyyus kedisi, ben seni gebertmeyeyim de...”

Yatağın içine oturdu, sesi bekledi. Soluğunu tuttu; dinledi yok, dinledi yok, az daha bekledi; rahata getirdi bedenini, sırtüstü uzandı sonra: “Gız Cennet, cin mi çarptı ne? Vara yoğa galkı galkıvermek de nesi?”

Uyku tutsun diye gözlerini sağda solda dolandırırken az kal-sın bir çığlık atıp evi havaya kaldıracaktı: Cale Abla’sının eskiden beyazmış da şimdi rengi kirli sarıya dönmüş formi-ka gardolabının tepesinden yeşil *Musaf* kesesinin kordonu sarkıyordu; iki mukavva kutunun önündeki daracık yere sığmadığından...

Lastik top gibi fırladı yataktan. Sıçrayıp uzandı kordonu ya-kalasın diye, ama boyu yetmedi. Sağa sola bakındı. Hasan’ın alet kutusunu görünce kutuyu ayağıyla itti, üstüne çıktı, kordonu çekiverdi aşağıya; *Musaf*ı yakaladıktan sonra üç kez öpüp alnına koydu: “Bit gadar odanın neresine ascan ki...” Yer arandı, hiçbir yeri gözü tutmadı: “Zinhar, ora da ayağımızın dibi.”

Dinelmekten buz kesmişti sırtı. Tek yer kalıyordu, pencere-nin sapı. Hem canım ölüm uykusunda değildi ya bu Hasan da, uykusunun arasında *Musaf*a çarpsın.

Keseyi belinden yukarıda tutarak yatağa girdi. Sonra ne dü-şündüyse düşündü, heykel gibi kıpırtısız durdu bir an dizle-rinin üzerinde. “Çık” yaptı; yanda komayacaktı keseyi.

Ya Allah bismillah, kalktı yataktan, kapıya seyirtti. Öfkeden mi, kirlenmesi gecikmişti ondan mı, alev alev yanıyordu ya-nakları: “Gâvurun garısı! Uyanırsa uyansın. Al *Musaf*’ını, go nereye goyarsan, dirim. Söyle konuna konşuna, işi bitince

gomasınlar benim buraya, dirim. Gendü dağınıklığım bana yeter, dirim.”

Kapının sapını sımsıkı kavramışken eli yanına düşüverdi: “Emme uyartırsan gocukarıyı, çocuklar da uyanır. ‘İşemeğe götü beni’ dir gocukarı. ‘Uyarttın madem, çay yap’ dir. ‘Zana yağlı ekmek sür’ dir. ‘Gızın gafasını kazlı darakla dara, sirkelerini gır,’ dir. Vıyh, onca iş!”

Çeneleri atıyordu soğuktan: “Abaruuu!”

Yeniden döndü yatağa: “Rabbim, gayrı sen affet Cennet gulunu, yanımıza düşecek emme, hiç olmamış ayak ucumuzdan eyi.”

Keseyi Hasan’ın üzerinden aşırıp kordonunu pencerenin sapına geçirdi.

İki yana sallanıyordu kese, düşecekmiş gibi.

“Gız Cennet, boyun devrile, ha ne vardı galgasın da *Musaf*’ı sahabına veresin. Uyku dutar mı daha seni? Günahın goyverir mi, gözlerini yumasın da memede bebeler gibi mışıl mışıl edesin? *Musaf* yanda Cennet! O bizim başımızın tacı değel mi? Yeri ora mı? Gahrolası gaynana, ufacık çekmeyi esirgedi bitecik oğlundan. Ha n’olurdu al gızım Cennet, aynalı çekme senin, diyeydi de *Musaf*’ı neyi içine dolduraydı. Camız!”

Keseye dokunmasına kalmadan, diziyle gerdirttiği yeşil penye geceliği robasından cart diye yırtıldı. Kıрмаşmasına tek gözünü açtı Hasan; yemek yermiş gibisine ağzını şa-

pırdattı, sonra yorganı başına çekti. Kesenin sallanması da durmuştu nihayet.

Bir sıcak bir soğuk, bir ateş, bir buz, ıgıl ıgıl bir şeyler akmaya başladı Cennet'in içinden: "Bir hareket ossa Allah mahfaza... Amanın bu gutular tepemize yıkılı ki, gamyon ezmiş göpeğe dönzerir alimallah."

Yorganın altında büzüldü de büzüldü: "Biri Cale Abla'nın renkli televizyon gutusu -kaynanasının bakırları dururdu içinde- ötekini Hasan getirmişti, ne bileyim ne gutusu."

Kutunun yazılarını sökmeye gayretlendi, avunsun da kafası dağılsın diye. Yarı, yırtık asker battaniyesinin altında kaldığından okunmuyordu: "FR... Cennet gülüm, biz oralara geldik mi ki okumaya çabalıyon? F'nin önüne I gelse neyse-ne... FI-RIN olur. C, I getirisin, FIRINCI, DAK getirisin, FIRILDAK... FR okunu mu gı? Gâvurca helbet, anca Cale Abla'n okuyabilebilir."

Elini getirdi karnının üstüne koydu Hasan, keyifli keyifli inledi. Cennet'in ittirmesine ses etmedi, bu kez karnının aşağılarını sıvazlamaya kalkıştı.

- Tek dur lan.
- Hadi diyom gız.

Omuzundan kavrayıp üstüne çullandı Hasan. Kara kıllı elleri, donunun lastiğine yapıştı. Ayağı perdeye dolanmıştı vaziyeti alırken... Göğün mavisi açılıyordu. *Musaf*ın gerisinde beyaz binaların çatılarını saran dumanlar yükseliyordu. Gözünü o yandan ayıramıyordu Cennet: "Saat yediyi geç-

meli ki, Cale Ablalarının gapıcısı fayrap etmiş galriferleri. Galgacan, çol çocuk, onca iş, vıyh!”

Debelendi:

- Yeter gari, Cale Abl...
- Sus kız, başlatma şinci Cale Abl'na.

Hasan'ın soğan kokulu soluğu memelerini yalayıp geçerken ağzını açamadı Cennet: “Cale Abl dimez miydi, ‘Aşk olsun Cennet’; sekizi beş bilem bile geçirtince bir hoş ederdi suratını. Zati sekizi on geçerekten neft sürmüşler gibi yallah koşardı aczaneye. Ablam, emme senin de başında, erkek gısmı anlıyo mu, bakalım takatı var mı diyo mu... Vıyh, ille de inildeyecek bu Hasan da. Garnı geniş! Kadın işi diye burun gıvırıyo...Galmadı gari mecali Cennet'in. Heç hissin yok mu senin? Ülen perşan ettin. Vıyh, Allah mahfaza bir hareket şinci... Gutular... tepemize... R'den sonra A... Cale Abl'm pokunu yiyim, meraklanma sen; ev ocak Cennet'e amanet. Zebze çorbayı gelip gidip garıştıcağaam, gaynana-nın ilacını üç vakıta vereceem, Altan Abi'nin pantolunu... Amanın Cennet, Altan Abi'n atletilen dolandır... Omuzlar pelivan omzu... Kim güleş dutabilebilir bu yiğitlen? Kim bükebilebiir bileğni neyini? Bazulara bak hele, heybete bak hele! Tövbe, aslaca! F'nin önünde R oldu mu bu nassı okuna? R'den sonra A, gerisi goley emme... Yaradan yaratmış ki övmüş de yaratmış. Durur mu ki fitili almış bir kere. Gopuk Osman'ın atları şaha galkmış ki nassı galkmış. Git len Gopuk, anadan üryan. Tövbe, atlarna sahap ol... Fır fır döner oldu Cennet'in başı. Dön baba dön, dön baba dön. Adını di Hasan'ım, bi kerecük adını di elmasına... Amanııın! Gopuk Osman'ın atları gem dutmaz oldu gari. Ha bakam, de bakam, ha bakam de bakam. Ahengine gurban. Bekle len Ha-

san! Vıyh...vıyh ki ne vıyh! Tikenler battı apışına gızzz, bir hoş oldu içerisi. Damarlarna datlı datlı ganlar doldu. Ölüyon! Ölmüyon gülüm, diriliyon! Başşaşağı dönüyon. Gari biliyon. I'sığı dakma gafana gııı. Söküyon, hem vallah hem billah. I'sı yok emme, içinden diyecen I'yı, mecburi dışa vuracak. Aha gıı: FIRAGILE... Başkaca mümkünü yok. Başkaca çıkar yol da yok.”

KADINLARLA BİR AKŞAMÜSTÜ

Öğleden beri sicim gibi yağan yağmur, ben evden çıkarken ahmakıslatana çevirmişti. Neyse ki insanın yüzünde kırbaç gibi şaklayan o deli rüzgâr yoktu; ama soğuk yerindeydi.

Sabah özenle boyadığım iskarpinlerimi parke taşlarının arasındaki irili ufaklı su birikintilerinin hışmından korumak için taşların üzerinden seke seke yürüyordum.

Önümdeki aheste beste ilerleyen mızımız Volkswagen'in peşinden köşeyi dönüverince, bir sevinç dalgası kapladı içimi: İşte Café Printemps! Duvarları isten kararmış ve adı olmayan bir renge bürünmüş upuzun binaların ortasında, bir dağ

evi sevimliliğiyle tam karşımda duruyor! Cepheyi iyi ki tüm-
den ahşap tutmuşlar; ilk gün dikkatimden kaçmış; örneğin
beyaz beton sıva atmış olsalardı, İstanbul'un kirli havası,
çisil çisil yağmurda kaldırımlarda biriken çamurlu sular, iki
günde canına okurdu bu caanım binanın da.

Vakıfların mıydı ki? Daha çok ufak tefek değişikliklerle, ek-
lerle restore edilmiş, çocukluğumun Üsküdar'ının kâgir evle-
rine benziyordu. Belki de iş yapmamış bir işyeriydi önceleri.

Aslında beni çeken ne özgeçmişindeki ayrıntılar ne de mi-
mari özellikleriydi. Sokak arasında, kalabalıktan uzak, ara
sıra kaçamak yapabileceğim, içini de dışı kadar beğeneceği-
mi umduğum şipşirin bir kafeydi, o kadar.

Yıllardır şöyle keseye uygun, insanın içinde gizli kalmış ar-
zuları birer birer uyandıracak, yasak zevkler âleminden esin-
tiler getirecek depdeğişik yerlerin özlemini çeker dururum.
Masrafsız diye dadandığım o bizim kasvetli lokalden de gına
geldi artık. Kuşkusuz benim gibi birinci dereceden memur
emeklilerini de böyle yerler paklar ya... Kırk yılda bir pa-
raya kıyıp da bir kafeye gideyim deseniz bin pişman olur-
sunuz: Ne denli dinlemekten kaçınırsanız da sağınızda solu-
nuzda edilen ahmakça sözler; biçimi değiştirip özleriniyse
analarından doğduklarındaki ilkelliğiyle koruyan kentin
yeni efendileri, ekonomik gelişmeleriyle beyinsel ve kültü-
rel gelişmelerinin eşzamanlılığını tutturamamış iş adamları,
sanki ağız birliği etmişçesine sınırlerinizi törpüleme yarışına
girmişlerdir. Hele de kadınlar! Kendilerine sunulan yüzlerce
kozmetiğin ve estetik cerrahinin, güzelliklerini ortaya çıkar-
masındaki başarısına karşın, tinsel yoksulluklarını örteme-
diği, efendime söyleyeyim, karnından konuşan ithal malı

bir bebekten ne kerte insana yaraşır davranışlar beklerseniz, bunlar da ellerinden daha fazlası gelmeyen, süs balığı kadınlar! Ah, hiç çekilmezler... Düşünüyorum da nerede Pakiştaki, Markiz'deki, Baylan'daki o ambiyans? Kadını kadına, erkeği erkeğe benzerdi. Ne yazık ki her biri cennetten bir köşeymiş de biz kadir kıymet bilmemiştik. Uzun lafın kısası, kış günlerinde saat beşle yedi arası zaman geçirilebilecek doğru dürüst bir yer bulamadım gitti şu koca kentte. Burayı da geçenlerde Güzide'nin ablasına yeni yıl tebrikine giderken keşfettim.

Baldız hanım Cihangir'e taşındı. Yerinin sapalığı bir yana, Cihangir'in birbirine pek benzeyen sokaklarına girip çıkmaktan serseme dönmüş, şu sokak mıydı bu sokak mıydı diye Güzide'yle birbirimizi yiyip duruyorduk. Sağ olsun o da içtenliğime hiç inanmaz; belleğimin zayıflığını ablasını ziyaretten duyduğum hoşnutsuzluğa yorarak, sonu gelmez takaza ve psikolojik açıklamalarıyla canımı burnuma getirmişti.

İki katlı oluşu ve mütevazı fasadıyla hemen gözüme çarpmıştı kafenin bulunduğu bina. Uzaktan şampanya rengi tül perdelerin zırh gibi kapattığı pencereleriyle kadın berberi izlenimi veriyordu. Daha iskelesi sökülmemiş bir inşaatın tepesinden kafamıza bir tuğla parçası ya ne bileyim moloz falan yemeyelim diye Güzide'nin kolundan tutmuş karşı kaldırıma doğru çekeştirirken, benden önce o ayrımsamıştı kapıdaki tabelayı; beyaz majiskül harflerle Café Printemps yazılıydı üzerinde. Geçinmeye gönlü olmadığından da "Kafeymiş, yeni açılmış," diye dudak bükmişti. Doğrusu baldız hanımın sokağına girinceye dek bende de bir iz bırakmamıştı bu yeni kafe; taa ki yolun solundaki ilk apartmanın giriş katındaki pencerede o nefis yarattığı görünce kafamda

şimşekler çakmaya başlayınca dek... Burnunu cama dayamış, zümrüt yeşili gözlerinde danışma memurlarının ciddi ve soru soran bakışlarıyla, kuzguni siyah bir kedi! Cafe Printemps ile kedi arasında hemen bir bağ kuruvermiştim.

Efendim, sebze ve meyve tabloları yapmakla ünlü bizim baldız hanım, bir ayağım Taksim'de olur savıyla, Ataköy'deki katından Cihangir'deki bu koca yadigarına taşındığı gün, komşularıyla pek övünmüştü. Çoğu Fransız Konsoloslugu'nda çalışan görevliler, kolejlerde ders veren öğretmenlerdi; kısacası sokağı Fransızlar parsellemişti. İşte baldız hanım da yeni komşularına hulûs çakmak için ilk iş Hayvan Severler Derneği'nden kendisine bir kedi almıştı. Güzide benden gizler ama sanırım Fransızlar caanım sebze ve meyvelerimizi tablolarda değil de manav dükkânlarında görmeyi sevdiklerinden ya da *fromage* düşkünlüklerinden, bizim ressam baldızı pek önemsememişlerdi. Her neyse, neden sonuç ilişkilerinin şaşmazlığına yürekten inanan biri olarak, sokak içindeki Cafe Printemps'in Fransız kolonisine hizmet vermek amacıyla açıldığını ossaat çıkarmıştım.

İlgi alanımdaysa yalnızca kadınlar vardı. Bir iki saatliğine yorgunluk atmaya gelmiş, tek başına ya da kadın kadına Parisienneler! Parfümleri nasıl da iç bayıltıcıdır. Zarif el kol devinimleriyle bıcır bıcır konuşurlar. Konular enti püften olsa da değil mi ki o dil Fransızcadır, iç gıcıklayıcı müziğiyle kulakların pasını alır, ruhu okşar. Daha önce de belirttiğim gibi, bizim yerli haspaların öykünmeye çalıştıkları *femme fatale* pozlarıyla, eçhelliklerini kamufle etmek için büründükleri suskunluktan ya da tersine, bet seslerinin iyice bayağılaştırdığı car car konuşmalarından, oldum bittim nefret ettiğimden, Fransızların *provinciale*'ne bile fittim açıkçası.

Öyle tanışayım, işi ilerleteyim gibi bir derdim yoktur. Çünkü bu tür ilişkiler insana sorumluluk yükler. Hadi baldız hanıma yakalanma korkusunu göz ardı ettim diyelim; ya para durumum? En büyük handikap da bizzat Güzide'nin kendisidir. Yaşamımı bunca yıldır onun gibi bir gardiyanın denetiminde sürdürdüğümünden, gerçeği bir yere kadar yaşama, kalanını da düş gücüne bırakma yetisi kazandığımı itiraf etmeliyim. Hem böylesi daha güvenceli oluyor ve gerçeğin vereceği somut hazlarla kıyaslanırsa, tıpkı uçurtma peşinde koşmak türü daha bir çekiciliği var.

Şemsiyemi kılıfına sokup içimde kıvıl kıvıl bir heyecanla kapının pirinç sapını tuttum. Bir yandan da yüreğimin köşesinde küçük tedirginlikler, kuruntular keyfimi kaçırmak için alesta bekliyordu. Gerçi Güzide'ye pek güzel yutacağı "Bizim eski Galatasaraylılarla Nedim'in kiraathanesinde buluşacağız," masalını uydurmuştum ama, çocuklardan birini şeytan dürtüp de alt katımızdaki komşunun telefonundan beni araması pekâlâ mümkündü. Güzide'nin "Nasıl olsa beyler yok, siz de bana gelin bari," diyerek karılarını beş çayına çağırması da olasıydı. Peki, ya Fransızlar gelmezse? Bu olasılığıysa aklımdan bile geçirmek istemiyordum.

Umduğum gibi içerisi sıcacıktı. Sağdaki köşede ağır başlı bir Amerikan bar duruyordu. Bazı birahanelerdeki gibi, tepeden sarkan kesik ayna parçacıklarıyla kaplanmış topların, öteye beriye kondurulmuş iğrenç ışıklar saçan lambaların bir kat daha çirkinleştirdiği bar Amerikalılara benzemiyordu. Küçüktü, ama olsun. Sırtı bana dönük oturduğundan neyin nesi olduğunu kestiremediğim meşin ceketli, iri kıyım bir adam bar taburesine tünemiş, tek başına içkisini içiyordu.

Esmer, uzun boylu, yılan gibi kıvrak vücutlu genç garson, bir toreador edasıyla elini yana açarak soldaki geniş bölümü dolduran boş masaları gösterdi. Başımı hafifçe eğip selam verdikten sonra, gece lambalarının tatlı bir ışıkla aydınlatığı, kırmızı beyaz ekose örtülü masalardan duvara en yakın olanına doğru yürüdüm. Garsonun nezaketinden cesaretlenerek paltomu, şemsiyemi, lacivert beremi, bir de başıma vestiyer ücreti çıkmasın diye karşımdaki sandalyeye yerleştirdim. Zaten ancak *garson boy* berelerin uyacağı miniminnacık kafamı ve altındaki sıska bedenimi görmek istemediğimden aynalı vestiyerlerin önünden yıldırım hızıyla geçmek, âdetimdir.

Kendime çekidüzen verdiğim sırada garson yanı başımda bitti. Hafta sonuna dek ödenmesi gereken su parasıyla, Güzide'nin köşe bucak sakladığı vergi iadem cüzdanımın içinde sapasağlam duruyordu. Bunun verdiği güvenle kaçabeşe düşünmeden votka söylemeye karar verdim.

Beklemek, hele sonucunda karşılaşılacak durumların olumlu ya da olumsuzluğunu kestiremediğimiz zamanlarda en sevmediğimiz şeydir kuşkusuz. Ama ben gözüm kapıda, kafeye gelecek müşterileri beklerken hiç sıkılmıyor tersine içimden kıs kıs gülerek eğleniyordum. Bizim Galatasaraylılar böylesi bir serüvene kalkıştığını gözleriyle görseler inanmazlardı. Votkamı keyifle yudumlarken şu saatlerde her birinin ne yaptığını aşağı yukarı kestirebiliyordum. Şahap gazetede ecel terleri döküyor olmalıydı. Sait ise kayınpederinin hazır giyim mağazasında pineklemiyorsa, Abdi ve Nurettin'le, parlamento dışı muhalefet yapan partinin toplantısında çile dolduruyordu. İçimden oh çekiyordum. Bir yandan da burayı çok beğeneceklerini ve zevk i seli-

mimden ötürü beni kutlayacaklarını düşünerek, “Bir gün birlikte gelsek” gibisinden çelişik projeler üretiyordum. Ne var ki onları buraya getirseydim olacaklar taa başından belliydi: Karıları ayrı kendileri ayrı hava çaldıklarından, üstelik cüzdanları da hayli şişkindir, hemencecik benim Fransız bayanlarla ahbablığa girişecekler, içkilerin biri gidip biri gelirken, ben de her zaman olduğu gibi, koyulaşan söyleşide sıram gelsin diye gözlerinin içine bakacaktım. “Aklını başına topla, öyle yağma yok,” dedim kendi kendime.

Aslında hepsi iyi çocuklardır. Arkadaşlıklarımız ortalama bir insan ömründen bile uzundur da; nedense küçüklüğümüzden bu yana beni hep kendilerinden aşağı görmüşler, dahası alaycı ve insafsız davranışlarıyla zaman zaman da hırpalamışlardır. Belki suçun birazı da bendeydi. Çünkü Güzide de sık sık yakınır: İçimden geçirdiklerimi, insanların o andaki ruhsal durumlarını hiç kaale almadan pat pat yüzlerine söylüyormuşum; kısacası zamanlama denen şeyden haberim yokmuş. Bakın bunda da doğruluk payı büyük; aynı eleştiriyi Şahap ve Rüknett'in de getirmişlerdi bir kez. O gün Sait'in kayınpederinin Kınalı'daki yazlığına gitmek için iskelede Rüknett'inle grubun toplanmasını beklerken, alı al moru mor, koşa koşa Şahap geldi yanımıza. Daha “Ne bu hal? Unuttun mu beş ay önce by-pass geçirdin,” dememe kalmadan, “Yahu, kim ölmüş biliyor musunuz? Adil'in kızı,” dedi. Ben de Rüknett'in'in vah vah'ları arasında “Hani şu *il ya beaucoup de trafic* diyen kız,” demek gafletinde bulundum. Neme gerekti tabii. Ama kız fıçı gibiydi; üstelik adı İpek; babasını da pek sevmezdim; eski Adalet Partisi milletvekillerindendi; son sınıftayken bile Hugo'yla Voltaire'i karıştırır, Fransızca konuşurken kızından çok yanlış yapardı.

Hoş bunların içinde benim kadar okuyanı, bilime, sanata ilgi duyanı da yoktur ya... Gerçi gazete kesiklerimi, yaşam boyu tuttuğum notlarımı, bitirilmeyi bekleyen çevirilerimi dosya dosya saklamak ve onlara gözüm gibi bakmak huyum yüzünden Güzide'nin sık sık *pointilleux* suçlamasıyla karşılaşırım ama, bu keratalar da ben olmasam iki lafı bir araya getiremezler.

Belki durumumuz biraz şuna benziyordu: Onlar operasyonu yapan saygıdeğer doktorlar, bense onlara makas, pens, sargı bezi filan yetiştirmekle yükümlü asistan... Yüzüme bile bakmadan dakikalarca kendi aralarında konuşurlar, başları sıkışınca da, örneğin içlerinden biri "Yahu, neydi *maxime*'leriyle ünlü herifin adı? Durun Süreyya bilir," diyerek şapşal bakışlarını lütfen yüzüme çevirir; ben de *La Rochefoucauld*'nin mezarda kemiklerini sızlatmamak, biraz da yanlarında bulunmamı bu tür yardımlara borçlu olduğumu bir kez daha anımsayarak, soruyu hemen yanıtlayıverirdim.

En kızdığım yanlarıysa kişisel dertleri üzerinde uzun uza-dıya konuşmalarıdır. Hele hastalıkları hiç bitmez. Ezkaza ben de "Ürperiyorum, boğazım yanıyor," diye yakınmaya başlasam, "Hadi hadi, turp gibisin," derler, lafı ağzıma tıkarlar. Ama Rüknett'in hemoroidleri konuşuluyorsa, pastırma çemeninin zararından tutun da, Cerrahpaşa'daki doktorun hâzik elleriyle yaptığı operasyonlara kadar bir dolu tıraş dinleriz, o da başka... Aslında onların hepsinden daha sağlıklı olduğum için kıvanç duymalıyım. Sigara ve içki kullanmadığım gibi, emekliliğimden sonra ek işler yaratarak yeni streslere de sokmadım yaşamımı. Bir Güzide vardır ensemde boza pişiren; Allah için huyuna gidilirse melek gibi kadındır o da.

Votkayı yavaş yavaş, tadına vara vara içiyordum. Benden sonra topu topu beş kişi daha gelmişti. Üçü erkek; ben Fransız'a ne kadar benziyorsam onlar da o kadar benziyordu. Hangi okuldan olduğunu çıkaramadığım gri üniformalı kız, annesine "Burada tost var mıdır?" diye soruyordu. Çok şükür yakınımıdaki masalardan birine damlamamışlardı; benim rezervlerimdi onlar, asıl sahipleri olan Fransız bayanlara ayırdığım...

Saat altı buçuğa değin, bu arada herhangi bir terslik olasılığını aklıma bile getirmeden Cumhuriyet'imın iç sayfalarını baştan sona kıraat ettim. Ara sıra çok oturduğum için bakışlarıyla artık gitmem gerektiğini anırtıyor mu diye de garsona bakıyordum.

Birden kapı ardına dek açıldı ve iki hanım, peşlerinden iki hanım daha içeri girdiler. Öndekiler tam anlamıyla düşlerimi paramparça edecek türdendi. Ama arkadakiler! Bu yürek çarpıntısına nasıl dayanabilirdim? Hemen votkama sarılıp bir yudumda sonunu getirdim.

Düş kırıcıları gözden yitirmiştim. Az önce Amerikan barın ucunda dikilip duran garson ivedi adımlarla son gelenlerin yanına seğırtti. Keratanın hem işini hem de ağzının tadını bildiğini düşündüm, bıyık altından gülerek. Yine o zarif toreador tavrıyla masaları gösterirken iki hanım da "*Bonsoir*" dediler aynı anda. Biri çok uzun boyluydu. Gözlerimi yanındakinden ayıramıyordum: Benim boyumda, belki benden birkaç santim uzundu. Ayak fetişizmimi bilirmiş gibi ayağında nefis siyah topuklu iskarpinler... Minyon kadınlara da bayılırdım. Yüzü, bir kez görüldükten sonra unutulamayacak yüzlerdendi. Kısacık kesilmiş kızıl saçlarından alnına düş-

müş perçeminin hafifçe gölgelediği yeşil gözleriyle sağı solu kolaçan ediyordu. Boz renkli yarım kürkünü bin bir nazla çıkarttı, vestiyerdeki çocuğa uzattı. Boynunu saran, gözleriyle aynı renkteki kostümünden beline varan koyu tirşe ipek eşarbının düğümünü bir sıkışı vardı ki, sanki parmaklarının arasında yüreğimi sıkıyordu. Hiç alışık olmadığım votkadan ya da günlerdir durmamacasına çalıştırdığım düş gücümün birden sıfırı tüketmesinden midir nedir, üzerime tatlı bir yorgunluk çökmüş, sınav kurulu önünde tüm heyecanını yitirmiş bir öğrenci dinginliğiyle bayanların yer beğenmelerini bekliyordum. İçimdeki onları mıknaş gibi karşımdaki masaya çekme isteği git gide kabarıyordu. Dua etmenin bu işe bir yararı olabilirdi belki, ama *Yukarıdaki*'yle arayı bozalı yıllar olmuştu; *Eytişimsel Özdekçilik*'le tanışmamdan çok önce; sekiz yaşındaydım. Bir Kurban Bayramı'ydı. Yeni pa-buçlarımla çamurlara girdiğim için ceza olsun diye annem kıcıma kıcıma vurmuş, babam bayram harçlığını kesmiş, büyükannem de her günkü tayınım olan fondanlarıma el koymuştu. Üçüne de kızgındım. Tavan arasında yarım saatlik cezamı çekerken bir ara *Yukarıdaki*'nin yerinde olsaydım bu dünyayı ondan daha güzel idare edebileceğim zehabına kapılmıştım. Kızgınlığım geçtikten sonra zaman zaman aklıma gelmiş olsa da aramız pek düzelmedi.

Hafif bir baş dönmesiyle arkama kaykılırken artık bana ne duanın ne de bilimin, felsefenin yararı dokunabilirdi. *Carmencita*'m, toreadorumuzun peşinden taa öteki uçtaki masalara doğru yürüyordu, dans adımlarıyla. *Don Jose* kısıkançlığıyla yerimde duramıyordum onu izlerken... Yüreğimin bir köşesinde küçük bir umut kırıntısı kalmıştı: Yüzü bana dönük oturabilir, uzaktan da olsa onu gözlerimle okşayabilirdim. İmgelem gücüm öylesine yoğunlaşmıştı ki, ona

“*Qui veut m'aimer je l'aimera*” şarkısını bile söyletebilirdim. Ne var ki tam tersi oldu; onu artık yalnızca sırtından görebiliyordum. Elveda *Carmen*! Ne yalan söyleyeyim, içim cız etti.

Paramparça olmuş düşlerime yanarken, *Yukarıdaki* de benimle alay edercesine, önümdeki masaya ilk gelenleri oturtmasın mı? Bakmama bile değmezlerdi. Hesabı istemek için garsonu aranırken zorunlu olarak görüş alanıma girdiler. Onları salt yandan görmek bile ilk izlenimimi pekiştirmeye yetiyordu. Siyah pat astraganını omuzlarına almış olanı, iri yarı şişmancaydı. Öteki zayıf, orta boyluydu. Düz siyah saçlarını tokayla ensesinde toplamıştı; kabana benzer soluk mavi ceketini, bu tür yerlere gelmeye alışık olmamanın verdiği eziklikle dizlerinin üzerinde tutuyordu. Kılığından utanıyordu besbelli. Kot pantolonu ve ayağındaki lastik spor ayakkabılarıyla, hiç kuşkusuz yok, jimnastik hocasıydı. Ötekini çıkaramıyordum. Yalnız, üzerinde ev kadınlarına özgü bir hantallık vardı. İkisi de boyasız ve de alyanssız.

Gözümdeki değeri artık sıradan bir hizmetkâra indirgenmiş olan garsona el edeceksen, astraganlısı benden önce davranmış; temiz bir İstanbul Türkçesiyle iki konyakla çerez söyledi. Sanırım bir üzüntüsü vardı; gözkapakları şişmiş, burnunun ucu ağlamaktan ya da dışarının soğüğünden kızarmıştı.

Onun derdine yanacak değildim kuşkusuz. Hem bunların dertlerinden ne olacak? Yeryüzündeki milyonlarcasının her gün yakındıkları, şiirsellikten uzak, bir sanatçıya asla esin veremeyecek, somut dertler...

Aslında onları aşağılayacağıma kendime kızsaydım ya. Kör değneğini beller gibi aynı düşü kurmuş, iş fiyaskoyla sonuç-

lanınca da serinkanlılığımı yitirmiştim. Budalalık değil de neydi bu?

Kürklüsü dirseklerini masaya dayayarak “Sana şu fiili livata davamdan söz etmiş miydim?” dedi.

Yaşıma karşın kulaklarımın duyarlılığı iyidir; fısıltıyla söylenen bu sözleri kaçırmamıştım. Demek, hanım avukattı. “Hani şey...” diye yanıt vermeye çalışan jimnastik hocasını “Tamam, o iş işte,” diyerek susturdu. Görünüşüm güven verici olmalıydı ki, kendilerini dinleyip dinlemediğime aldırıyorlardı.

Siparişlerini getiren garsondan hesabı isteyecekken vazgeçtim. Çünkü avukat hanımın sözünü ettiği önemli bir konuydu. Toplumdaki sosyal yaralarla her zaman ilgilenen biri olarak doğrusu anlatacaklarını merak ediyordum. Ne var ki karşımdaki sandalyeye astitđım paltom sesleri yutuyordu, aradaki bazı sözcükleri kaçıırıyordum. Yoksa kulaklarıma bir şey mi olmuştu ansızın?

Yüzüme, yeni gelen müşterilere yer açmak isteyen ince düşünceli biri anlatımı vermeye çalışarak ayağa kalktım, sandalyeyi masama doğru çekerek eşyalarımı toparlayıp aynı sessizlikte yerime döndüm.

Delikanlı yeltenmişti ama küçük oğlan ağlamaya başlayınca korkup kaçırmıştı. İnkâra kalkışmamış, soğukkanlılıkla anlatmıştı. Yabancı iş adamlarının rağbet ettiği tanınmış bir otelin havuzunda çalışıyormuş; ıvır zıvır işler... Öfkeyle sözü sürdürdü avukat hanım: “Tabii, mayolu genç kızlarla doludur havuz başı. Garibim, seslerini, kahkahalarını duyar

burnunun dibinde. Ama ona değil dokunmak, göz banyosu yapmak bile yasaktır. Yetişkin, gördüklerinden bu denli etkilenmez; etkilense de tutar kendini. Ama o, adı üstünde, delikanlı. Elini s remediği için kızlara düşman olur. Oysa, küçük bir oğlana... Gizli celsede hallerini bir görseydin, i ler acısı..."   kisini büyük yudumlarla içiyordu kadın. Burnunun ucundaki kırmızılık yanağına yayılmış, kuvvetlice atılmış bir tokat izi halinde sa  diplerine varıyordu. Delikanlı pişman mıydı acaba?

- Suçu ona yüklemek kolay. Ya hapishaneye ya tımarhaneye gönderirlerdi garibi.

"Taş üstünde yatıyormuş  ocuk koğuşta. Zatürre olmuş"  şler sarpa sarıyordu. Ayrıntıların olayın bütünlüğünü etki lemediği bir  n  kollayarak bir votka daha söyledim kendime. Su parasını bozmak zorunda kalsam bile geride vergi iadem vardı nasıl olsa.

Delikanlının avukat hanımda uyandırdığı duygular karma karışıktı. Utangaç? Çaresizlik içinde? Ya da i ten pazarlıkl ? Kızıyor, bağışlıyor, acıyor... Hukuk vardı neyse ki.

- Birkaç gün önce cezaevi revirine kaldırmışlar. Bu sabaha karşı da ölmüş.

Son sözleri söylerken fenalık geçirdi kadıncağız. Arkadaşı kalktı, gönüllü hemşire sevecenliğiyle kolundan tutarak bar Amerikan'ın gerisindeki tuvalete götürdü onu.

Boşalan yerden *Carmen*'e bakıyordum. Arkadan boynu omuzlarının arasına gömülmüş tombul bir Buda heykeli-

ne benziyordu. Ama ne olursa olsun, yüzünü bir kez daha görebilmek için neler vermezdim. *Karman* İspanyolca ev, demekmiş. *Carmen*'e dönüşüyor. Ve Bizet'in *Carmen*'i! Yerinden kıpırdamaya hiç niyeti yokmuş gibi görünüyordu. Karşısındaki uzun boyluya doğru eğilmiş, başının ve omuzlarının sarsılışından belli ki gülerек ona bir şeyler anlatıyordu. Uzun boylu da otuz iki dişini birden göstererek küçük kahkahalar atıyordu.

Duygularım tam bir karmaşa içindeydi. Düşlerim için onca kafa yormuştum ama talihim yaver gitmemişti. Üstelik sınırlarım gerilmişti. Öte yandan anlatılan trajik olaydan çok etkilenmiştim. Avukat hanıma insani duyarlılığı yüzünden tam not vermiş, arkadaşını yardımseverliğinden ötürü içimden kutlamıştım. Ama nedense onların bir an önce dönmelelerini bekliyordum. Öğreneceğimi öğrendiğime göre niçin başımı alıp gitmiyordum? Yoksa bunda kadın topluluklarına katılmak, annemle ve Güzide'yle masum dedikodular yapmak, eşin dostun sırlarına merak duymak gibi bağışlanabilir kusurlarımın da payı var mıydı?

Döndüklerinde avukat hanım daha iyiceydi. Saçına iki tarak atmış, yüzüne pudra sürmüştü... Oturduğu sırada ayrımsadım pudra, beyaz teninin altında sırtan kılcal damarları enikonu kapamıştı. Çerez tabağını arkadaşının önüne itti. O da maşallah fırsatı hiç kaçırmıyordu. Tabak masaya geldiğinden beri leblebileri, fıstıkları eliyle itiyor, içinden tek tek seçtiği şamfıstıkları, kısacık kesilmiş tırnaklarını kabukların yarı açılmış karınlarından geçirerek akıl sır erdiremediğim bir ustalıkla ayıklayıp mideye indiriyordu.

Konuşmayı yine kaşlarını çatarak avukat hanım başlattı:

- Ahdim olsun, yarın o domuz hâkime gününü göstereceğim. Oğlanın taşın üstünde gık demeden yatışını kafamdan atamıyorum bir türlü. Hani senin eski ev sahibin vardı, neydi adı? İçerideyken keyfini görecektin herifin; *cennet* yataklar, Avrupa battaniyeler... Keşke hemen çıkartmayıp süründüreydim iti.

Bravo, bravo, bravo! Duygularımı yüksek sesle dile getirmek için kendimi güç tutuyordum. Avukat hanım yine tam numarayı hak etmişti. Kafamda ona yaraşacak övgü sözcükleri aranırken arkadaşı hafif alaylı, "Çıkartmasaydın adamı, neyle ödeyecektin katın ilk taksitini?" dedi. Yerinde bir konuşmadı. Yavaş yavaş bu siskacık jimnastik hocası da gözüme girmeye başlamıştı. Biraz da içim acımişti hani. Hoparlörden yükselen hafif müzik, yerdeki yumuşacık halılar, lambaların sıcak kırmızı ışığı, konyak, sonra şamfistikleri; onun tadını hiç bilmediği konforlu yaşamın nimetlerindendi. Her gün, metrekareye üç kişinin düştüğü, fosilleşmiş dolapların sandalyelerin, upuzun tahta masanın karattığı öğretmenler odasında bulunma zorunluluğu, böyle bir yeri gördükten sonra kuşkusuz daha da koyuyor olmalıydı ona.

- O, yabanıl bir bitkiydi, dedi avukat hanımın gözlerinin içine bakarak. Özenle yetiştirilmiş kültür bitkisi falan değil; dağda bayırda, uygun koşullar bulduğunda, çevresindeki canlılara zarar verip vermeyeceğini bilmeyen, büyüyüp serpilmeye daha doğrusu varlığını sürdürmeye çalışan bir bitki... Yazık olmuş delikanlıya.

Dirseklerim masadan kaymış, kollarım az kalsın küt diye masanın üzerine düşecekti. Aman Allahım, o ne nâlıkaydı

öyle! Bu kadın... bu kadın... Haksızlık etmiştim ona jimnastik hocası demekle. Allak bullak olmuşum; ama sözlerinin devamını kaçırmamak için coşkumu bastırmaya çabalararak yeniden dinleme pozisyonumu aldım.

- Sen, ben, hepimiz; hayattaki seçimimiz ne olursa olsun, tüm gücümüzle varlığımızı sürdürmeye çalışmıyor muyuz? Sen kaçakçı davalarına bakıyorsun, ben de özel ders adı altında ticaret yapıyorum.

Evet evet, bin kez haksızlık etmiştim ona jimnastik hocalığını yakıştırmakla. Onun yeri üniversite amfileriydi, mitinglerdi, açık oturumlardı; eğer yazısı da konuşması gibiyse gazetelerde köşe yazarlığı yapmalıydı. Canım öteye gitmeye gerek yok, bu kadın Behice'nin ta kendisiydi. Nasıl birden akıl edememişim. Tıpkı onun gibi yürekli, tutarlı, etkileyici, lider olacak bir kadın!

İkinci votkayı da yarıladığımdan şakalarım zonklamaya başlamıştı. Ama aldırımyordum. Kırk yılda bir damarlarımda kan yerine alkol dolaşüyor diye ölecek değildim ya. Hem alkol damarları gevşetmez mi? Tek sıkıntım şu gözümün önünde titreyip duran havaydı.

Behice demekle hata etmiştim kadıncağıza. Güzide'nin büyük teyzesinin adı da Behice'dir. Evinde bedava oturduğumuz için bana hep tepeden bakar. Bir kez de Güzide'ye benden "sünepe kocan" diye söz ederken yakalamıştım. Gerçi ben asıl *Behice*'yi düşünerek bu adı layık görmüştüm ona. Ama büyük teyzenin belleğimdeki imgesi işleri karıştırıyordu. Birden sevinçle yerimde zıpladım. Ona çok uygun bir ad bulmuştum: Rosa... Evet, Rosa; harikaydı. Hem yüzü

de yandan Rosa'nın gençlik resimlerini andırmıyor değildi hani. Rosa'nın ölümü içler acısıydı. Ama bu dünya daha nice Rosalar yetiştirecekti. İşte biri karşımda duruyordu. Ah, şimdi de oğlundan söz ediyordu. O üç kuruş kazancıyla çocuğuna tek başına bakıyordu. Ne yapsaydım acaba? Kalkıp elini öpseydim çok mu şaşırdı? "Sizleri kutlarım hanımlar! Gerçekten aydın, çağına layık kadınlarsınız! İstemeyerek konuşmalarınıza kulak misafiri oldum. Ama inanın sizleri tanımaktan büyük onur duydum. Erkekler için söylediklerinize de yürekten katılıyorum. Onlar bu dünyayı idare etmesini bilemediler. Şimdi sıra kadınlarda. Onlar da beceremezlerse sıra çocuklara gelecek." Bunları söylemeye can atıyordum. Ah, hesaplarını bile ödeyebilirdim. Dört konyak, bir çerez, iki de benim votka- yoksa üç müydü?- tutsa tutsa ne tutardı? Su parasını götürse geride vergi iadem vardı. Hem bu parayı bundan daha soylu hangi işe harcayacaktım?

Başım dönüyordu. Alkolden olmadığının bilincindeydim. Coşkumu kesintiye uğratmadan kulaklarımı yeniden jimnastik hocası Rosa'nın emrine verdim.

- Bu işler iyi ya da kötü hâkimlerle çözümlenmez.

Doğruluğundan hiç kuşku duymadığım bu sözler üzerine bir dikişte votkamın sonunu getirdim. Bardak, kadeh, her neyse onu masaya bırakırken gözümün önünde titreyen hava sise dönüşüyor, her şey kartondan bir tiyatro dekoruymuş da, kımıldayıversem üzerime düşüverecekmiş gibi duruyordu.

Sisi elimle dağıtmaya çabalayarak saatime baktım. Şaşılacak şey, durmuştu. Belki de bu kadın dünyayı pisliklerinden temizlemek için zamanın çılgınca akışını durduruvermişti.

Toreador garson nedense yalpalaya yalpalaya yürüyordu. “Bu gün Mart’ın sekizi,” dedi, sanki ona saati değil de ayı, günü sormuşum gibi... *Carmen* iri yeşil gözlerini aç a aç a üzerime doğru geliyordu. Sanırım “Seni asla aldatmayacağım,” diye yeminler ediyordu. “Artık çok geç,” demek geçiyordu içimden. “Belleğimde soluk bir anı olarak kalacaksın.” Birileri saatin yedi buçuk olduğunu söylüyordu. Yarım saatte dünyada eve yetişemezdim. Cihangir’de dolmuş da bulunmazdı. Hem mavi kartım dururken dolmuş icadı çıkarmanın âlemi var mıydı? Garson müstehzi, bana bakıyordu. Yoksa işaret parmaklarımı alnımın iki yanına koyup boğa taklidi mi yapmıştım? “Ah Güzide, Güzide...” Utanmadan “Çok mu seviyorsunuz?” diyordu kerata bir de. Hiç bu kadar geç kalmamıştım. Güzide öldürecekti beni. “Gerçek aşklar böyledir, öldürür,” diye üsteliyordu. “Asıl bu küstahlığından ötürü ben seni öldüreceğim,” dedim. O erkekçe tavırlarıyla beni dışarı atmakla tehdit ediyordu şimdi de. Ne zorbalık!

Sokak lambasının buğulu ışığı altında, tepemizden bardaktan boşanırcasına yağmur iniyor. Ve biz üçümüz el ele tutuşmuş sevinç çığlıkları atıyoruz. Bir ara avukat hanım yüzükoyun yere kapaklanıyor; jimnastik hocası Behice Rosa, kalkması için ona kolunu uzatıyor.

Sokak lambası parlak ışıklar saçmaya başlıyor. Gözlerim kamaşıyor, ellerimle yüzümü kapatıyorum. Parmaklarımın arasından iki kadının sokağın karanlıklarına doğru koştuklarını zar zor seçebiliyorum. “Ay doğuyor!” diye bağırıyorlar. Keşke yanlarına beni de alsalardı. Ter içindeyim. Mendilimi bulamıyorum. Gömleğimin düğmelerini bir açabilsem... Göğsümün üzerinde bir taş var sanki, boğazımı sıkıyorlar...

Defol, hain ölüm! Nasıl olsa gene geleceksin. Ama iki kadının arkalarından son bir kez seslenmek istiyorum: Yolunuz açık olsun! Sesim öylesine güçlü çıkıyor ki, yan masalardan dönüp bana bakıyorlar.

FEMİNİST AYAĞA KALK!

- Yoksa feminist mi oldun? dedi, içlerinden en yüreklişi.

Aklı başında hiçbir kadın durup dururken kapıyı çarpıp evini barkını terk etmezmiş.

Bütün konuşmaları akıl öğretme, gözdağı verme, paylama üzerine, başka bir şey değil; yanıtlamaya değmez.

Aslında o da ötekiler gibi kaygı içinde. O sarsılmaz, yıkılmaz sandıkları yuvaları sanki sel baskınına uğramış da ölüm kalım savaşı veriyorlar. Titreyen parmaklarıyla bir vaat dilenircesine karıların ellerine yapışmışlar... Karıla-

rıysa susuşlarının altında eziliyormuş gibi görünseler de bakışlarıyla bunu ilânihaye sürdürmeye niyetli olmadıklarını hissettiriyorlar.

Melek gibi bir kadınmışım. (Öyle sanıyordu) “Ev cehen-nemse ben nasıl melek olabilirim?” demek vardı ama...

Bunlar gibisi çok, kocamın aziz arkadaşları arasında! Dostluk adına evliliğimizi kurtarma harekâtına girişenleri saymıyorum. Gözlerini ağarta ağarta “Karımı da etkiliyor-sun,” diye başımın etini yiyeni, müstenkif kalmayı yeğle-yeni- karı koca arasına girilmez- ne İsa’yı ne Musa’yı da-rıltmama kurnazlığıyla “Feminist oldun ama yüreğin gene altın gibi,” diye iltifatlar edeni... İş hayatında başvurdukları yöntemleri (!) bana da uygulamaya kalkıyorlardı.

Tüm gücümle karşı koymak zorundaydım onlara. Ama ne çok çabaya bakıyordu bu. Şimdi kimseye öfke duymuyorum. Kişinin karşısındakinde görebildiği, kendi görüş açısı-nın elverdiği ölçüdedir en nihayetinde. Aslında iyi etmiş-tim yanlarında kendimi sınırlamamakla. Açık denizde bir ada; görebilecekleri ne varsa görmüş oldular böylece. Ama hâlâ kavrayamadıkları bir nokta kalmıştı: Boşanmakla sınıf düşmeyi tasa etmeyişim bir yana, televizyon belgeselindeki *termit* gibi yaşamaktaki kararlılığım. Nasıl olurdu da ken-dimi bu üstün cinsten (!) yoksun bıraktırdım? Dedikodula-rı engellemekse eski kocama düşmüştü; hem de yeni eşiy-le evlilik yıldönümlerinin kutlandığı gece: Boşanma isteğimi menopozuma bağladığı gibi *bunu* da boyunca oğulları olan bir annenin erdemli tercihi olarak lanse ediyordu. (Kedi pis-liğini örter gibi.) Hemen karşı atağa geçiverdimdi: “Kadınl-arı ezenlere tümünden sırt çevireceğim.” Öylesine öfkeliydim

ki, bir davulun üzerine onun resmini çizdirip sabah akşam tam suratının orta yerine gelecek şekilde davulu tokmaklamayı hayal ediyordum. Bizim çevrede boşanmış kadının gezip eğlenmeye hakkı yoktur. Ya yeniden evlenir ya da kırıp kazığını evinde oturur.

Hayatımda ilk kez mahkemeye çıkıyordum, o da kendi boşanma davam için. Beyefendi, avukatını göndermişti. Davayı açmamdan önce beni avukatın yanında nasıl değersizleştirdiği gözümün önünde: “Eee? Yere inmeye ne dersin?” Akli sıra hayal âleminden gerçekliğe dönmeye çağırıyordu beni. “Herkes boşanıyor, ne var bunda?” dedim. Sinirlerim laçkaydı. Her an bir tehlike beni bekliyordu sanki. Et benlerim azıcık kaşınsa hemen kanser oluyordum. Patronum surat assa işten atılıyordum. Merdivenleri bile usul usul çıkıyordum, ayağım burkulur, düşerim bir yerim kırılır falan... Hele o emlakçı senin bu ev sahibi benim, “yalnız oturacak bir kadına kiralık ev” aramak yok mu? Her görüşme sonrası sanki sokağa çıplak çıkmışım ya da bilmediğim bir suçtan ötürü cezalandırılıyormuşum gibi ters yüzü dönmenin yılgınlığı... Âkif’in dizelerini hatırlatırdı; “*Yüzünde ebr-i tees-sür/ gözünde hûn-i hicap*” Dökülen evlere dünyanın parasını istiyorlardı üstelik. Yuva arayan bir kuş gibi... Sonunda buldum. Hiç unutmam, sis perde gibi inmiş kentin üzerine. Gökyüzü dumanların rengini almış. Çocukluk arkadaşımın evine dönerken yolda abartılı giysileri ve makyajlarıyla kadın kılığına girmiş gençlere rastladım. Kiralık evlerden söz ediyorlardı. “Ben bulamıyorum” dedim, nasıl olduysa sözcükler ağzımdan dökülüyordu. İlgilendiler. “Sen oralarda oturamazsın,” dediler. Bir süre aralarında tartıştıktan sonra bana şimdi oturduğum evi bulan emlakçının adresini verdiler. Elim değip de telefonla bir teşekkür edememişim çocuklara.

Süreç içerisinde biriken, ağırlaşan sorunlar, gündelik sorunların içinde hemen fark edilmiyor. Düşünme, sorgulama kapasitemiz azalıyor, özellikle çocuklar küçükken. Kendi kendime derdim ki: “Yaşamım böyle olmak zorunda mıydı?” Kocamla mücadele etmeyi göze alamıyordum, çünkü eşit güçte değildik. Onun parası pulu, çevresi... İstese bir telefonuyla beni işten attırabilirdi. Yeni bir işi kolaysa bul... Üniversiteye göndermemekle bana en büyük kötülüğü yapmıştı ailem. Evlenmekle evden kaçmak arasında kararsız kalmıştım. Okul, kışla gibi. Dört duvar arasında geçen gençlik yılları. Küf kokusu, basık tavan. Kendi yağıyla kavrulan bir aile... Gençken onun karısı olmaktan gurur duyardım. Ama çıkar hesapları bir araya getirmişti bizi. O zaman da aşk, aşk olamıyor. Bütün çocuklar da aşktan doğmuyor. Allah ömür versin, ikinci oğlanı doğurmayı ben kendim istemedim... Aslında boşa yakınıyorum. Sözümün bir değeri var mıydı ki?

İlk gece kaskatı kesilmiştim. Geceliğin sıyrılışı... Bütün erkekler böyle mi “başlardı”? Karşı koymaya cesaret edememişim. Sevişmeyi angarya sayan bir kadının kızıydım, nereden baksan... Annemi kendime örnek almalıymışım: Hep bu telkinde bulunurdu; boşanma kararımı ilk duyduğunda bile. Anacığımса gözlerini okumaktan değil, ağlamaktan yitirmişti! Ve ölüm döşeginde beni çok şaşırtan bir itirafla, “On yıl baban bana elini sürmedi” derken, ölümlere saygısından arkasını getirmemişti.

Çocuklar da babanın yanında yer aldılar. Başka seçenek yoktu. Onların sorunlarıyla hep ben ilgilenirdim. Bütün yükü kendi omuzlarımda taşımaktan hiç yakınmadım; oysa işe de gidiyordum. Ama kocam pazarlığı baştan yapmıştı: “İşinden olmanı istemem; yeter ki iş yüzünden evin ahen-

gi bozulmasın.” Çocuklarla çok az birlikte oluyordu. Ama onları asıl eğiten oydu. Bayram namazlarına götürürdü; sosyalleşsinlermiş... Televizyonda maçlar birlikte izlenir, ara sıra stada birlikte gidilirdi. Onların kendisi gibi güçlü erkekler olmasını istiyor, ben de evvelallah onun yüzünü kara çıkartmıyordum. Babalarına hayrandılar. Tipik baba - oğul çatışması yaşamadılar. Baba ve çocuklar arasındaki bu denli uyum, akıl alır gibi değil! Eş dost, “pırlanta gibi çocuklar” der, bizi de örnek çift olarak gösterirlerdi. Tencerede et mi kaynar, dert mi... Gece dışarıda balık yemeğe gideriz. Garsona sorar: “Balık taze mi?” Hiçbir konuda benim fikrim alınmazdı ki. Beyefendi balıklar üzerine gevezelik ederken birlikte geçirilmiş olmuyordu ki o saatler... Benim beklentim neydi peki? Bilemem. Ama kesin olan şu: O masada bana yer yok...

Onunla tartışmak mı? Haklılığımın su götürmez olduğu konularda bile sonuna kadar direnemezdim. Masanın üzerinde parmaklarını tıkladması çocukların ve benim hizaya girmemize yeterdi. Dayağa hakarete falan gerek kalmazdı; çünkü her sözü tarafımdan onaylanırdı. Bu yalnızca onun suçu muydu? Başka bir kadın belki bağımsızlığını yitirmeden onunla mutlu olabilirdi. (Feminist olmadan önceki düşüncem.) Ama bu o kadar kolay olmasa gerek. Sorun çözmenin sonu gelmez, aslanan sorunların ortadan kaldırılmasıdır.

Çocuklarımla hiçbir derdimi paylaşmadım. O yakınlığı göstermediler. Boşanma arifesinde çocukları yazlığa göndermişti, beni yapayalnız bırakmak için.

Aslında annelik görevinden kurtuluş yok; tendeki çiller nasıl çıkmazsa, aynen öyle üzerimize yapışmış... Bana çizdiği

anne figürüne gönül rızasıyla uyuyordum. (Belâlı bir adama çattım, diyelim; sille tokat; çocuklarımın yüzüne nasıl bakarım?) Oysa ikisi de kazık kadar olmuş, biri öğrenciyken evden ayrılıp kendi işini kurmuş, öbürü Amerika yolcusu...

Onunla hiç yüz yüze gelmedik; avukat halletti her şeyi. Boşanma arkadaşlık ilişkilerimi de kopardı. Tanıyan tanımayan suçu bende buluyordu: Bazı kadınlara rahat batıyormuş. Benim yüzümden kocasıyla arası açılmasın diye bazılarıyla ilişkiyi ben kestim. Çocukluk arkadaşım, beni bir an bile yalnız bırakmadı o günlerde. Sabırla dinledi. Bana ailemden görmediğim ilgiyi gösterdi, avukat olduğu için sorunlarımı çözmemde büyük yardımı oldu. Kendi küçük, akli büyük kadın! Görünüşte benden iyi durumdaydı. Ama sorunlarımız birbirinden pek de farklı değildi. İkimiz de özgür olmak istiyorduk. “Erkeklerden korktuğu için hayal kurmakla yetinen ne çok kadın var,” demişti. Cinselliği hissetmesine fırsat bulamadan, tıpkı sık sık budanan bir ağaç gibi katı yetiştirilmişti o da. Benden hiçbir şeyini gizlemedi.

Yalnız kaldığımda ansızın yaşlar boşanıyordu gözlerimden. İyi ki o vardı; iki kadın birlikte olunca pek de çekilmez olmuyordu yaşam. Sözcükleri aşan bir ruh yakınlığı oluyordu aramızda. Özgürlüğün tadını çıkarmak istiyordum, şimdilik bir derecik kadar olsa da... Eş seçimimde (!) de yardımını esirgemedi benden. “Yeni evliliğim” -dügünsüz derneksiz- eskisinden daha sağlam bir başka güvenliğe kavuşuyordu: O topluluğun bir üyesi olmak! Artık bir kadın derneğiyle evliyim. İstisna çıkarsa onu aldatabilirim. Boy-nuzlu kocayla âşığı arasında bölünmüşlüğü yaşayacak olan ilk kadın ben değilim. Şaka bir yana bunca çabanın sonucu bu olmamalı, elbette...

Hayatımı aynen sürdüremezdim artık. Eski benliğimin yerine yenisini koymaya çalışıyordum. (Zincirlerim ne kadar da güçsüz kalmış beni.) Kendimi eskiye karşı eğitmek, acı bir ilaç içmeye benziyordu; eski benliğimse katır inadıyla direniyordu. İtiraf etmeliyim ki, bedenimi feministleştirebilmiş değildim. Beden başkaldırıyor! Ama erdem adına canlı olanı öldürmeye şerbetliyizdir biz! İlk yılları saymıyorum, tam bir düş kırıklığı; istek ilk doğumdan sonra gelmişti. Boşandığımda ondan başkasını hayal bile edemiyordum. Bir gece ansızın yattığım odanın penceresinden içeri girse. Sevişsek. Sonra gene geldiği yoldan pencereden uçup gitse, Süpermen gibi. Ağlayayım mı, güleyim mi? Gerçekdışı hayaller kurmanın sonu: açık pencereden hırsız girdi eve...

Eski benlik kazanmamalıydı; kırılması gerekiyordu bu falilik krallık bendeliğinin... Dünyanın başına belalar hep erkekler yüzünden geliyordu, onların hırsı yüzünden savaşlar çıkıyordu. “Kadınlar nelere tahammül etmez ki, evliliğe bile,” diyordu derneğin eskilerinden bir kadın. Yenilerden bir genç kız da “Ereksiz bir dünya ne kadar sessiz olurdu,” diye dalga geçiyor.

Büyük oğlumla ara sıra kafelerde, ana-oğul iki yabancı gibi oturuyoruz. Küçük, Amerika’da, kendi derdinde... Üzülmüyor muyum? Ama dünyanın sonu değil! Bana acı verecek her şeyi unutmak istiyorum. Hele o “ilk gece”: Zorla öğle uykusuna yatırıldığım çocukluk günlerimdeki gibi; aynı isteksizliği hissetmiştim... “Son gece”: Melek anne can çekişiyor, ölmek üzere... Dünyayı gözyaşlarının ardından seyretmek istemiyor artık. Uğruna mücadele etmeye degecek bir yaşamı olsun, tek dileği bu.

Dernekte her konuda açık yüreklilikle konuşabiliyoruz.

Ama hâlâ düşünmeyi göze alamadığım şeyler var. Zamana bırakmalı en iyisi.

HAMAM KADINLARI

Talim yapan askerler gibi düzenli aralıklarla dizilmiş ağaçları geçince,

- Münasip bir yerde inelim, diyor Bedoş şoföre.

Taksinin çamura bulanmış kir pas içindeki penceresinden yol boyu dışarıdan akan kent manzaralarını izleyip durdum: Her yer ne kadar değişmiş. Eski yapılar yıkılıyor; yeniler eskisini silip yok edecek bu gidişe dur denmezse... İnsan yıllarca süren bir ayrılığın ardından geri döndüğünde gördükleri karşısında “Yazık” demekten kendini alamıyor. Göz kaslarımı zorlamaktan bir hal oldum dakikalardır. Nispeten bozulmadan kalmış bir iki binanın dışında görül-

meye değer hiçbir şey yok. Yayalarsa bir başka âlem; neyse ki uzaktan yüzleri seçilmiyor da... Her taraftan bayağılık akıyor. Kentsoylu yaşama bayıldığımdan değil, tersine hiç hazzetmem ama... Neyse kapıdan çıkarken söz verdim kendi kendime: Bir gün olsun kafayı boşaltacağım, buna çok ihtiyacım var.

Hamamın bulunduğu sokağın başına gelince sarsıntıyla duruyor taksi. Arabalar kaldırımın üstüne çıkmış, olur şey değil! Yok, buralara asla dönemem. İnsanın başına iş açmaktan yaşaması olanaksız bu kentte. Bunu demeye gönlüm el vermiyor ama...

Bedoş ağır ağır, merasimle aşağı inerken hırıltı halindeki soluyuşu fenama gidiyor. Benzi hep irin gibi.

- İyi değilsen dönelim, diyorum.

Her zamanki gibi üzerinde durmuyor. İt canlıdır. Doktora gitmez, oysa kalbi var, yıllar önce ölümünden dönmüştü.

Dışarıda kuru bir soğuk; anaçlığından hiç vazgeçmez:

- Allah vere de hamamdan sonra üşütmesen.

Düşünüyorum da Bedoş bizi her zaman hak ettiğimizden çok sevmiştir.

Koluna girip sarılıyorum.

Bir an düşüncem doğup büyüdüğüm baba evine kayıyor. Başka kızlar gibi şuradan bir kaçıp kurtulsam diye hiç düşünmemişimdir. Benim olan yegâne hayat! Genç kızlığımı

doyasıya yaşamıştım; hatırlayınca burnumun direği sızlar. Anne babayla geçirilen saatler, mutluluk kaynağıydı. Onların davranışlarıyla sözleri birbiriyle çelişmezdi. Ah, yalan söylemek zorunda bırakmazlardı hiç. Eşi menendi bulunmaz insanlar... Kendimi güvende hissettiğim yegâne ortam... Ama keşke biraz çakal olsalardı! Romantik düşüncelere kapılıp beni kötülüklerden bu kadar uzak tutmasalar; yaşam ve insanlar hakkında cahil bırakmasalardı.

Duygularımı Bedoş ile paylaşıyorum. “Rahmet istediler,” diyor ve ekliyor:

- İkisi de İstanbul’un varlıklı ailelerinin çocuğu. Öyleyken ırgat gibi çalışırlardı. Talebeler için kendilerini feda ederlerdi. Mekânları cennet olsun.

- Çok özlüyorum be Bedoş.

- Ben sanki senden daha mı az özlüyorum?

Böylesi duygusallıklara dayanamadığımı bildiği için hemen konuyu değiştiriyor. Sıcaklığı, sevecenliği kendimi toparlamama yetiyor. Kol kola “Hamam Sokağı”na giriyoruz. Yıkık dökük cami restore edilmiş. Ama tek değişiklik bu değil. Sigara dumanı çıksın diye aralanmış pencerelerden tavla oynayan kızların neşeli sesleri geliyor. (Oh oh! Bu iyi işte.) Erkek kahvesi olmuş hamamın yanındaki aktar, ben görmeyeli. Sokak boyunca uzanıp giden duvarların bitimindeki ufacık bahçeli, kulübemsi köhne eve para babaları göz koymuş anlaşılan. Hafriyat başlamış. Oraya anca sefertası gibi bir apartman dikilebilir. Hiç vakit kaybetmiyorlar doğrusu! “Bedoş,” diyorum. Ardından “Yok bir şey,” diye ekliyorum. Evde kadını zehirlediğim yetmiyormuş gibi... Huyum kurusun, duramıyorum işte; bakmadan geçsem ya; bu gözler tarassut etmek için, bu çene eleştirmek için yaratılmış sanki.

Yazık, her yer müteahhitlerin insafına terk edilmiş. Tarih, kültür mirasımız umurlarında mı? Kenti rant cenneti olarak gören zihniyetten ne beklenir? Yasal hırsızlığı da iyi becerir bunlar... Geçen gelişimde epey fotoğraf çekmiştim. Kent o kadar hızlı değişiyordu ki, anımsamak için hiç değilse elimizde bu fotoğraflar kalmalı. Ama bu kez hevesim kaçtı. Neyin nesini çekeceksin ki?

Hamamın cümle kapısından girerken kendi kendime hâlâ söyleniyorum.

Karanlık holü, elektrik ışığının cılız aydınlığı doldurmuş. Dekor aynı, hiç değişmemiş; koyu sarı badanalı duvarlar, yerler kirli beyaz taş; ortada sac odun sobası; köşede kasa olarak da kullanılan küçük masanın başında oturan bir kadın, bu kez biraz genççe; hamam sahibinin ya kızı ya gelini. Hemen ayağa kalkıyor. Kürkünden etkilenerek – imitasyon oysa- hatırlı müşterilerine ayırdığı tek kişilik odalardan ikisini açıyor bize. Paramızı, kıymetli eşyamızı soruyor. Sağ kolu cicili bicili saatlerle dolu. Benimkini biri altın kaplama, kelepçeli; öbürü kalın altın zincirli iki güzelin arasına takıyor. Yılların eskitemediği bu anne armağanı, kalın siyah kemeri ve dana göz yuvarlağıyla iki karılı koca gibi kaldı ortalarında.

Havadan olacak pek kalabalık yok. Umumide gelin hamamına gelenler ve birkaç genç kız; soyunuyorlar. Soba gürül gürül yanıyor, ortaya yayılan sıcak pek iç gıcıklayıcı.

Gözüm Bedoş'ta, tedirginim. Beni iyi olduğuna inandırmak için kendini zorluyor. Yumuk yumuk gözleriyle muzipçe bakıyor yüzüme:

- En son ne zaman geldiydin buraya, hatırladın mı?
Ah, nasıl hatırlamam! Oğlanın kırkında...

- Hain kadın senin yüzünden...

Şımarıklıklarına katlanır.

Neymiş, gebeyken vücut gevşermiş, adaleleri sıkılaştırmak için de...

Sahne gözümün önünde: Göbek taşına sırtüstü uzanışım. Izbandut gibi iki natır, kadın demeye bin şahit ister; karşılıklı geçmişler, ellerinde peştamal, kafamdan başlayıp ayak bileklerime kadar sıkıp duruyorlar. Tam bitti diye sevinirken kınalı saçlısı ayağıyla nazik yerime basmasın mı? Gözlerim anadan uğruyor. Bu da tedavinin son bölümüymüş meğerse.

Penceresiz, kutu gibi soyunma odası da hiç değişmemiş. Siyah muşamba kaplı uzun kerevete oturup soyunuyorum. Kerevetin dışında başka bir şey yok, bir sandalye bile. Nostalji iyi hoş da, bir yere kadar. Şurayı hale yola koymayı düşünmezler mi hiç? Kazandıkları yetiyordu besbelli.

Yalnız kaldım mı bir bezginlik çöküyor üzerime. Buraya geleli daha ne kadar oldu? Zaman ne kadar ağır geçiyor; evimdeki alışkanlıklarımı özlüyorum. Kızlarla Pub'lardaki baş başa sohbetleri, gevezelikleri bile.

Ellerimizde havlular, hamam tasları, peştamallarımız gırtlığımızı kadar çekili, takunyalarımız duvarlarda yankı yapıp, gürültülü adımlarla Altındış'ın peşinden yürüyoruz.

Uzun donu siyah beyaz çizgili; takunyasının biri daha alçak, sakat gibi yürüyor kadın.

Ağır tahta kapı gıcırdayarak açılıyor. Ser verir, sır vermez cinsten; dışarı ses sızıyor. Yüzümü yalayıp geçen bu buğu, bu dış dünyanın ışığını emen kubbe, gizem dolu; kendine özgü bir çekiciliği vardır hamamın; özlemişim.

İçerisi yarı yarıya boş.

Altındış, kurnaya kadar bize eşlik ettikten sonra hiç zaman kaybetmeden yeni gelen müşterinin yanına seğirtiyor. Havlularımızı tepemizdeki demir çubuğa asıyoruz. Bedoş hamam tasındaki sabun, lif, şampuan, o ıvır zıvırı benim elime tutuşturup kaynar suyla temizliğe giriyor hemen. Kalbi canımı sıkıyor. Tek başına yaşıyor. Rahatsızlanınca yakınında oturan evli yeğeni bakıyor. Ben paradan kaçacak değilim; ama ameliyata yanaşmıyor. Yaz gelip de memlekete gittiğinde toparlanıyormuş. Yeşillik, temiz hava... Gene de içim rahat değil.

Kurnanın iki yanına çöküyoruz. Bedoş peştemalı sıyrınca hem içim acıyor hem gülmem tutuyor: Karşımda bir Kama-kura Budası... O göbek; ha ne vardı Bedoş'um o kadar yiyecek? Yan kurnadaki sıska taze, "ameli manda" diyor ağzının içinde. Neyse ki bizimki duymuyor. Duysa da bir şey fark etmez; gülünçlüğü'nün utancını hissettiğine hiç tanık olmamışımdır. Her şeyi iyi tarafından almaya alışmış... Acaba biz çocukken de böyle miydi, hayal etmeye çalışıyorum ama kafamda net bir görüntü canlandıramıyorum. Biz iyi aile çocuklarıydık ya; onu alaya aldığımızı hatırlamıyorum. Bir kez çok kızdırmıştık. Hem de kazık kadardık. "Tırnakları-

mın arasında hâlâ kakalarınız durur,” demişti. Bu sözleri ne zaman hatırlasam bir yük gibi binerdi sırtıma; hikmetini ise anca çocuk doğurunca anlayabilmiştim.

Göbek taşından nağmeli bir çığlık yükseliyor:

- Kız Boyunsuz! Yavaş bas şu meredi, benim etim azgındır kız!

Boyunsuz: Kademsiz der gibi, ne bu böyle?

Kurnalardan lafa karışıyorlar:

- Kesesine diyecek yoktur!
- Beğenmeyen Şengül Hamamı'na.
- Elleşmeyin Boyunsuz'uma.

Pörsük memeli, kopkoyu meme uçları şaşı göz gibi iki yana bakan Boyunsuz'da ses seda yok. Eli bağırان kadının sırtında, halı tezgâhında bez dokurmuş mekanikliğinde bir aşağı bir yukarı gidip geliyor.

- Dilini mi yuttun kuru kapçık?
- Cici maması eksiktir belkim.
- Yuh anan yerinde kadına.

Ne sevimli şeyler! Aralarında bir jargon tutturmuş, gevezelik ediyorlar. Tıpkı bizim gibi, o can sıkıcı toplantılarda bunaltınca yaptığımız gibi. Ama benim varlığımdan habersizmişçesine rahat olmaları, yakası açılmadık küfürler savurmaları gücüme gidiyor. (Hadi, itiraf et, farklılığının tadını yaşıyorlar diye bozuluyorsun.)

Kurna başında iki kadın karşıdan karşıya birbirlerine sataşı-

yorlar. Altındış hemen müdahale ediyor:

- Buraya kavgı çıkarmaya mı geldiniz?

Altındış'te bir düş kırıklığı: Beni doktor bir müşterisine benzetmiş. Menopoz sorunları vardı besbelli.

Giderek taşın sıcaklığını hissediyorum. Yıkama faslını fazla uzatmamalı. Hamam susatıyor insanı. Soğuk bir şey içmeliyim. Ama hamam buğusu, o nemli sıcak, daha şimdiden gevşetmiş, tembelleştirmiş; üşeniyorum, çeşmeden akan suyu hamam tasına doldurup içiyorum.

Boyunsuz'un kimseye baktığı yok. Bu kez dağınık saçlı, seksapeli yerinde genç bir kadını keseliyor. Kızılderililere benziyor, sert yüz, derin kırışıklıklar... Konuşmuyor. Sırtına hafifçe vuruyor kadının; kadın anlıyor, önünü dönüyor. Kolları görünene kadar siyah külotunu indiriyor; her yeri keselenmeli.

Boyunsuz, işi bitince rengi atmış mavi yemenisiyle yarım yamalak örttüğü başını kaldırıyor. Burnundan damlayan terleri elinin tersiyle siliyor. Kıl keseyi yıkıyor. Sıradaki için hazır. Bakışlarındaki o üstünlük havası şaşırtıcı. Duruşu, nasıl derler, zavallılığın yüceliğini taşıyor. Bedoş'a, hakkında sorular soruyorum kadının; merakımdan değil, kafamı meşgul etmeye, aklıma kötü şeyler getirmemeye çalışıyorum. Yoldaki kent manzaraları nasıl keyfimi kaçırmıştı, bir daha olsun istemiyorum. Ama keyfim yerine geliyor yavaş yavaş; Goethe "biraz ışık" demiş, benim gibi garibanlar da biraz insan sıcaklığı, biraz insana dair güzel şeylerle karşılaşmak istiyor pek ender de olsa. Boyunsuz'da o derinlik var, sezgilerim beni yanıltmasa bari.

Birden uğultu kesiliyor, sessizlik... Gözler kapıya çevriliyor. Sarkık dudaklı, yaşlı kadın, iki yanında bakıcı ya da yardımcısı; ona hizmette kusur etmemek için hâzır ve nâzır bekliyorlar. Biri hanımının arkasına geçiyor. Natırlar el pençe divan, gelenlere yol açmak için yana çekiliyorlar. Altıncı kadının eline sarılıp öpüyor. Kim bunlar acaba? Fısıldaşmalardan öğreniyorum: Meşhur Hamamcızâdelerin kızı Yektane Hanım'mış. Sülâleleri tee peygamber efendimize dayanıyormuş. Herkes gazete haberlerinden tanıdıkları, serveti uçsuz bucaksız denilen bu hayırsever yaşlı hanımefendiyle yüz yüze karşılaşmaktan pek etkilenmiş görünüyor. Hamamı şereflendiriyor havası yaratmışlardı. Gariptir, ömrü saray yavrusu evlerde geçmiş hatunun debdebeli, şaşıklı bir yaşam sürdürdüğüne bin şahit ister. Göze batacak bir şey, hakiki bir mücevher, hani Franguli'yim diye bar bar bağırarak zümrüt küpeler falan... Soluğu kesiliverecekmiş gibi ikide bir durup dinlendikten sonra yanındakileri iterek yardımcısız göbek taşına oturuyor. Dalkavuklukta üstümüze yoktur, kadınlar pohpohlama yarışına girmişler. Hanımın armağanı olan iğne oyacı yemenileri öpüp koklayanlar... Boyunsuz sessizce ortadan kaybolmuş... Yektane Hanım nerede ve kimlerle olduğunu umursamaz bir tavır içinde. Mahalle ağzıyla konuşuyor. Müşterilerden birinin ikram ettiği elmayı soymadan ısırarak yiyor. Bir filozof yanı var. Evli mi, çocukları var mı, merak ediyorum doğrusu, utanmasam soracağım kadınlara. Bizim o ağzından anca kerpetenle laf alınan Bedoş'umuzun bile dili çözülmüştü kadını görünce. Göze çarpmadan rahat edebileceği tek yer olduğu için burayı tercih ediyormuş. Hamamın ayrıcalıklı bir yeri varmış. Yıllardır görev kabilinden bir araya geldikleri, zoraki sürdürdüğü kadınlı erkekli toplantılardan çok sıkılmış... Sıcaktan börtmüş Bedoş, ağzı dili kurumuş konuşurken de.

- Dur sana gazoz getireyim, diyorum.

Peşim sıra o da geliyor. Gazozunu dışarıda içmek istiyor.

Oluklar jilet, tokama tokama saç, şampuan şişeleriyle dolu. İki küçük kız ayaklarını oluktaki suya batırıp çıkardıkça midem kalkıyor.

Kapıyı açar açmaz serin bir esinti çarpıyor yüzüme; oh, bu iyi geliyor işte. Kasadaki kadından gazozu alıp dönüyorum. Mermer oturma yerlerinde koltukaltlarına, oralarına hama-motu süren kadınlar var. Bedoş bir köşede büzülmüş. Gazozu saldırıyor adeta. Sigaramdan kadınlara da tutuyorum. “Çok merci kız,” diyor tazelerden biri. Çıplaklığın bizi bu kadar aynılaştırmasına gel de bozulma! Bir başka taze beni soruyor Bedoş’a, neyi oluyormuşum? Onun yerine ben kestirmeden:

- Anamız bizi sade doğurmayı bildi, bizi o büyüttü, diye yanıt veriyorum, halkın bağrından kopup gelen sözcüklerle.

Başka soru soracaklar diye kaygılanıyorum. “Eşim ve ben, bir eylül sabahı İngiltere’ye” diye başlayacak halim yok. Hem duysalar hemen kaçarlardı.

Bedoş garç garç geçirirken Altındış de katılıyor topluluğa. Hayret, bahşiş için dört dönüyordu Yektane Hanım’ın çevresinde. Demek yüz bulamadı. Dikkat etmemişim, yanağında bir morluk, bir tane de kolunun içinde. Dayaktan olsa gerek. Sırnaşık mırnaşık ama n’apalım, bir kadın o, hemcinsim. Onun da kadın olmaktan doğan sorunları var. Hanidir halktan kadınlarla konuşmuyorum; parklardaki ayaküstü “nassın - n’ossun” muhabbetlerini bile yapmıyorum. Neden

konuşmayayım onunla? Neden dinlemeyeyim dertlerini? Hem belki bir bilinç sıçraması? Neden denemeyeyim? Keyfim de yerindeyken.

Bir cesaret başlıyorum; dayaktan, kadınların kocalarından izin almadan kürtaj yaptırabilmelerine kadar neler neler anlatmıyorum ki...

Sigara istiyor Altındiş; sıkılıp kaçmıyor, bu hayra alâmet. Diğerlerinde en küçük bir ilgi yok, işleri bitince: “Bay bay kardeş, sigaraya çok mersi.”

Altındiş’in gözü kulağı bende.

Sözlerimin üzerinde yaptığı etkiyi gördükçe coşuyorum:

- Çocukların yuvada güvencede olsa.
- He ya.

Yıllarca çalış, boğaz tokluğuna. Burnundan ter damlayarak çalışıyorsun.

- He ya, üstte yok, başta yok. Bizim gibisini nerede bulacaklar? Yoksuluz, ne derlerse yapacağız, doğru mu abla?

Alnı terden ıslıl ıslıldı kadının.

- Bir de sopasını ye adamın. Sopası, kumarı batasıcı.
- Kaynana, kaynata, kayın da var diyorsun.
- He ya.
- Boşanmışsın kocandan, özgürsün artık, düşünsene!
- He ya.
- Kendin kazanıp kendin yesen.
- He ya. Ceddine rahmet. Sikortan da oldu mu...

Bu eski hamam, hamam olalı böyle konuşmalara hiç sahne olmamıştır. Daha bende iş bitmemiş demek ki. Yepyeni izlenimlerle dolu, yuvaya dönerken kızlara anlatacak ne çok şey var!

- En önemlisi...

Sözümü bitiremiyorum. İçeriden öğürtüyle böğürtü arası bir ses geliyor. Altındış tahta kapıya doğru hamle yapıyor. Tam da onda bir kurtuluş duygusu, bir coşku uyandıracığım sırada konuşmamın böyle kesintiye uğraması keyfimi kaçırıyor. Yazık! İkna olmuşa benziyordu.

Tahta kapı ardına kadar açılıyor: Hamamcızadelerin Yektane Hanım, halis ipekten peştamalı kusmuk içinde, yardımcılarının kolları arasında; geride maiyet memurları gibi natırlar, üç beş müşteri.

- Nesi var? diye soruyorum.

Gazoz alırken bana açacağı uzatan kız, gülmesini zor tutuyor. Sıcaktan fenalık geçirdiğini söylüyor biri. Hastaya yardıma gitmeme gerek kalmıyor, yardımcıları yanına yaklaştırmıyorlar. Biri hemşireymiş zaten.

Altındış sigara dumanları çıksın diye kalabalığın arkasından bir süre açık tutuyor kapıyı. Yağlı müşteriyi kaçırdı, bari bizi kaçırmasa; kadınların arasından sıyrılıp yanıma dönüyor.

Bedoş'u tamamen unutmuşum! Kaşla göz arasında içeri kaçmış. Pomza taşıyla topuklarını ovdurduğunu öğreniyorum birinden.

- Şinci lafını unutma abla, diyor Altındış, bir sigara daha isterken. “Evvel emirde başını sokacak bir evin olacak.”

Bu biraz mülkiyet kokuyor ama neyse... Herkesin hayali başını sokacak bir yer, iması yapıyorum.

- Suyu, elektriği, tuvaleti, banyosu içinde. Sosyal konut mu ne karın ağrısıysa, ondan işte.

Yaşasın! Kollarımı havaya doğru savuruyorum. Ah ah, teroriler nasıl da bir çırpıda önemsizleşiveriyor! Savunma içgüdüğü anda da mevcut. O hor görülen içgüdüsel itkiler, sezgiler nasıl köklü bir değişime neden olmazmış bakayım? Tabii ki step by step... Dönüşte kızlara anlatacak ne çok şey birikti!

- Sonacığma ablacığım... Hele dinle.

Konuşmalarımı boşa gitmemiş demek. Nasıl dinlemem? Artık o konuşacak, ben dinleyeceğim. Keyfim yerinde. Yektane Hanım da iyileşmiş. Geri dönüyor, gene tantanayla.

- Kalbi varmış. (Bedoş'un sesine benziyor.)

Düşte gibiyim. Tabii kalbi var, bütün kadınların kalbi var, akılları da var.

- Kalbinden geçenleri anlat, diyorum Altındış'e.

Köyünden, çocukluğundan söz ediyor. Küçükken bir gün amcasının kızıyla bir eşek çalarlar.

Çok hoş bir hikâyeye benziyor, unutmamak için çıkınca hemen not defterime kaydedeceğim.

İki kız eşeğin üzerine kurulup köyün civarını gezmeye çıkarlar. Hayvan susayınca yalağın önünde dururlar. Bir de bakarlar ki, eşeğin sahibi peşlerine düşmüş, onları arıyor. Adam koşturarak gelir yanlarına, burnundan soluyarak. Eşeğin kuyruğunu burkar. Tabii canı yanan hayvan dellenir, kızları üzerinden atar. Kızların eşekten düştüğü haberi köyde yayılır. O sırada baba ve amca köy kahvesindedirler. Amca 'Kim acaba bunlar?' diye ilgilenir, kalkmaya davranır, ama baba 'Otur' der, 'bizim kızlardan başka kim ola ki.' İşte böyle, Altındiş köyde afacanlığıyla nam salmış. Babasının göz bebeğiymiş, oğullarından miras kaçırp kızına vermiş. Ama ne fayda, kente gelince kalmışlar el elde baş başta.

- Keşke buralara hiç gelmeseydik, diyor.

Bedoş yıkanıp paklanmış. Bense kafamı bile yıkayamamışım daha.

- Sen buna iş mi diyorsun? diye sözü sürdürüyor Altındiş. Pestilimiz çıkıyor burada.

Gerçekten işleri hiç kolay değil. İşveren benmişim gibi utan-cımdan önüme bakıyorum, elimde olmadan. Kalksam mı?

Sesi isyan dolu, kara gözleri öfkeden ışıldayarak,

- Dur, bitmedi ablacığım, diye ekliyor. Hemi de bir değil, iki katın olacak. Birinde oturan, öbürünü kiraya verecen. Daha çalışma malışma gerekmez.

Kültürün sardığı gerçeğimin içine soğuk bir duş etkisi yapıyor bu sözler! Yanaklarıma kan hücum ediyor.

Yok ama yerinde bir konuşma; bilgi eksikliğimi gideriyorum bu sayede; iyi oldu, yol gösteren birilerine ihtiyaç duyuyordum hanidir. Hem her şeyi bildiğim iddiasında değilimdir ki... Bilgilerimiz de değişiyor  stelik.

Gene de kadının üzerinde olumlu bir etki bıraktığını düşünüyorum; bu da bir şey...

Kızların yanına eli boş dönmeyeceğim, anlatacak ne çok şey var!

MASAL KADIN

Göz kamaştırıcı beyazlıktaki gövdesini bir erkek gibi süzdü endam aynasında: Çırılçıplaktı.

Severdi çıplaklığını, saatlerce böyle kalabilirdi. Birkaç kalça devinimiyle sıyırırverdiği siyah straples tuvaleti ev kedisi uysallığıyla ayaklarının dibinde büzülmüş duruyordu. Gözleri alaycı bir bakışla parladı, tıpkı az önce kocasının yüzündeki o aşırı sertliğin verdiği gülünç anlatımı yakaladığı sıradaki gibi korkusuz... Yoo, yoo, el kaldırmamıştı sevgili karıcığına. Düzmece dayaklarda bile kutsal kurala uyar, iz bırakmazdı.

Işığ ı söndürüp mumları yaktı; aydınlık yüzlü meleklerin başucunda nöbet tuttukları iki kişilik görkemli yatağına uzandı.

Şimdi gepgergindi bedeni. İçindeki bir şey dışarı çıkmaya çabalıyordu sanki.

Dayak yememişti ama ne fayda? Yine yalnızlık, yine o sessiz ve anlaşılmaz gerçekler dünyasının öncesiz, sonrasız tutsaklığı... Köpeğı bari hizmetçiyle yollamasaydı.

Galiba en iyisi gövdesinin gönlünü etmekte hemen uyuyarak.

Uyku! Tanrı'nın mutlu kullarına lütfu! Mutsuz kulları için de pembe haplar vardı.

Pembe haplarını arandı meleklerin altın yaldızlı, oymalı komodininde. Alışmıştı artık peş peşe, susuz da yutabiliyordu.

Bir sigara yaktı.

Gene işliyordu zaman işte! O ZAMAN ki bir kez YAŞANMAZ ise eğer her şey önemini yitirir, renksizleşir, tutkular silikleşir: İnsan ölmüş demektir. Ve bir gün her şey tek bir şeye, hiçliğe dönüşecekse... Korkunç! Sigarasından derin bir nefes çekti.

Yok, uyuyamayacaktı. Hem canım, boğazına dek gömüldüğü karanlığı yıldızlı bir geceye dönüştürmek, gerçekliğin tutsaklığından kurtulup düşler dünyasının heyecanına kapılmak varken...

Sımsıkı yumdu gözlerini. Denizde de böyle, sırtüstü yüzerdi eskiden, alabildiğine âşık ve mutlu. Yüzler karanlıktaydı gözkapaklarının ardında; görüntüler bulanıyor, gölgeleniyordu. Öyle de olsa, şöminenin önündeki panter postunun, içkinin ve hazzın esrikleştirdiği gövdelerini kucaklayışını, tek bir varlıkmişçesine, duman rengi tülün içinden şafağın doğuşunu izleyişlerini tüm canlılığıyla imgeleyebiliyordu. “Korkma,” diyordu. (Uzaktan köpek havlamaları duyulurdu.) “Korkma sevgilim, ben varım yanında.”

Kimse onun yerini tutamazdı. Hayal edebildiği en büyük haz, onun kollarına atılmaktı.

“Kuzen JCan! Mon amour,” diye inledi. Ama bu sessizlik, cansız eşyaların doldurduğu şu koskoca odadaki devinimsizlik; gövdesinden fışkıran hazzın basıncını azaltıyor, doyumu eşğinden geri döndürüyordu. Ah, bir depresyon olacaktı ki... Müthiş bir uğultuyla, derinden derine... Beşik gibi sallayacaktı meleklerin karyolasını. Somyaların yayları gıcır gıcır gıcıdayacak, odada ne kadar tahta varsa, çivileri yerlerine girip girip çıkacaktı. Sigarasını da bırakmayacaktı elinden; ateşin parmaklarını yakışı, acıdan çok duyumsal güzelliğinin özlemini çektiği, tıpkı bir tüy kadar hafif, o ölçüde iç gıcıklayıcı bir öpücüğün tadıyla varlığını eritecekti.

Açsa mıydı acaba gözlerini? Yıldızlı tavanın görünmezliğinde dolaştırırsa bakışlarını, gövdesine sarılmış o genç gövdenin haz dolu sonsuzluğunu yeniden imgeleyebilir, tenini okşayan elin sıcaklığını duyabilir miydi?

Gözyaşlarından sıırıslam olmuştu sigarası. İstemek: Acı çekmek... Yaşamak: İstemek... Ve yaşam acıdan başka nedir ki?

Öfkeyle ayağa kalktı. Ruhu gibi gövdesinin tüm kıvrımları da yorgun düşmüştü geceki kavgadan. Pufa çökercesine oturdu.

Önünde saatlerini geçirdiği endam aynası, sonsuz geçmişin gerçeküstü parıltılarını sonsuz geleceğin gerçeğine yansı-tacakmışçasına soğuruyordu sanki. Ne kadar uzaktı Paris! Yürek atışlarına, şakaklarındaki zonklamalara giderek bir başka ses karışıyordu: Tüm varoluşumuz bir bekleyiş değil miydi zaten?

Kuzen JCan! Mon amour! Mağrur sevgilim! Yıldızların bile salt SENİN için ışıldadıklarını söylediğimde gözünde bir değeri olabiliyordu ancak.

Biliyordu; ruhunun da gövdesinin de beklediği o olağanüstü duygu düşlemlerinin sınırını aşamayacak, hiçbir bedende cisimlenemeyecekti.

Şamdandaki mumlar eriyordu. Mumları üfledi, artık kimin için yanacaklardı ki...

Göğüs uçlarını örten kumral saçlarını arkaya atarak ayağa kalktı. Pencereye doğru yürüdü. Gece serindi. Az sonra şafak sökecek, köşkün bahçesinin kalın duvarları sabah sisinin buğusunda eriyecekti. Panjurları, pencere kanatlarını sonuna dek açtı.

Taze, soğuk hava içeri dolmuştu. Elleri göğüs uçlarına gitti. Soludukça kaburgalarının arasında beyaz göğüslerinin kabarması ne hoştu!

Karanlık gökyüzünde kayıp düşen yıldızlara bakıyordu. Uzaya yolculuk! Kim bilir ne zaman gerçekleşecekti? Olağanüstü bir serüven olurdu kuşkusuz. Ama şimdi... “Aşkımı tutuşturan gözlerin, gün ışığının kırmızı bir alevle tutuşturduğu parmaklarındaki pırlantalar gibi parıltıyor, sevgilim,” demişti. Ay Tanrıça Selene geldi gözlerinin önüne: Sevgili Endymion’unu kollarıyla sarmış, öpücük yağmurluna tutuyor! Onların duydukları dehşet değil, tutkuydu. Gönül cömertliğiyle yüreklerini kucaklayan AŞK’tı. Bedenlerini ve ruhlarını hazzın boyunduruğuna vuran AŞK! Tanrıların ve insanların efendisi AŞK! Bir eriyiş, bir tükeniş, yok oluş, ÖLÜM!

“L’amour est bien plus fort que nous!” (Aşk bizden çok daha fazla güçlüdür.) Bir masal cadısının tüyler ürpertici çılgıydı bu ezgi sanki.

Gülmeye başladı. Kahkahaları köşkün kalın duvarlarında yankılandı.

Güldü güldü güldü

Güldükçe güller açıldı yanaklarında

Kan kırmızı güller her yanını sardı

Yanakları dudakları hep gül oldu

Dağda tak tak oldu, suda şıp şıp

Arşın ayaklıydı, burma bıyıklı

Kale kapısından sığmıyordu

Fındık kabuğuna sığıyordu.

Dolunayın yıkadığı yarı saydam tanrıça görkemindeki beyaz gövdesi son bir kez daha sarsıldı hazla, boşluğu kucaklamadan önce.

PİKNİK

Temmuz güneşinin kızgın bir tavaya çevirdiği asfaltın kenarında duran yolunu şaşırmış kaplumbağa, motor gürültüsüyle hafiften kıpırdandı ama kaçamadı. Alman plakalı minibüse ezilecekti az daha. Bereket versin Erich usta bir sürücüydü de... Yıldız Parkı'nın dik yokuşunu ağır ağır çıkıyordu.

Vadesi dolmamış tosbağacığın, diye mırıldandı Memduha.

Direksiyonda Erich, öbür yanında Cemal, ortada sıkışıp kalmıştı; zorlukla soluk alabiliyordu. Ama gene de yol boyu

sağdaki kalın bahçe duvarından sarkan incecik dalların sarılı kırmızılı yeşil yapraklarından ayıramamıştı gözlerini.

İki erkek kendi aralarında Almanca konuşuyorlardı. Daha önce de gelmişlerdi buraya. Onarılmış, boyanmış ve kapağına Cafe tabelası konmuş tarihi köşkte kafa çekmişler; arka taraftaki çocukların kâğıttan kayık, uzaktan kumandalı oyuncak gemi yüzdürdükleri, dere suyu renkli yapay gölün çevresinde, köşkün deniz manzaralı turistik bahçesinde avare avare dolaşıp akşamı etmişlerdi.

Erich direksiyonu kırınca düz yol başladı. Göz alabildiğine uzanan sık ağaçların arasından tutam tutam süzülen güneş ışınları otların dibinden toprağa sızıyordu. Minibüstekiler açık camlardan içeri dolan taze kuru havasıyla soluklanmışlar, Eyüp'ten beri tepelerinde pestillerini çıkaran güneşi artık duyumsamaz olmuşlardı.

Erich gölün çevresini dolandıktan sonra, eskiden çocuk bahçesiymiş birkaç aydır arabaların park yeri olarak belledikleri düzlükte durdu. Arabadan ilk o indi. Şile bezi gömleği sırtına yapışmış, tombul yanakları sıcaktan börtmüş... İlk gördüğü ağacın altına attı kendini.

Arkadan çoluk çocuk hepsi indiler. Üç kişinin yardımıyla Resul Efendi'yi de indirdiler. Kader ve Yeter az ilerideki iri gövdeli eski bir çınarın altına kilim serip üzerine şilteyi yerleştirdikten sonra uzun baş yastığını ağaca dayadılar. İsmihan pike ve kırlentleri getirdi. Cemal yaşlı adamı kucaklayıverdi. Resul Efendi, neredeyiz, der gibisine çevreye bakınıyordu. Yakasız, uzun kollu, beyaz gömleği boynunu sıkmişti, başını yavaş yavaş oynattı. Aslında ağzı kalabalık

diye Cemal'i sevmezdi, bir de böyle emrivakiyle kucaklayışına içerlemişti.

Tam onlar geçerken Erich lastik top gibi fırlayıp önlerine çıktı. Geri geri yürürken "Bravo papa!" diye tezahürat yapıyordu. Yaşlı adamın başı Cemal'in omzuna gömülmüştü. Alman damadın taşkınlıklarından utanıyordu besbelli. Erich ise bunun farkında değildi. Kayınpederinin kalbini kazanmak için çırpınıp duruyordu. Resul Efendi sözde onun eve gelmesini yasaklamıştı. Mahallelinin ağzı kapansın diye Cemal onu tatildeki bir arkadaşının evine yerleştirmişti. Ama dinleyen kim?

On dakikaya kalmadan minibüsten kap kaçak, yiyecek içecek, su bidonu, ne varsa indirildi, herkes bir ağaç altı bulup sere serpe yayılıverdi.

Bir saatlik araba yolculuğu bile fazla gelmişti Resul Efendi'ye. Kendisi için hazırlanmış olan yere uzandı. İsmihan, üsütmesin diye namaz takkesini eşinin başına geçirdi, çocuk yatırır gibi özenle üstünü örttü, yastığını düzeltti. Rengi balmumu gibi sararmıştı adamın. Kemikli, kuru suratını çevreleyen kırçillı top sakalı ve bitkinliğine karşın keskin bakışlı, kara gözleriyle, bazı günlük gazetelerin ekindeki "Türk Büyükleri"nin fotoğraflarına benzetirdi onu Cemal. Ayıp olmasın diye yanında biraz kaldı. Niyeti Erich'i alıp yallah kafa çekmeye...

Melek Hanım, ıhlamur ağacının altında yalnız kalmıştı. Ev sahipleriydi. Aileden biri gibi olmuştu artık, nereye gitseler ona da hadi derlerdi.

İsmihan, azıcık soluklanmak için Melek Hanım'ın yanına attı kendini. Gözü eşinin üstünde, "Kuş uykusudur, tez uyanır," diyerek kadının karşısına yerleşti. Başını göğe kaldırıncı huzurla doldu içi. Masmavi gök, bir tane olsun bulut yok. Rüzgâr da esmiyordu şanslarına. Çevre bomboş. Bu sıcakta herkes deniz kıyısına gidiyordu anlaşılan. Kuru öylesine sessizdi ki, Güllü'den su isteyen torunlarının çığırışması da olmasa ürkecekti sessizlikten. Başından kayan beyaz namaz örtüsünün ucuyla gözaltlarında biriken ter damlacıklarını silerken içini çekti.

- Gönlü bulandı gene sabah, istifra istifra...

- Şuaya giderken nasıl dayanacak o yola? dedi Melek Hanım. Konuşurken iki yana sallanma huyu vardı. Ayaklarını altına almış, elleri dizlerinde sallanıyordu. İsmihan'ın yarısına tuz basmıştı gene.

Karşıdan Memduha geliyordu, kotuna yapışan çer çöpü temizleyerek, bir elinde de sigarası.

- Kızım her taraf ağaç, bari burada içme o mereti, Allah muhafaza, yangın falan çıkar da...

İsmihan da nedense kızının sigarasına takmıştı. Memduha yüzünü buruşturdu:

- Aman anne, çocuk muyuz o kadarını düşünemeyecek?

El kadının hatırına annesi üstelemedi. Hırsını muslin çorabına konan kara sinekten çıkardı.

- Üzüntü yıktı adamımı üzüntü, diye kendi kendine söylenmeye başladı. Bu dert ondan geldi başına. Zâti dirhemle

laf çıkardı ağzından, dilsiz kesildi temelli.

Melek Hanım'ın kaşları karikatürlerdeki gibi ağlamaklı bir hal almıştı.

- Evvel Ali'm yaktı ciğerini. O alçak Recep, trafiklerde can versin, ihmasın inşallah! Geride üç yetim... Yaşar'ımın boşta gezmesi, işler kuruyup da taa Libyalara gitmesi... Güllü, torunlar...

Memduha sigarayı bitirmeden yere attı, ucunu da annesi iyice görsün diye, topuğuyla bastıra bastıra ezdi.

- Durma! "Arkadan Memduha'nın Alaman gâvuruyla evlenme meselesi çıktı, adamın illeti boynundan ciğerine sıçradı," de. Melek Teyze bilmezmiş gibi... başka laf mı yok?

Melek Hanım'ın sallanması geçmişti. Hindininkini andıran torbalı göz kapaklarının içinde fıldır fıldır dönen yeşil gözleri, ana kızın arasında gidip geliyordu.

- Çoluk çocuk şurada biraz hava alacağız, burnumuzdan getirirsin.

Kızının bu sözleri üzerine İsmihan'ın gözleri dolu dolu oldu.

- Evlat ekmeği zindan ekmeği... Muhtaçlığımız olmasa sıkı mı anana böyle konuşasın.

Tığ örgüsünü aldı eline. Beyaz ipliği hızlı hızlı örmeye başladı, hayata olan kinini ondan çıkarırmışçasına.

- Yardım alana da zor, edene de, dedi Melek Hanım, filozof duruşuyla. Allah kulu kula muhtaç etmesin.

İsmihan'a bir darbe daha! Örgüyü attı elinden. Başından beyaz namaz örtüsünü sıyırdı. Havalansındı kafası, dertleri uçup gitsin, temelli kalsın koruda.

Sanki çok önemli bir iş yapıyormuşçasına örtüyü milim milim hesaplayarak ucu ucuna katlamaya çabalıyordu.

- Çantamı nerede bıraktım ben?

Memduha konuşurken sigaradan sesi çatal çatal, kısık, boğulurcasına öksürüyordu.

Güllü uzaktan elektrikli havayı sezmişti. Abidin'i kucağından indirdi, Bahar'a bırakıp oraya seğirtti. Memduha'nın koluna girerek kaçırırmış gibi sürükledi. Çocukların yanında karşılıklı bağdaş kurup oturdular.

- Ağzımın içi zehir gibi, diye yakındı Memduha. Baş ağrısı da cabası.

Akşamdan kalmışlığın sersemliğini üzerinden atamamıştı daha. Erich'in ısrarlarına karşı durmak ne mümkün! Erich bir tek içki konusunda güvenini kazanamamıştı. Ne zaman bu konu açılrsa, konuşmayı başka yere çekerti.

Güllü ona su getirmek için kalktı. O kiloya o çeviklik! Gü-lümsedi Güllü'nün arkasından. Hep telaşlı olurdu Güllü-cük. Aralıksız koşturup dururdu. Çoluk çocuk, bir bölük horanta. Babasının hastalığından beri dükkâna da yetişiyor-

du. Ana güzelliği, doğal canlılığı... severdi gelinlerini.

Güllü'n n elinden bardağı alırken hiç iesi yoktu. Ama Güllü, metal maşrapadan gerdanına akıta akıta su içerken aldığı keyifle imrendiriyordu insanı k fir!

Suyun yarısını iebildi.

Güllü ise g r mcesine acırdı. “Kız adı dula çıktı o kart dey-yus yüzünden,” derdi. Gerdek gecesi cehennem azabı ektirmişti kıza. *Olmuyorsa olmuyordur*, a boyu devrilesice. O da Allah'ın bir takdiri değil miydi? Basmıştı sopayı kıza, ‘uğursuzluk sende’ diye diye... On dördünde, körpecik kız. Allah'tan altı ay sonra herif iflas etmişti de, kızcağız canını kurtarmıştı. Keşke ekmeseydin abla, demek vardı ama susmakta haklıydı. Kim inanırdı ki ona?

Kaçamak bakışlarla Memduha'yı s zdd . Dilini  st dudağının üstünde dolandırdığına bakılırsa siniri hâlâ tepesindeydi.

Çocuklar kaşla göz arasında kaçmışlardı. Hemen peşlerine düştü.

Bahar yavru bir kedi bulmuş, onunla oynuyordu. Abidin'i unutmuş, o da ninesinin yanına gitmişti.

Güllü, çocukları başıboş bıraktı diye, kaynanasından zılgıt yedi. Yeter ve Kader de ortalıkta yoktu, onları aramaya ıktı.

Memduha dizlerine koyduğu uzun tırnaklı ellerine baktı. Kırmızı oje yakışmamıştı. Nişan yüzüğü de bollaşmış... Üzüntüden bir haftada iki kilo vermişti. Aklında yine evlilik

meselesi. Ne zaman yalnız kalsa buna sarıyordu zaten. Sırtüstü yer uzandı, kollarıyla gözlerini örttü, uyuyor sansınlar, kimse rahatsız etmesin diye.

Babasının o suskun, öfkeli bağınazlığının bu saatten sonra değişmeyeceğini bilmek çok koyuyordu ona. Kuran'dan ezberlediği üç beş alıntıyla konuşan bir adam. Batı'nın her şeyine düşman. Sosis yemez, kola içmez; Batı'ya ait her şeyden nefret ediyordu, murdarlık derecesinde. Erich'e dişlerini gıcırdatarak bakarken yakalamıştı onu kaç kez. Onun aklının alamayacağı şeylerdi bunlar. "Şeytana uydu kızım," diyor, mahalleliye dedikodu fırsatı çıktı diye üzüntüsünden kahroluyordu. Mahalleli de dolduruyordu "Hiç adam kalmamış gibi, şöyle kendi memleketlisinden, dininden..." diye diye. Çoğu babalar da aynı kafadaydı, mahallede aralarına kimseyi sokmazlardı. Ama evlat hatırına dışarlıklı damadı bağırllarına basan çoktu. Analar kızlarına arka çıkarlardı. Babası şimdi de sünnet meselesini koz olarak kullanıyordu. Erich sünnet olunca utançtan kurtulacaktı. Daha doğrusu bu, kendisi için bir teselli olacaktı. Erich'in ise kendi diniyle bile bağları zayıftı. Sünnet olmayı aklı kesmiyordu.

Gözleri nemlendi elinde olmayarak. Selameti Erich'te aramayacaktı da kimde arayacaktı? O kendisi için bulunmaz bir nimetti. Bugünkü durumunu, işini, her şeyi ona borçluydu. Onun sayesinde ufkunu genişletmişti. Erich öbür Almanlara benzemezdi. Yeni tanıştıklarında evini açmıştı ona. Yatağını vermişti, kendi kanepede yatmıştı günlerce. "Mem, bir şeye ihtiyacın var mı? Mem, senin için ne yapabilirim?" Yoksa bunca sıkıntıya katlanabilir miydi? Evlendikten sonra da ailesine düzenli para göndermeyi sürdürecekti, Erich bunun lafını edecek biri değildi. Zaten yok yoksul da de-

ğillerdi. Dükkân iş yapıyordu. Hasan, babası hastalanınca bir çırak daha almıştı. Sırasında Yeter kasada duruyor, Güllü müşteriye bakıyordu. Yazın bira satışları artıyor, kavun karpuz isteyen oluyordu; o zaman da geçici çıraklarla idare ediyorlardı. Yaşar da üç beş kuruş gönderiyordu Libya'dan.

Kollarının arasından babasına bir göz attı. Yastıklarla desteklemeden oturamıyordu. Kendini onun yerine koydu bir an için. Duygularını anlamaya çalıştı. Ama onun dünyasından her şey o kadar net ve kesindi ki...

Hayırsız evlat olmaktan hep korkmuştu. Kayıp yıllarının hesabını sormamıştı babasına; evliliğinin o karanlık günlerinde bile suçlamamıştı onu. Ama hayırlı evlat olmaktan da usanmıştı. (Enayi yerine mi konuluyorum?) Birlikteyken sıkıntı, ayıryken özlem. İkisinin ortası yok muydu bunun? Aslında ne istediğini kendi de bilmiyordu. Babasının onayını mı? Karşısına çıkıp konuşacak gücü bulamıyordu kendinde. "Niyetim seni ikna etmek değil, evlilik kararımı söylemek," diyemiyordu. Korkudan her şeyini gizlemeye öyle alışmıştı ki. Babası korktuğunu anlıyordu. Gerçekten korkulacak biri miydi? Henüz on dördündeyken başı bağlandığında kafası buna karar verecek kadar çalışmıyordu. Öksürse yerinden sıçrardı. Neden korktuğunu bilseydi... Her neyse... Artık şu iş bir an önce bitsin, bu kâbustan uyansın istiyordu.

Erich tam babasının karşısına gelip çöreklenmiş. Bira şişesini sımsıkı göğsüne bastırmış. Yarı Türkçe yarı Almanca, sarhoş gevezeliği. Babası ufacık sineklerden rahatsız. Alnına, burnuna, kulaklarının arkasına konuyorlar. Eliyle güç bela kovalıyor. Dizlerini göğsüne çekmiş, pike belinden ayaklarına kaymış, pantolonun paçalarından içine giydiği çizgili

pijaması görünüyor. Ne korunun göz kamaştırıcı güzelliği ne taptaze, mis kokulu havası, yüzündeki kederli anlatımı silememiş; gözpınarlarında, kirpik diplerinde birikmiş çapakların arasından kayıtsızca bakıyor çevreye.

Birden kendinden beklenmeyen bir el çabukluğuyla, kili-min üzerinde unutulmuş meyva bıçağını kapıyor, bir hırsız gibi çevreyi kolladıktan sonra Erich'in böğrüne saplıyor. Bıçak sapına kadar gömülüyor içeri. Sonra bir görev ifa etmiş gibi büyük bir soğukkanlılıkla kendini geri çekip arkasına yaslanıyor. Çıglıklar havada yükseliyor ama kimse yerinden kıpırdamaya cesaret edemiyor. Erich acıdan kıvranıyor; yüzünün kanı çekilmiş, gözleri yumulu, başı yana düşmüş... Memduha dehşet içinde tir tir titreyerek "Baba!" diye haykırıyor ama o, bakışlarını göğün sonsuzluğuna çevirmiş, kızını duyacak halde değil. Olacağı buydu! Evden dükkâna, dükkândan camiye... Memduha'nın çeneleri kitlenmiş. Ama ölüm döşeginde böyle bir şey yapması için insanın delirmiş olması lazımdı. Erich'in, Hıristiyan Demokratlara oy veren, ayyaş, boks antrenörü babası bile, evlilikleriyle ilgili ilk andaki tepkisini, "Bir Türk ile ha?" diye göstermişti, hepsi o kadar. Zaten oğlu işlerine karıştırmazdı. Babası sarhoşken, benimle evlenirse onun bize benzeyeceğinden korktuğunu söylediğinde de o dünya iyisi Erich adamın üstüne yürümüştü.

Yattığı yerde dönüp durdu, kıpırdandı. Gözlerini açtığında göğsü hâlâ inip kalkıyordu. Eliyle göğsünü bastırdı. Yavaş yavaş kendine geliyordu. Üst üste geçirdi. Buz gibi bir bira olsaydı şimdi! Sigarayla iyi giderdi.

Güllü, kızları sessiz olmaları için uyarıyordu.

- Dalmışım, dedi, açık hava gevşetti, rehavet çöktü.

Rüyanın etkisini üzerinden atamamıştı. Gurur duyacağı bir geçmişi yoktu babasının. Kuru kuruya bir dürüstlük tutturmuş; “boğazımızdan haram lokma geçmedi” falan. Oysa o kısıtlı şartlarda bile nice tutkular filizlenebiliyordu insanların içinde, sınır tanımayan düşler... Düşünceler yakasını bırakmıyordu. Onun hastalığına hürmeten susmuştu. Kendisine yönelttiği kızgın bakışları anlamazdan gelip önüne bakmıştı hep. Ama geçmiş benim için bitti, diyebilmek de öyle kolay değildi. Baba evinin kapısı yüzüne kapansaydı, ev halkı azgın surat gösterseydi, buna dayanabilir miydi? Yine de bir seçim yapması gerekirse son çare Erich’i seçerdi. O yanındayken kendini güçlü hissediyordu. Hem onun sayesinde daha önce aklından hayalinden bile geçirmediği zevkler tatmıştı. Almanlara özgü eğlencelere, hele bira festivallerine bayılıyordu. Nasıl yaşamak istediğini biliyordu artık. Ona kalsa tatillerini Yunan adalarında geçirirdi. Bok vardı buralara gelecek; Erich’in nârına yanmıştı.

Yeter başında bitti:

- Abla sofra hazır, seni bekliyoruz.
- Tamam.

Geldiğinden beri karıncalarla cebelleşiyordu. Kalkmadan önce ayak bileğinden tırmanan bir tanesini yakalayıp iki parmağının arasında eziverdi.

Babası ondan tarafa bakmıyordu. O da güneşten korunmak için elini yüzüne siper ediyormuş gibi bakmadan geçti yanından.

Çocuklar yandaki kilimin kenarlarına dizilmişler, Güllü evden getirdiği börekleri paylaşıyordu. Dört dilim de abisi Cemal ile Erich'e ayırdı. Memduha kilimin bir ucuna ilişti. Melek Hanım da katıldı onlara. Karşı tarafta İsmihan, tepsinin içinden hasta eşine bir iki lokma bir şey yedirmek için uğraşıyordu. Güllü önce onların yiyeceklerini, içeceklerini götürmüştü.

Sofra faslından sonra Yeter, Kader ile aşağıda eğlenen kadınları izlemek için annesinden izin istedi. Daha cümlesini bitirmeden Memduha atıldı:

- Hep birlikte gidelim. Güllü hadi, çocukları toparla.

Melek Hanım'ın da içi fık fık ediyordu. Düğün derneğe, oyun havalara çiftetelliye hiç dayanamazdı. Utanmasa "Beni de götürün," diyecekti. Ama bu yaşta hem yakışık almazdı, hem de İsmihan'ı hasta adam ile bir başına bırakmak ayıp kaçırdı.

- Yukarıyı niye kapatmışlar? diye sordu Kader.

- Kokteyl mi ne varmış, kimseyi geçirtmiyorlarmış, dedi Yeter.

- Kokteyl.

- Ne karın ağrısıysa işte.

Son dakikada Bahar'ın çışı gelmişti. Güllü tuvalet arıyordu.

- Siz gidin, ben yetişirim, diye seslendi. Tuvaleti bulamayınca kuytu bir köşeye götürdü çocuğu.

Kızlar aşağıya inen yolda güneşin ışık ve gölge oyunları ile eğlenerek yürüyorlardı. Gelin - görünce iki çocukla arkadaşlardılar.

Kader de anası gibi genç irisi olacak bu gidişle, diye geçirdi içinden Memduha. On var mıydı?

- Güllü, Kader kaç oldu?
- Dolu dolu on, ablacığım.
- Üzüm kuruları ben buradayım demeye başlamış bile.
- Ben dokuzumda kirlendiydim ya.
- Aman sen de. Aybaşı de bari şuna. Sinir oluyorum. Yeter'e de "küçük hala" dedirtiyorsunuz. Yeter ile Kader'in arasında üç yaş var, insaf.
- Sen büyük hala olunca, ablam.
- Bana da hala demesinler. Mem, daha hoş.

Abidin mızıklandınca Güllü çocuğu kucağına aldı. Memduha Bahar'ın elinden tuttu:

- Bu bana çekmiş, kara kız! Bari şişmanlamasa, diyerek güldü.
- Asıl Kader sana çekmiş, dedi Güllü nefes nefese, akıl küpü.
- Hadi oradan!

Durmadan soru sorardı Kader, karşısındakini bezdirircesine; "çocuktur, anlamaz" tavrı ona sökmez, kimsenin onu kandırmaya gücü yetmezdi.

Güllü'nün nefesi tıkanmasaydı uzun uzun anlatacaktı Kader'in marifetlerini. Hele sonuncusu: Küçük kız, isminden yaşamını belirleyecekmiş gibi rahatsızlık duyuyor, büyüyünce ismini değiştirme hayalleri kuruyordu.

Yokuşu inerlerken aşağıdan neşeli sesler duyular. Yeşillikler üzerinde parıldayan güneşli gökyüzünün, ucu bucağı olma-

yan korunun kışkırttığı özgürlük duygusunun coşturduğu kadın ve çocuk kahkahaları ortalığı çınlatıyordu. Yaklaşınca davet beklermiş gibi bir kenarda durdular.

Kadınlar, genç kızlar, erkeklerin olmayışının verdiği rahatlıkla kendilerinden geçmişlerdi; omuz titretenler, karnının altından şal bağlayıp göbek atanlar, kalça tokuşturanlar... Yeni gelenleri gören genç bir kız, teybin sesini kısıtı. Ortada oynayanlarda bir anlık şaşkınlık, merak, sonra müziksiz de olsa oyuna devam... Ufak tefek, kınalı saçlarına mor renkli bir yemeni atmış, yaşlı bir kadın, kırk yıllık tanış gibi karşıladı onları, hasır serili en büyük ağacın altına buyur etti.

Kader,

- Bunlar neyle gelmişler? diye sordu Yeter'e.

Neşe içinde, gördüğü her şeye büyük bir ilgi gösteriyor, bıkıp usanmadan heyecan verici bir şeyler arıyordu. Arkada kaldığı için yolun kenarına çekilmiş kamyoneti görmemişti. Yeter eliyle gösterdi.

Teybin sesi yeniden açılmıştı. Güllü'nün ağzı kulaklarında, habire el çırpıp tempo tutuyordu. Daha fazla dayanamayıp kendini oynayanların arasında buldu. Memduha için ise eğlenceden çok ortamdan kaçış... Ama kısa sürede çevredekilerin neşesi ona da geçmişti. Kadın kadına, gülen yüzler... Herkes birbirine ısınıvermişti.

Çevreden "Sen niye oturuyorsun? Bu yaşlara bir daha geri dönülmez," diyenler oldu. O da oynayanların keyfine imrenerek kendini eğlenceye kaptırdı.

Yeter ile Kader az ileride kız kıza dans edenlerin aralarına karışmışlardı. Teypleri olmadığı için hem söyleyip hem oynuyorlardı.

Abidin annesinin eteğine yapışmış, “otur” diye ter ter tepiniyordu. Memduha iki kardeşi ellerinden tutup çocuklara karpuz dağıtan kadının yanına götürdü. Çocuklar itişip kakışıyorlardı. Kadın, “Çok var, hepinize yeter,” dese de sözünü dinletemiyordu. Memduha çocukları sıraya soktu. Dışarıdan biri olduğu için ondan çekinmiş, ses çıkaramamışlardı.

İki çocuk karpuzlarını yerken Güllü de kurtlarını döküyordu. Düğüne derneğe hasret kalmıştı. (Tabii kocaya da; ama görümcesine diyemiyordu.) Memduha ona bakmaktan oyunu aksatıyordu. Koltuk altları terden sıırılsıklam olmuştu Güllü’nün. Omuzlarını titrettikçe iri memeleri yayıkta ayran çalkalanıyormuş gibi bir o yana bir bu yana sallanıyordu. Bir aralık müziğin temposu artınca Güllü iyice coştı, başını geriye attı, dizlerini kırarak tombul gövdesini yere yaklaştırmaya çabaladı. Eşarby boynuna düşmüş, uzun kızıl saçlarının üzerinden ikinci güneşi dalga dalga yayılıyordu. Memduha şaştı kaldı kendine; o saçlara dokunmamak için güç tutuyordu kendini; ama üstünde durmadı.

Teypteki bant biter bitmez kızlardan biri oyunu bırakıp değiştiriyor, müziğin durduğu o birkaç dakikada bile oyunlar kesilmiyordu.

Bant değiştirilirken gelin- görümce karşı karşıya gelmişlerdi. Karşılıklı göbek attılar. Gülmekten kırılıyorlardı. Güllü’nün siyah benekli ela gözlerine, çilli burnuna hayranlıkla baktı

Memduha. Ne güzel bir yüz! Almanya'da olsaydı reklamcılarını peşinden koştururdu vallahi.

Yaşlı kadın el çırparak karpuz molasını duyurdu.

- Çocuklar tamam, sıra şimdi bizde, dedi. İkrama konuklardan başladı.

Gelin- görümce yeni tanışlarıyla gülüş çığırış karpuzlarını atıştırmaya başladılar. Tam tabakları iade ediyorlardı ki, müziğin sesi kesildi, anında teybin başındaki kızlar çil yavrusu gibi dağıldılar. Arkadan ortalıkta dolanan kadınlar, ağaç altlarına kaçışmaya başladılar. Hani aniden sağnak yağmur bastırsaydı böylesine bozmazdı bu şenlik havasını.

Yaşlı kadın ne olup bittiğini anlayamayan konuklara dönüp:

- Yabancı değiller, oğullarımız; bizi almaya geldiler, dedi.

Sonra kaçışanlara çıkıştı:

- Yiyecekler mi sizi, ne bu telaş? Misafirleri de korkuttunuz.

Güzel vakit geçirmişlerdi. Kadının oğullarımız dediği erkekler, birkaç metre ötede arkalarını dönmüşler, sanki ağaçları inceliyormuş gibi yukarı bakıyorlardı.

Kızlar eğlencenin yarım kalmasına üzülmüşlerdi. Gitmeye niyetleri yoktu. Memduha kaş göz edince toparlandılar. Alelacele vedalaştılar. Birbirlerine telefon numaralarını verdiler. Herkes yüksek sesle birlikte olmanın hoşnutluğunu dile getiriyordu.

Güneş yakmıyordu artık. Hafif bir rüzgâr okşarcasına dokunuyordu bedenlerine. Ağaç gövdelerinin, dalların, yaprakların rengi koyulaşmış, koruya bir kızılık sinmişti.

Memduha, meyilli yolu ağır ağır çıkıyordu. Öksürük tutunca, sigarayı yarıya gelmeden söndürdü. Yorulmuştu. Piknik yerine varınca önüne ilk gelen ağaç altına attı kendini. Sabah birkaç aile vardı çevrede, onlar da gitmişlerdi. Babası oturduğu yerde uyukluyordu. Gözleri Erich'i aradı. İçki faslı gene uzamıştı anlaşılan. Cemal, Melek Hanım ile yarenlik ediyordu. Çakırkeyif... Olur olmaz şeylere kahkahalarla gü-lüyordu, tam da babasının burnunun dibinde.

Güllü, annesinin önünden suçlu gibi geçiyordu, babasının ilacını, suyunu götürürken. Annesinin gücü de gelinine yetiyordu. Belli muhtaçlık yüzünden sineye çekiyordu her şeyi kızcağız. Dönüşte yolda söyledikleriyle çok şaşırtmıştı onu. Aralarında şu konuşma geçmişti:

- Abla, mahremine girmeyim emme...
- Aman bana mahrem deme, eski kocamın yaptıkları geliyor aklıma hemen. Açıkça de ne diyeceksen.
- Demem o ki ablacığım, gönül bu, Türk, Alman dinler mi hiç?
- Eee?
- Selbestliğinin kıymatını bil. Her kadına nasip olmaz.
- Babamı çiğneyeyim, öyle mi?
- Tövbe! Babadır, hayır duasını almamak olmaz. Emme, kocaya gidecek diye, babası bağlanmaz kız evladına. Dünyanın kanunu bu.
- Kız çocuk babasının kanından canından değil mi?
- Orası öyle de. Fazlasını ben bilemen gayrı.

Güllü'nün dediği doğruydı. Babasının yüreğinde kendisine karşı en ufak bir sevgi kırıntısı bile yoktu. Karşılıklı oynarlarken okul yüzü görmemiş, çocuk yaşta çoluğa çocuğa karışmış Güllücük filozof gibi konuşmuştu. Hele şu lafı: “Günah, bakanın gözündedir.”

Düşüncelerinin akışı Bahar'ın ağlama sesiyle kesildi.

- Ne oldu?

Bahar altın künyesini düşürmüştü.

- Yolda bileğindeydi, hırka giydirirken gördüm, dedi Güllü, buralarda bir yerdedir, otların üstünde zıplıyordu.

Hep birlikte aramaya koyuldular. Memduha epey uzaklara gitmişti. Künyeyi kendi almıştı hem de çok beğenerek. Bulunmazsa üzülecekti.

- İsmihaaan! İsmihaaan!

Resul Efendi'nin hasta bedeninden umulmayacak kadar canlı çıkan sesi, korunun mutlak sessizliğinde iki kez çınladı. Güneş çekildiğinden beri, ne bir kuş sürüsü, ne uçak homurtusu, dahası çocukların neşeli çığlıkları insanı hüzünlendiren bu sessizliği böylesine bozmamıştı. Bahar oyununu bırakmış, Melek Hanım'ın sallanması durmuş, yeleşini giyerken düğme Güllü'nün elinde kalmış, Cemal uzattığı yerden ayağını toplayamamış... Abidin'i ayağında sallayarak uyutmaya çalışan İsmihan'ın acılı bakışları Erich'in üzerinde dikili duruyordu. Zil zurna sarhoşturdu Erich, nerede olduğunu bile bilecek durumda değildi. Bira şişesini Resul

Efendi'nin ağızına dayamış, "İç Papa," diyerek içmesi için zorluyordu adamı.

Memduha koşarak gelmişti yanlarına. Ama yerinden kıpırdayamıyordu. Nutku tutulmuştu. Acı dolu öfkesiyle dudaklarını kitleyen o kemik yığınının umarsız direnişi yüreğini dağlıyordu.

- Erich, rahat bırak onu, diyebildi.

Gözleri kararmadan önce belleğindeki son görüntü, Erich'in, orman yangını olmuş da elinde bira şişesiyle kömür kesmiş bir adamın, cansız duruşuydu.

Gözlerini açtığında, Güllü şakaklarını kolonya ile ovuyordu. Yattığı yerden kalkmaya davrandı. Erich başucundaydı. Hareketsiz elini alıp öptü. Kalkıp oturmasına yardım etti. Anlaşılmaz bir şeyler söyleyerek özür dilemeye çalışıyordu.

Cemal, geçmiş olsun, dedikten sonra her şey düzelir, diye ekledi. Ama Memduha onu duymadı bile. Kafasının içinde kovanına dönen arılar gibi yoğunlaşan düşünceler... Düşünceler hasta etmişti sonunda. Üzüntüler sebebi mevti olacaktı. Neydi o baş dönmesi, göz kararması...

Erich'in yardımıyla ayağa kalktı. Tutulmuş kaslarını gevşetmek için birkaç jimnastik hareketi yaptı.

Güllü karanlık basmadan eve dönmelerini istiyordu. Cemal'e kızgındı. Fısır fısır tartışıyorlardı.

- Ne vardı bu kadar içecek? Bunca can sana emanet.

- Bu ne ki? Biz kendimizi biliriz evvelallah.

Kızlar Bahar'ın künyesini bulmuşlardı. Sevinç içinde koşarak geldiler. Ama kimsenin sesi soluğu çıkmıyordu. Büyükler saklamaya çalışsalar da onlar bir şeyler olduğunu sezmişlerdi.

Elbirliğiyle evden getirdiklerini minibüse taşıdılar. Memduha yerden tasarruf etmek için her şeyi yerli yerine yerleştirdi.

Resul Efendi önce kucakta taşınmaya isyan etti. Bastonuyla yürümekte diretti. Ama sonunda Cemal'in tatlı diliyle çaktırmadığı inadı üstün geldi.

Herkes yerleştikten sonra Cemal direksiyona geçti. Yanına Erich ve Memduha oturdu. Arka taraf sıkışık olduğundan Kader de öne geçti. Erich Memduha'ya sokuldu, kolunu onun boynuna doladı.

Cemal aynadan Resul Efendi'ye baktı. Kımıldamıyordu. Sanki soluk bile almıyordu. "Bismillah," deyip gaza bastı.

Gürültüyle bir kuş sürüsü tepelerinden sıyrılıp geçti.

Yol, tekerleklerin altında hızla akıyordu. Ağaçların arasından akşam güneşi mor gölgeler halinde süzülüyordu.

Kader yanağını cama dayamış dışarıyı seyre dalmıştı. Her zamanki gibi en ufak ayrıntıları bile gözden kaçırmayıp inceliyordu.

Yolda tanınmış bir turizm firmasının otobüsüne yol vermek zorunda kaldılar. Acemi şoför manevra yapmakta zorlanı-

yordu. Otobüste birbirinden şık, her yaştan turist kadınlar vardı. Ön camda “Soroptimistler” yazılı levhayı görünce Kader bunun anlamını merak etti. Herkes kendi aleminde olduğu için arkaya dönüp Yeter’e sordu, siyah kıvrıcık kir-piklerinin altından kara gözleri parıltılar saçarak.

- Kanarya Sevenler Derneği mi ne; işte o olacak herhalde, dedi Yeter.

Kader onun bilgisine güvenirdi. Hem kendisinden büyük sınıftaydı, hem de her gün dükkânda, gazeteleri okurdu. Ama bu sefer duyduğuna şaşmıştı. Ne çok da seveni vardı bu kanarya kuşunun? Dernek bile kurmuşlardı.

Minibüs otobüse iyice yaklaşıncı Kader içeridekileri daha iyi görebildi: En önde oturan kadın sanki mermerden oyulmuş gibi, dışarıya hiç bakmıyordu. Bu mu seviyordu kanaryaları? Arkadan uyarıyorlardı, camı kapadı. Elini çenesine dayayıp düşünmeye başladı. Öteki kadınlar belki bunun gibi değillerdi, doğru dürüst görememişti ki. Eve gidince sözlükten şu Kanarya Sevenler Derneği’ne bir bakacaktı.

Memduha, Erich ile kızın ortasında sıkışmış, havasızlıktan boğulur gibi derin derin soluyordu. Daha rahat soluk alabilmek için göğsünü öne doğru çıkardı. Eve dönünce olacakların acısı çökmüştü içine. Geriye baktığında bu olup bitenler başka birinin başından geçmiş gibi geliyordu ona. Bir yanda babası, bir yanda Erich... Tanıdığı bütün erkekler kafasının dikine gidiyordu; daha önce farkında değildi, şimdiyse bu onu korkutuyordu. Hayranlıkla bağlandığı Erich’in utanç verici taşkınlıklarını hep böyle sineye çekmek zorunda mıydı? İçince bambaşka bir insan oluyordu. Ama ne umuru!

Keşke ikisinden de kurtulmak için bir seçenek bulabilseydi! Geçmişe bir sünger çekerek ikisine de “Hadi eyvallah!” diyebilseydi.

Minibüs ardında kesif bir toz bulutu bırakarak uçup giderken o hâlâ düşünüyordu. Yaşamında böylesine ne yapacağını bilemeden çaresizlik içinde kaldığı bir durumla hiç karşılaşmamıştı.

KÜRTAJ

Telefön kabininden deli gibi fırladı. Yan sokağa saparak koşmaya başladı. Arkasından “Dur, nereye kaçıyorsun?” diye bağırın erkeğın sesini işitmedi bile. Hızlandı, arada bir ardından geliyor mu diye dönüp bakıyordu.

Karanlık basmış ama henüz sokak lambaları yanmamıştı. Soluk soluğa, yolun kenarındaki yaprakları kurumuş bir ağacın altında durdu. Tam atlattım diye sevinirken biri omuzuna dokundu. Döndü: O! Siyah kapüşonlu anorağın burnuna kadar indirmiş. Sokağın alacakaranlığında kır bıyıklarını sarkıttığı ağzını ve keçi sakallı çenesini seçebildi. İyicene yaklaştı adam. Soluk alışını, göğsünün hırıltılarını bile duyuyordu.

Kapüşonu yukarı çekince tanıdı onu. Nikâhta görmüştü, kocasının akrabalarından biri; adını bile hatırlamıyordu.

- Gelin hanım, inatçılık etmeyeydin bu hallere düşmeyecektik, diye söze başladı adam. Ama sen istesen de istemesen de bu çocuk doğacak.

Tokat yemiş gibi oldu. Sonunda bunu da mı yapmışlardı? Demek hısım akrabaya kadar yayılmıştı aile meseleleri. Ben sizi tanımıyorum, diyecekti o öfkeyle. Ama sokak lambaları yanınca adamın tehditkâr bakışlarından ürktü. Soğukkanlılığını korumaya çalışarak,

- Beni bunu söylemek için mi takip ettiniz? dedi.

- Ailemizin huzurunu kaçırmaya ne hakkın var? Biraz mürekkep yalamışsın diye burnunun dikine gitmene izin vereceğimizi mi sandın? Kadın kadınlığını bilecek, o kadar.

Tüm cesaretini toplayıp,

- Eşimin beni arayacağınızdan haberi var mı? diye sordu.

- Gerekmez.

Bunu duyunca rahat bir soluk aldı. Adeta sevindi. Kayın-peder mi yollamıştı bunu, yoksa adamın kendi işgüzarlığı mıydı?

- Kocan da kalıbının adamı değilmiş hani; bu mesele bu kadar uzatılır mıydı?

Adamın ağız kokusundan, hırıltılarından durulmuyordu; uzaklaşmak için ağaca dayanırken,

- Bakın, bu bizi ilgilendirir, diyordu ki sözünü bitiremeden adam atıldı:

- Allah'ın emrine karşı gelinmez... Yüce rabbimin gücüne gider, gazabından kurtulamazsın. Kocan izin verirse o da günah işler.

“Elinden gelse darağacına gönderecek beni,” diye geçirdi içinden.

- Küfranı nimet etme. Söyleyecek daha çok şey var ama...

Dinle tehdit etme konusunda bunun da kayınpederinden aşağı kalır yanı yoktu. Tehditleri sürdürmesine dayanamayıp “Fazla ileri gidiyorsunuz, yeter,” deyip gitmeye davranıyordu ki beriki kolundan yakaladı. Onu alaya almaya kalkıştı:

- Hele bir doğur, bu sinirin de geçer. Senin maneviyatın takviye istiyor, anlaşıldı mı?

Çevreden gelip geçenin gözü önünde adamla itişip kakışacak değildi. Bundan her şey beklenirdi. Elinden kurtulmak için,

- Siz bu işe karışmayın, dedi. Ben dediklerinizi düşüneceğim.

- Ha şöyle!

Eve dönünce annesini üzmemek için adamdan söz açmadı. Erkenden yattı. Gece rüyasında gördü adamı. Ense köküne tabanca dayamış. Dehşet içinde uyandı.

Her şey kokuyordu. Yatak, mobilyalar, buzdolabı... Hele çiy ete bakamıyordu bile. Öğüre öğüre lavaboya koştu. Sabahları bu bulantı yok muydu? Öğürmekten içi dışına çıkmıştı gene. İşyerinde de uyku kâbusu. Esneye esneye akşamı zor ediyordu. Akşam da daha sofradayken uyku bastırıyordu.

Lavaboda ağzını yüzünü yıkayıp biraz kendine gelir gibi olunca işe gitmek için hazırlanmaya başladı. Annesi izin alıp biraz dinlenmesini istiyordu. Kadıncağız bu konuda hep sessiz kalmıştı. Halden anlardı; kendi kocası, kızı daha beşikteyken evi terk edip sırra kadem basmıştı. “Susan erkekten korkacaksın,” derdi, “karşısındakini dinler görünür ama kafasından kim bilir neler geçiriyordur.”

Annesinin ilgisi karşısında duygularına yenik düştü, gözleri doldu. Evlilik kararını verirken aklından geçen şey hemen çocuk doğurmak değildi. Çocuk yalnızca rahimden doğmuyordu ki; duyguların da hazır olması gerekirdi. Ama böyle olacağını nereden bilebilirdi? Aslında boşuna kendine gerekçeler arıyordu, istemiyordu işte. Göbek bağı oluşmadan henüz, halledebilseydi. Karnındakini anımsayınca ağlayası geliyordu. Her şeyden habersiz büyüüyüp duruyordu zavalıcılık.

Başına gelecek felaketlerin en kötüsü sanıyordu ilk günler. Bir damla kan! Nasıl da direniyordu akmamakta! Yüreği sıkışarak bakardı külotuna her seferinde. Tam da işle evliliği birbiriyle nasıl uzlaştırırm, uyum içinde yürütürüm derdindeyken... Evliliğe ısınmaya başlamışken... Bu ne dirençti böyle? Çift kişilik yatak, çeyiz sandığı, koltuklar, kaldır babam kaldır, bana mısın dememişti. Sonunda da yakalanmış, tüm aile efradının şimşeklerini üzerine çekmişti. Demek geniş ittifaklar kuruluyormuş arkasından, adamın takibinden de belli değil miydi? Utanmadan görümcesini göndermişlerdi gözcü olarak. “Yenge aldır, düştü deriz.” Çocuk akli. Alışmış korkudan yalan atmaya.

Annesini öpüp evden çıktı. Gözleri yeniden yaşla doldu. Kocasıyla buluşmaya giderken kendini kanatlanmış gibi his-

sederdi. “Sana âşığım, ama en çok da yaşama âşığım,” diye-memişti ona bir türlü. Yapmak istediği şeyler vardı. İşinde yükselmek, seyahat etmek, fotoğraf çekmek... Hem artık bir ayakkabı, çanta almak için saatlerce düşünmekten bıkmıştı; rahat yaşamak istiyordu, hafta sonu evde pineklememek... İş yaşamına atılınca elbette bunun bir bedeli olacaktı. Çocuk ayak bağıydı. Onlar torun sevecek diye hayallerinden vaz mı geçecekti? Çocuk evin mutluluk kaynağıymış, pah! Çalışmasının karşılığını alacaktı. Yoğun bir çalışma onu bekliyordu. Annesinin işçi olarak çalıştığı işyerinde o, muhasebe müdür yardımcısı olmuştu, iki yıla kalmaz da müdür emekli oluyordu. Üniversiteyi okurken orada çalıştığı için herkesi tanıyordu; işyeri gibi değil, sıcak bir aile ortamı gibiydi. Amacı uğruna anneliği erteleyen ya da anne olmayı düşünmeyen bir kadını kim suçlayabilirdi? “Geleceğimizi hazırlayan bugünümüzdür,” dediğinde kocasının şaşkınlık dolu bakışları gelmişti gözünün önüne “Ne kadar rahat söylüyorsun bunları.” Ama ama, diye kekeleyerek zar zor yanıt vermişti: “Geleceğimiz konusunda alacağımız kararlar ikimizin de içine sinmeli, öyle değil mi?”

Düşünceleri hep o günlerde dolaşıyordu. Kocasını sanki onu dinlememek için gözlerini yumuyor, kulaklarını tıkıyor... Tek söylediği, “Bunlar babayla konuşulacak şeyler değil, babam bunu kaldıramaz” olmuştu. Vedalaşmaya bile gerek görmeden asık bir suratla evden çıkıp gidişi çok koymuştu ona. İşkence gibiydi bekleyiş. Sokağa bakan pencereden bir türlü ayrılamıyordu. Birazdan hava kararacak, perdeleri çekmek gerekecek diye tedirgindi. Zaman geçmek bilmiyordu. Gözünü korkutmaya mı çalışıyordu acaba? Ama nedeni ne olursa olsun kendini yaşamın akışına bırakamazdı. Aslında kocası babaya değil, anneye düşküncü; annesi yumuşak kar-

nıydı. Yaşamı boyunca evin hanımı olamamış, evin içinde hayalet gibi görünmez, içine kapanık bir kadın... Görünüşe bakılırsa babasına, annesinin hatırına katlanıyordu. Boşuna beklemişti o gece. Bu yetmezmiş gibi ertesi gün muayeneye gittiği doğum uzmanı herifin konuşmaları da sinirlerini bozmuştu. “İlk gece”den olması, erkeğin karısına olan sevgisinin kanıtıymış... Şimdiki spermler Nadya Komanaci gibi hızlıymış maşallah; tehlikesiz gün falan dinlemezlermiş... Kürtaj? Böyle bir şeyi nasıl aklına getirebiliyormuş bir anne adayı? Tahsilli, kültürlü bir hanım olarak hayatın sürdürülmesine o da bir katkıda bulunmak istemez miymiş? Sanki kocası ve kayınpederi tarafından parayla tutulmuş gibi, dırdırdır...

İnsanın hatırlamak istemediği anıları ne çoktur! Ama her birinin ne denli öğretici olduğu da yadsınamaz.

- Acıkmadın mı daha? diye sordu annesi.
- Sonra bir şeyler atıştırırım.

Kocasına gitmek için gece sessizliğini bekliyordu. Konu komşuya dedikodu malzemesi vermektense...

Gel gitler içinde çaldı kapının zilini. Kocasını onu karşısında görünce kararını değiştirdi diye çok heyecanlanmıştı. İçeri buyur etti. Sırtında pijaması, banyodan yeni çıkmış, saçları ıslak... Gelen yabancıymış gibi hemen üstünü değiştirdi. Salonunda karşılıklı oturdular. Karısına anlatacakları varmış gibi ciddi bir tavır içindeydi. Kararını değiştirmiş gibi de görünmüyordu. Yeni bir tartışma zemini hazırlamaya çalışıyordu anlaşılana. Tahmininde yanılmamıştı. “Birbirimize karşı daha açık olmalıyız, arkası zaten gelecektir,” de ne demekti? Her şey apaçıktı, bitirmeye gelmişti. Gözlerini karısından kaçır-

dı. Kanı damarlarından çekilmiş, tüm bedeni buz kesmişti. Yanıt vermek için uygun sözcükleri aradı. “Buraya kadar gelmek için zahmet etmeseydin,” dedi. O da kocasını yatıştırmak için gülümsemeye çabaladı. Kendini savunurken de bunun kocasına karşı bir suçlamaya dönüşmemesine dikkat etmişti. “Evlenmeden önce bunu konuşmuştuk,” dememişti.

Yatak odasının kapısı açıktı. Mobilya kokusuyla karışık tıraş losyonu kokusundan, kokulara karşı bu kadar duyarlıyken öğüreceğini sandı; ama hayrettir tam tersine kokular karışımından tepeden tırnağa uyarıldığını hissetti. Otel odalarında ikisini de kendinden geçiren bir sevişmeden sonra el ele, usul usul yağan yağmurun sesini birlikte dinledikleri geceleri hatırladı. İlk seferinde acıdan gözlerinden yaş gelmiş, bir şey anlamamıştı. Ne yapsın, o da sonuna kadar gitmekten kendini alamamıştı. Ama sonrakiler... Onun yanında cinselliğinin hakkını veriyor, utanç duygusundan kurtuluyordu. Orgazm! Dünyada bundan büyük bir haz var mıydı? Gebe kalmaktan da ödü kopuyordu.

Doktorun azarlar gibi, “Külotunu çıkart,” deyişi gelmişti aklına. Sözde kadın olacaktı haspa, burnu havada, nalet... Muayene sırasında kalbi yerinden fırlayacak gibi çarpıyor, saç diplerinden aşağı soğuk terler akıyordu. Tehlikesiz günlerde evlenmişlerdi. Ne ki gene de tedbiri elden bırakmayıp sevişmeden sonra defalarca yıkanmıştı. Düşük bir olasılık, diye düşündü. Metal alet takılınca acısı içine oturdu. Asıl acıysa sona kalmıştı: Gebe olduğunu öğrendiği an... Karnını sıvazladı. Ama ateşten yanmış gibi geri çekti elini. Bir daha dokunmayacaktı ona, yoksa kafasından silip atamayacaktı. Can havliyle “Alın bunu!” diye bağırırmıştı doktora. Bu kadar küçükken alınmazmış meğer...

- Ben kalkayım, dedi.

Kocası parmaklarını çıtlatıyordu. Sessizlikten sıkılmış olmalıydı.

Evden ayrılmadan önce, “İnadı bırak, ikimizi de mutsuz ediyorsun,” diye fısıldadı istek dolu bakışlarını kocasının gözlerine dikerek. Pencereden karanlığa bakıyordu adam.

Döndü:

- Hemen gidecek misin? diye sordu.

İstek ikisinin de aklını başından almış, başka bir şey düşünmelerini engelliyordu. Bir süre sessiz kaldılar. Sessizliği o bozdu:

- Annem bekler.

Adam yanına geçti, kolunu boynuna attı, saçlarından yükselen kokuyu derin derin soluyarak içine çekti. Onunsa direnecek gücü kalmamıştı. Ama çabuk toparlandı. Adamın yanağını yarım yamalak öperek ayağa kalktı. Zaafından yararlanacak biri değildi kocası. Bunu aklından geçirdiği anda ona deliler gibi âşık olduğunu kendine itiraf etti.

Sokağa çıkınca hızlı hızlı yürümeye başladı, sanki bir güç onu vakum gibi geri çekecekti. Dönüp arkasına baktı son kez. Apartman artık görünmüyordu.

Bu anıyı defalarca yaşıyordu, her seferinde de gözyaşlarına boğularak... Aşk beni bağımlılığa yazgılı kılacak böyle giderse, diye geçirdi içinden. Ona sıırsıklam âşık olduğu için kendini aşağılanmış hissetti. Neyse ki işyerinde işler yo-

ğunlaşınca gündüzleri aklına bile getirmiyordu. Akşamları da birkin dönüyordu. Bir an önce büyüseydi şu. Askerlerin şafak sayması gibi, aldırma için gün sayıyordu.

Annesi de olmasaymış ne yaparmış acaba? Kanepeye uzanmış yorgun bedenini dinlendirirken sözde birlikte güneşin batışını seyrediyorlardı. Bozuk plak gibi aynı şeyleri yinelemekten usanmıyordu. “Bir şey söylemeyecek misin?” diyorum, “Kararını gözden geçir” diyor, bakar mısın? Annesi onun her adım atışını dikkatle izliyordu. Kızına güvenirdi. Onu anlıyor, içinden hak da veriyordu ama etki altında bırakmaktan kaçınıyordu.

Aslında kızı, kocasının ailesini seviyordu. Baba da Allah için kızım aşağı, kızım yukarı, “Kendi dinimizden, mezhebimizden, şükürler olsun,” diyerek yere göğe koyamıyordu gelinini. Köşesinde oturan, halim selim bir adamdı. Vaktinin çoğunu ibadetle geçirirdi. “Dinimizde yeri var mı?” diye her kararını sorgulardı. Dürüsttü, inancında samimiydi. Kızı, önce insani bir istek diye adamcağızın inadını hoş görmüş, öfkeyle ağızdan kaçmış sözlerle takılıp kalmamıştı. Ama “Günah işliyorsun,” dediğinde, “Asıl günah lâıykıyla bakamayacağını bile bile o çocuğu doğurmaktır,” demekten de kaçınmamıştı.

- Vicdansızlıkla suçlandım.

Vara yoğa ağılıyordu kızı. Sinirleri lačka olmuştu. Haklıydı; kendiliğinden dünyaya gelmiyordu ki çocuk. Bir anne olarak artık içi götürmüyordu ağlamasını. Mutfağa kaçtı. O ise ne yapsa aklından atamıyordu olup bitenleri. Gözlerinden süzülen yaşları sildi. Olayın tüm boyutlarını araştırmadan

saplantılı bir biçimde bunun cinayet olacağına diretmek... Gücüne giden, kocasının bu konuda dama taşı gibi babasını öne sürmesiydi. Oysa babasının dar görüşlülüğünden sıkıldığını, bunaldığını söylerdi; tabii ucu kendisine dokunan konularda! “Bu mesele beni ve seni ilgilendirir,” deseydi araları daha beter açılırdı. Zaten bir sonuca varmayan konuşmalara girmekten kaçınıyordu; her iki tarafı da germekten başka bir işe yaramayacaktı çünkü. Bazen babasına benden daha çok değer veriyor, diye kızdığı oluyordu ona. Ama aile değerlerine sahip çıkmasına bir diyeceği yoktu; dahası bu işine geliyordu; onun yaşamında benimsediği tutarlılık ilkesine hayrandı zaten. Kendisine kürtaaj konusunda destek çıkmasını da beklememişti. Ne ki sorunu sonuna kadar tartışmak varken herkesin ağzında gevelediği klişelere sığınmak neden? Kocasını hakkında hep hoşgörölü düşünmekle hata mı etmişti? Ama gündelik yaşamın koşuşturması içinde insanların derinlerde yatan farklılıkları anlaşılamıyordu ki. Kürtaajı duyar duymaz kocasının davranışları değişmişti. Öfkesi yeniden kabardı: Ailesine aşırı bağılılığı beyimizin gözünü kör etmişti zahir.

Neyse ki ilkelerine bağılılığı, kaygılarını büyük ölçüde giderebiliyordu: “Kadınım ya, ille doğuracağım. Doğurursam saygıyı hak edeceğim! Ama ölürüm daha iyi,” diyordu içinden. Direnmek için kararlılık yeterlidir, diye düşünüyordu. Olayların gidişatıysa ürkütücüydü; görünür görünmez güçlerin kadın olduğu için kendisine böyle davrandıklarına kanaat getirmişti sonunda. Ne büyük haksızlık! Meslek sahibi olmanın bedeli anne olmamaktı. Anne olmanın bedeli eve tıklılmaktı. Ne serden ne yardan vazgeçemeyip böyle bölünmüş çok değerli kadınlar tanıyordu. Kadın olmanın zayıflığını gün geçtikçe daha çok hissediyordu. Bu onda daha derinlere

inen bir korku yaratmıştı. Çünkü onlarla tek başına mücadele etmek için hiç şansı kalmıyordu. Yaşlı gözlerle yalvarıp yakaracaktı, öyle mi? Yapabileceği hiçbir şey yok muydu? Üniversitede türbanını çıkarmamak için direnen arkadaşını şimdi daha iyi anlıyordu. “Küçükken aile baskısını pek o kadar hissetmiyorsun; baskı sonradan artıyor; kocaya karşı güçlü olmak istiyorsan da para kazanman gerek,” demişti... Acaba bir erkekle uyumlu bir ilişki bir hayal miydi? Evlenmeden önce kocasıyla çocuk yapmaktan keyifle söz ederler, ayrıntıları bile esprilere boğarak konuşurlardı. Uygun koşullarda her kadın isterdi anne olmayı. Ama o hazır değildi, bütün mesele bu noktada kilitleniyordu. Hele bir işinde istediği atılımı yapacak duruma gelsin... Şefi bile ne diyormuş arkasından: “İşini onun kadar ciddiye alan biri az bulunur.”

Daha ne kadar sürecekti bu işkence? İş işten geçtikten sonra... İki aylık olmuştu. Daha büyüğünü almazlardı belki. Lisede çok sevdiği resim öğretmeninin hatıra defterine yazdığı, Tevfik Fikret’in dizelerindeki gibi: “*Hak bellediğin yolda yalnız yürüyeceksin.*” Annesi Kapımıza dayanırlar, diye telaş içindeydi. “Bu kadarına cesaret edeceklerini hiç sanmam,” dedi. Sıkboğaz etmeden, güzellikle ikna ederek olsun istiyordu anne. Ama o kimseyi dinleyecek halde değildi. Bir yandan da aklını işgal eden hayallerle cebelleşmek: Bedenlerin çekim gücü iradeyi nasıl silip de götürür! Kocasıyla birbirlerine sarılıveriyorlardı hayallerinde. Zorlanınca kocasını gözünde küçültmek için sağda solda duyduğu erkek bencilliğine dair öyküleri aklına getiriyordu. Kadının biri, motoruna benden daha çok bağlı, dermiş. Öbürünün kocası, evliliğin yararlarını sayarken aids korkusu olmadan seks yapmaktan söz edermiş. Doktor kocaya göre de ilk geceden tohumu atmak erkekliğin şanındanmış.

İşlerin en civcivli olduğu günlerdi. Yorgundu. Başı önünde karnının içinde olup bitenleri keşfetmeye çalışıyormuş gibi durgun, sessizce oturuyor, annesinin yemeği hazırlamasını bekliyordu. Kendini karnı burnunda şişmanlıktan yürüyemez halde getirdi gözünün önüne. Hafta sonu dananın kuyruğu kopuyordu. Sonuç alamayacak da olsa mantığının kabul etmediğine karşı direnmeliydi insan. İlişkileri saygı çerçevesinde yürüsün istemişti ama istemekle olmuyordu. Bu olayla bir şey daha öğrenmişti; bir kadının yaşamla baş edebilmesi için sevdiği erkeğe güçlü bağlarla bağlanmaması gerekiyormuş meğerse.

Karşısında kocasını görüverince günlerdir kafasını meşgul eden sorular yanıtını bulmuş gibi oldu: “Buraya kadar! Mahkemeyi sen mi açıyorsun, ben mi?” Rahatlamıştı. Umarsızca beklemek... Ellerinde oyuncak olmuştu; öyleyken gene de vazgeçemiyordu beklemekten. Üstelik kendisine reva görülen bu haksızlık karşısında dilsiz kesilmişti adeta. “Korunacağına söz vermiştin,” diyememişti ona.

Annesi onları yalnız bırakmak için dışarı çıktı. Kocasını için de zor bir andı. İç dünyasında geçirdiği sarsıntı yüzünden anlaşıyordu. Bir an önce baba olmak için korunmamış olabilir miydi? Sonra da nasıl olsa kandırırım, diye oldubittiye getireceğini mi ummuştu?

Nefesini tutmuş olacakları bekliyordu.

Ama beklediğinin tersi oldu.

- Çocukluk ettim diye söze başladı kocası.

Bunu duyunca sevinçten dili tutuldu. Tavrını değiştirmiş, ısrarından vazgeçmiş! Gelişi, ciddiye alındığının göstergesiydi. (Nihayet!)

- Beni böyle davranmaya zorlayan nedenleri hâlâ tam olarak bilmiyorum. Beni buraya getiren duyguları...

Devam edemedi, sesi titriyordu adamın. Bakışları ona karşı aşkla dolu olduğunu ele veriyordu.

- Düşününce, çocuktan vazgeçmenin sana olan duygularımı değiştiremeyeceğini anladım.

Kocasının dürüstçe yaptığı itirafa çok sevinmişti ama itiraftan ötesini göremiyordu. Bu yüzden konuşmalarında temkini elden bırakmıyordu. Fikrini aşk yüzünden değiştirmişse bu yetmezdi. Aynı sorunları bir daha yaşamayacağını nereden bilebilirdi? Ona ihtiyacı olduğunda güvenebilmeliydi. Aralarında bağımlılık değil, bağıllık olmasını isterdi.

- Sorumluluk tamamen bana aitti. Kaza işte... Sen direnmekte haklıydın. Evlilik de eğitimmiş meğerse. Ben dersimi aldım.

İnsan bir çırpıda değişebilir miydi? Geri adım atmasının asıl nedeni neydi? Gerçeği öğrenmek olanaksız mıydı yoksa? Aralarının açılmasından ikisinin de güven ve sadakat duyguları zarar görmüştü, bunları onarmak zaman alacaktı.

Kocası farkında olmadan alçak sesle konuşuyordu, adeta sır verir gibi.

- Kendi kendime homurdanıyordum: Çocukken baban seni dinle korkutarak eğitiyordu. Söylediklerinin dine dayandığını ve bunun tek doğru olduğunu iddia ettiği için sen de haliyle inanıyordun. Çocuktun, çaresizdin. Üniversiteye giderken biraz olsun uzaklaşabildin ondan. Derslerini bahane edip sıvışıyordun yanından. Ama bu olayda kaçamadın. Evliliğinde onun başına böyle bir şey gelmemiş ki. Geleneğe göreneğe karşı çıkmayı bir an bile aklından geçirmemiş... Koca olarak konumlarımız farklıyken kalkmış bana akıl öğretiyor.

İlk günler karısına mı uysun, babasını mı dinlesin, karar vermekte zorlanıyormuş. Diğer erkekler gibi davranması gerektiğine inandığı için karısının etkisi altında kalmak onu korkutuyormuş. Yeterince erkek olamazsa karısının da saygısını yitirebilirmiş çünkü.

Kocasını dinlerken “Bari çektiğim acıyı biraz olsun anlayabiliyor muydu?” diye geçirdi içinden. Kocasının da hayalleri olmuştu. Azerbaycan’daki işi çok istediği halde ailesinden ayıramayacağı için reddetmişti.

- Bir ara aklımı kaçıyorum sandım. Can simidine sarılır gibi bağlamamı kaptım; işten güçten hanidir elime almamışım; parmaklarımı üzerinde dolaştırırken kafamın içini sis gibi saran düşünceler de dağılmaya başladı. Müzik şifadır, derler ya... Bir türkü, iki, üç, bir tane daha derken parmaklarım tutuluncaya kadar çaldım da çaldım. Üzerime tatlı bir yorgunluk çökmüştü. İçimden seni arayıp birlikte deniz kenarında yürüyüşe çıkmak geçti. Saat kim bilir gecenin kaçı... Birbirimize bağladığımız umutları boşa çıkarmayalım. Ne olur.

Kendini tutmasa gözyaşlarına boğulacaktı. Ama iradesi kocasının karşısında gevşemesine engel oluyordu. Zihninde hiçbir şey açık değildi. “İstediğin oldu, daha ne?” diyemiyordu. Bir yandan da onu kırmaktan çekiniyordu. Geçirdiği uykusuz gecelerden sinirleri yıpranmış, sağlığı bozulmuştu. Fazladan söyleyeceği söz, aralarını bir daha kapanmamak üzere açabilirdi. Olumlu şeyler düşünmeliydi. Doktorla konuşmuştu. “İlk çocuk alınırsa bir daha olmaz, hikâye; eskiden gebe kalma şansın ne kadarsa kürtajdan sonra da o kadar,” demişti. Peki, nasıl bir baba olurdu acaba? Kendi babası gibi mi, benimki gibi mi? Al birini vur ötekine... Küçükken devlet büyüklerinin fotoğraflarını sağda solda gördüğünde, “baba” dediğini hatırlamıştı. Ama sonradan baba diyemedim, diye üzüldüğü hiç olmamıştı. Dahası babası dönüp gelirse diye kaygılanırdı. Hayatta en görmek istemediği kişi oydu. Sorumluluğu ona yüklüyordu, çünkü bu konuda annesinden yana bir kuşkusu yoktu.

- Yanlışlarımı, eksiklerimi yavaş yavaş görmeye başlamıştım. Kendimi değiştirmekse açıkçası cesaret gerektiriyordu. Buna gücüm yeter miydi, bilemiyordum. Babama da gerçekçi söyleyeceğim. Artık onun öğütleri benim için hiçbir şey ifade etmiyor. Dedim ya, peder dün, bugün, yarın arasında bir fark görmüyor. Benimse önümde bir gelecek var, ben bu gerçekle yaşamak zorundayım. Neyse, kafanı şişirmeyeyim. Son olarak diyeceğim şu ki, buraya gelmek için bir an bile tereddüt etmedim.

İyice düşünmeli, acele karar vermemeliydi.

Kocası gittikten sonra gece boyu olanları tek tek bir daha zihninden geçirdi. İtirafı, onu gözünde küçültmüyor, tam

tersi yüceltiyordu. Düşündü, taşındı, sonunda kocasını suç-
suz buldu. Yaşamsal bir tehlike atlatmış gibi rahatladı. Sa-
bah, sokağa çıkınca her şeyi unutacaktı. Aldığı karar yeni bir
yaşamın başlangıcı olacaktı.

Bekleme odası kadın doluydu. Oturacak yer kalmamıştı.
Muayenehane yoksul bir semtin sokak aralarında kaybol-
muş, hana benzer bir binaydı. Tavsiye zerine gidiyorlardı.
Annesinin komşusu, “Genelev kadınları, konsomatris falan
görürsen şaşırma; doktor pek maharetlidir, onun için diş
ekmek gibi bir şey; hem de çok ucuz,” demişti. Boğucu bir
gündü; havada yağmur sıkıntısı vardı. Kadınlar bir köşede
uyuşukluğa gömülmüş, sıralarını bekliyorlardı. Bazıları ya-
kınlarıyla gelmişti. Kocasını onca kadının arasında duramadı,
“Ben aşağıdayım, seslenirsin,” deyip gitti.

Ayrılmalarına ramak kalmışken bugün burada olmak dş
gibiydi. İradesini çok zorlamıştı ama değmişti. Demek ki,
insan çabalarsa karşısındakini değiştirebiliyormuş. Bunun
tersini savunan, beceriksizliğine kılıf arıyordu.

Sokaktan bağrışan ocuk sesleri geliyordu. Kadınlardan biri
oturduğu yerden pencereye uzandı, “Ne kuduruk şeyler
bunlar,” diye söylenerek hızlı hızlı cama vurdu.

Hava kararmıştı birden. Arkadan bir yağmur! Çocukların
sesi ancak o zaman kesildi. Sağnak iniyordu camlara. Sokak-
tan seller akmaya başladı. İçerisi iyice loşlaşmıştı, tam uyku
getirecek cinsten. Merdivenlerden yandaki simitçi fırınının
börek rek kokuları geliyordu. Keskin yağ kokusundan mi-
desi bulanmıştı. ğrnce, kadınların “abla” dediği dokto-
run yardımcısı bitti yanı başında. Beyaz nlk giymiş, ak

saçlı, temizlik kokan, bakışları güven verici... “Dönüşte bir şeyin kalmaz, hatta canın simit bile çeker,” dedi. Doktoru övdü, eli pek hafifmiş... Uzun boylu konuşmalardan bıkmış gibi hemen yanından ayrıldı kadın.

Oturduğu yerde uyuyakalmıştı.

- Sıradaki!

Kadının sesiyle sıçrayıp uyandı. Uyku sersemliğiyle bir an nerede olduğunu çıkaramadı.

- Kocana seslendim, geliyor, dedi kadın.

Saat kaçtı acaba? Bakışları elinde olmadan pencereye çevrildi. Sağnak bitmiş. Ağaçların yaprakları yağmurdan parlıyor. Bulutlar dağılıyor. Güneş açıyor. Yaz yağmuru!

Muayene odasına girmeden önce çantasından aynasını çıkarıp yüzüne baktı. Aman ne iyi! Gözleri eski parıltısına kavuşmuştu.

KARE YUMURTA

Dış görünüşü onları titretmeye yetiyor. Sesinden bile korkuyorlar.

O merasimdeymiş gibi abartılı ciddi, davudi sesi, “Merhaba, merhaba,” diye yükselirken hiçbirine bakmadan geçer önlerinden. Başı yukarı kalkık, göğsü sanki madalyalarla doluymuş gibi sırtı dimdik... Yalnız gezmez; her daim, bir adım arkasında üç beş adam...

Onun köşeyi döndüğünü görünce gene duvara yapıştılar. Ağızlarından sis bulutçukları yükseliyor. Donuk donuk bakıyorlar.

Kuşkusuz kötü bir niyetleri yok, işleriyle uğraşıyorlar. Öğle molası dışında işi bırakmıyorlar. Bunu biliyorum; ama gene de su isteme bahanesiyle zilimi çalmaları, sonra da o yontulmamış halleriyle suyu antreye girip içmeye yeltenmeleri kanıma dokunuyor.

Kimi geceler tedirgin oluyorum. Sanki biri kapıyı vuruyormuş gibi geliyor. Her seferinde sıçrayarak yataktan fırlıyorum. Oysa gece yarısı kim çalar kapımı? Kulaklarıma pamuk tıkasam, ya içeri kaçarsa? Hani olmayacak bir şey değil, işin yoksa uğraş dur sonra. Güvenlik zincirine ek olarak bir kilit daha taktırmak gerekecek anlaşılan. Epey bir güvenlik sağlar ama yeterince değil. Ya onu da zorlarlarsa? Kilitlerin dayanma güçleri de sınırlıdır, üstelik güvenilir olanlarla olmayanları ayırt edecek bir ölçüt de yok elimizde... Yoo, yoo, bir daha oraya dönemem! Sık sık geri dönecekmişim gibi bir duygu uyanıyor içimde ama – kuşkularım sonsuz ve onlara karşı durabilecek bir destek bulamıyorum- bu duygu yeni evimin her köşesini gözden geçirdikçe, elimi eşyaların üzerinde gezdirdikçe yok oluyor. Kendi kendime kıvançla gülümsüyorum: Adama benzedi. Benim eserim.

Kendi evimdeyim. Arkadaşlar davet edip duruyorlar, gitmiyorum. Evimi bırakıp gidemem. Kimsenin derdini dinleyemem. Hem ne oluyor sanki: Sudan bir nedenle aralar bozuluyor, sonra yine sudan bir nedenle düzeliyor, bir bozuluyor, bir düzeliyor, sonsuz vida... Ya o imalara ne demeli. Eş ve anne olmak benim ideallerim arasında hiç yer almadı ki. “Yan cebime” miymiş. Hale bak! Yalana siz teşvik ediyorsunuz... Sonracığıma, okul hayatında başarılı olup hayat okulunda çuvallayan yalnızca ben miyim? Burama getirdiler, ben de “Farelerin sadece labirent içinde hareket etmelerine

izin var,” deyiverdim yekten yüzlerine. Hak ettiler! Branşlarının dışında bir konu açsam sudan çıkmış balık gibi apışıp kalıyorlar.

Kendim gibilere rastladığım da olmuyor değil. (Ne olursa olsun insanı sevmekten vazgeçemem.) Ama kimisi hasta, kimisi uzakta, ölenler... Geriye ayrılışın hüznü kalıyor. Burada erinçliyim. İnsan kendi evindeyken gereksinim ve özlemlerini - tabii zevklerini de- genişletme olanağı buluyor. (Geceleri fırtınaya tutulmuş ağaç gibi inleten “o şey”den bile aldım.) Burada özlemini çektiğim sessizliğe kavuştum. Bazen canına okunmuyor değil bu sessizliğin: Kapı kapamayla bilmeyen apartman sakinleri, taşıt homurtuları, korna sesleri, yüksek perdeden satıcı bağırıltıları, hele onlar, hele onlar... Telefon almadım, ahdim olsun almayacağım. Yoksa rahat yüzü göremem. Burası evden öte bir şey benim için; düşsel bir gerçeklik. Denilebilir ki, düşsel dünyalarda yaşamıyoruz. Ama yaşamak elimizde. Çünkü düşüncelerimizin çıkış noktası gerçek yaşantılar olsa da bizim gerçekliğin ötesine geçme yeteneğimiz var; bu yüzden evim ülkem benim ve ben ülkemin ecesiyim. Tebaasız bir ece! İşin garibi elim hâlâ bir düzine yumurtaya gidiyor. Büyük süt alıp dört gün içiyorum. Hep bir kilo biftek, aile boyu meşrubat. (Bira asla, toplumsal sıvı!) Alış veriş de uzun süre dışarıda kalmayı gerektiriyor; taşınması, yerleştirmesi... Bozuluyorlar tabii, atıyorum. Gene de onları mutfak raflarında, buzdolabında dizili görmek çok keyifli... Bir bilseler, çoluk çocuk hemen damlarlar, kıtlık getirirler alimallah. Bu olasılık usuma gelir gelmez ne var ne yok hepsini divan altlarına, gardrop tepelerine saklamayı geçiriyorum içimden. Gerçekte bunların hiçbirisi güvenli değil. Daha uygun yerler bulmalı. Öncelikle madlenleri sağlama almalı. Ortada makastı, tornavidaydı

falan bırakmamalı. Bir tane madlen için bile ortalığı dar-
ma duman ederler. Kuşkusuz az zamanımı almayacak bu
saklama işi. Ama aceleye getirmemeliyim. İlk bir bak-
malı, malzemeler ne âlemde? Bitmeye yüz yutmuşsa dışarı
çıkmam gerekecek. Yandığımın resmidir. Sardalye kutusu
gibi otobüslerde bitmek bilmeyen bir yolculuk. Ahmakça
konuşmalar, yersiz gülmeler... Sıkıştırırlar. Kilo aldığım-
dan değme yüzeylerim de hani *buradan ebediyete* kadar bü-
yümüş bulunuyor.

Buraya geldim geleli bir kez rastladım boş otobüse. Sabahın
erken saatleriydi. Bir kadınla bir erkek, yan yana, alışkanlık
eseri, oturdukları yerde uyukluyorlardı. Kadın gebeye benzi-
yordu. Özellikle ilk aylarda böyle olur: Şekerleme falan değil
basbayağı gaflet uykusudur. Ah, her an başınızı dayayacak
bir yer ararsınız, bulunca da gözkapaklarınız bir kapanır ki
kırk bir pare top atılsa uyanmazsınız. Fabrika durağından
sonra üç kişi kalmıştık kocca otobüste. Adam bana babamı
anımsatmıştı. Bir ara gazetesi dizinden aşağı kaydı. Kadın
hemen iyi yetiştirilmiş bir köpek uysallığıyla gazeteyi yerden
alıp özenle yeniden adamın dizine koydu. Adamın yüzün-
deki ciddiyet hiç yitmemişti. Kaldıkları yerden uyuklamayı
sürdürüyorlardı. Şaşılacak kertede kaygısızdılar. Böyle gider-
se büyük olasılıkla incekleri durağı kaçıracaklar, sonra da
uyarmadığım için beni suçlayacaklardı. Başımı pencereden
yana çevirmek de tedirginliğimi bilemekten başka bir işe ya-
ramıyordu. Uyandırın bir türlü, uyandırmasan bir türlü...
Uzun boylu düşünmeyi gerektiriyordu bir seçim yapmak.
Nasıl işyan etmezsin bu durumda?

Bize hiç sorulmadan dünyaya getirilip yaşamın ortasına
atılıveriyoruz. Açıklanmamış şeylere hiçbir kanıt görme-

den inanmamız ve onları kabullenmemiz isteniyor. Karar olanaklarımızın çokluğu ve hangisinde karar kılacağımızı bilmemenin paniği de açıklamaların yetersizliği yüzünden. Sanki olayların tümü rastlantısal ve nedensel bağlardan yoksun. Son okuduğum kitap nefis bitiyordu: Dünyada aklını kaçırmaktan daha büyük bir felaket var mıydı?

Bulutlar sabun köpüğü gibi. Gökyüzü bulutlandı. Saat kaç oldu acaba? Gecikti bugün. Ne yapsın, o da kendi evini kurmaya çalışıyor. İkide birde bir aşağı bir yukarı bakkala koşturması fenama gidiyor. Eksik gedik bitmez ki. Belki benimkilerden ona verebilirim. Ama yüreklilik gösterip kim seslenecek? Onu görünce tüm bedenim istekle doluyor. (O şey bayağı işe yarıyor böyle anlarda.) Ya o da beni gözetliyorsa? Belki gizliden gizliye bakıyordur da rahatsızlık vermek için gözlerini hemen başka bir yere çeviriyordur.

(Ay aman! Köpeği okşuyor, sonra o ellerle simit yiyiyordu!)

- Mutlu bir anınız var mı?

Müzik ve gevezelik dolu radyo programlarından nefret ediyorum.

Kırık kalpler, mutlu anılar... Gençliğimizde aşk şarkıları, aşk romanları, aşk filmleriyle tavlانmıştık. Zaten bizi tavlamak kolaydı, âşık olmak ve evlenmek için- adeta tasarımı bir biçimde- yetiştirilirdik. Kuşkusuz analarımız ve ninelerimiz de ayartıya kapılmadan edememişlerdi. Kadınlıklarının tadını çıkaracaklarını ummuşlardı. Mutlu bir evlilikten anladıklarıysa, akşam işten eve dönen kocayı kapıda karşılamaktı. Bense dindar bile olamadım, tevekkülle başım hoş

olmadığından... Hani kazara başıma talih kuşu (!) konsa diyelim. Artık olacakları önceden kestirebiliyorum: Mağaza mağaza gezeceğim, kuaföre abone olacağım, yüzüme krem süreceğim- tüylerim azacak, sürmeyince cildim kuruyacak; ne karışıklık, tıpkı evi dağıtan küçük çocuğuyla düzen isteyen kocası arasında kalmış ev kadını gibi - Parfüm, son dakikada unutulmayacak. Gözümün önüne donatılmış bir sofraya geliyor: Sakız gibi masa örtüsünün üzerinde gümüş takımlar, kristal bardaklar... Pürelili rosto pişireceğim – ya yanarsa?- mum ışığı, kırmızı şarap, keman sesi, - beyaz ipek abajurlu lambayı da iyi ki almışım, kelepirdi - önyargılar, yanlış anlaşılmalara, bunlar olmasa belki de her şey yolunda gidecektir; utanmalar, sıkılmalar... ne çok çaba ne çok para... Sonunda coşkuma kapılıp kendimi küçük düşüreceğim.

Cehenneme kadar yolun var! (Artık) kalp hakkında tek bildiğim, vücuda kan pompaladığı...

Biliyorum, dünya nimetlerinden vazgeçmek kolay değil. (Bilmediğim de yok maşallah!) Ama o hazzı yakalamak için her şeyi feda edemem. Kaba insanların gözüpekliğini gösteremem.

Evimin tadını çıkarmalıyım. Beni düşüncelere dalmaktan alıkoyan evim! Ama buna bile gücüm kalmıyor zaman zaman. Kendimi koruyup kollamaktan yoruluyorum.

Dışarıda zaman akıp gidiyor, buradaysa donmuş. Odadan odaya birkaç metre yol kat etmekle durduğun yerde birkaç saniye geçirmenin birbirinden ayrılmazlığı ilkesini bilmişsin ne fayda! Bilgilenmek benliği parlatmaya yarıyor. Gerçeği değiştiriyor mu ki? Gerçeğe başka bir yönden yaklaşabili-

rim; ama gözlerim kararıyor. Kapkaranlık gece. Dürüst olmak gerekirse artık gerçeği merak ettiğim de yok zaten.

Bazen tez elden kocamayı öyle istiyorum ki. Yatağımdan hiç kalkmayayım, evimden dışarı hiç çıkmayayım.

Yatak içinde kuru yemiş yiyerek saatler geçiriyorum. Çünkü artık hiçbir şey yapamaz olduğumda kabukları soyamak bir iş oluyor. Kuru yemişin iyi yanı her zaman için el altında oluşu. Tek derdim kabukların ortadan kaldırılması. Pencereden aşağı atmayı göze alamam. (Öyle yetiştirilmedik.) Keşke dört numaradaki üniversiteli kız gibi olsam: Gamsız. Yöneticimizi kızdırmak pahasına kabuklarla dolmuş çarşafı mı dışarı silkelesem, diyorum. Fena fikir değil ama yapamam; ne malûm birinin müzevirlik edip etmeyeceği? Yöneticimiz en küçük kural dışı davranış karşısında Demokles'in kılıcı gibi yönetmeliği işaret ediyor. Bayraklarını açtı mı da kimse beni elinden kurtaramaz.

Hâlâ hazırol'da duruyorlar karşısında. Kafalarında onu yönetici olarak bellemişler bir kez. Ben de mi? Ne kadar etkileri altında kalmasam da "Onun işi düzeni sağlamak," diye düşünmekten alamıyorum kendimi.

Konuşmanın sonunu beklemiyor yöneticimiz; ustabaşından yeterince bilgi almış gibi, keskin ve gözlemci gözleriyle çevresine baka baka ikinci köşeyi de dönüyor.

Ama bu zil sesi de neyin nesi? Tam esnerken. Gözlerim uykudan kapandı kapanacak...

Asılacağımı bilsem kalkmam yerimden. Kapıyı kıracak hali

yok ya.

Kanepede doğruluyorum.

Bahçeyi çevreleyen boyaları dökülmüş demir parmaklıklara başlamışlar.

Duvarın gerisinde devasa bloklar sise gömülmüş, belli belirsiz; masalların aldatıcı güzelliği var bu görüntüde.

“Kapa gözlerini sen, hayal kurmana bak!”

GİTMEK ZAMANI

Balkonun demirlerine abanmış, kendini bana gösterme telaşı içinde el sallıyordu. Uzaktan ne dediğini işitemiyordum ama bu bir davetti. Boynumdaki eşarbı çıkarıp salladım ben de karşılık olarak. Duraktakiler bir bana bir ondan tarafa bakıyorlardı.

Davete icabet edeceğim, kaçmayı kendime yediremem.

Işıkları bekleyip karşıya geçerken ayaklarım geri geri gidiyordu. Ben varken de hiç üşenmez, balkondaki çiçekleri sulamaya gelirdi; gençler beceremiyormuş, ya kurutuyor ya da çok sulayıp çürütüyormuş.

Bahçe kapısından içeri girdiğimi gördü ama hâlâ plastik sürahiyle çiçekleri sulamayı sürdürüyordu. İlle başladığı işi bitirecek, yoksa başı ağırmış...

Ağaçlar balkonun üstüne eğilmiş, güneşi kesmiş... Balkon kapısının üst kısmı buzlu cam olduğundan kiri belli etmiyor. Ama pencerelerin zamanı gelmiş, camlar dalga dalga; giriş katı da ne çok toz alır.

Sakın bir mizansen falan hazırlamış olmasın?

Balkonun önünden geçerken içimden geçenleri sezmiş gibi, "Kimse yok," diye seslendi. Fesatlığımdan utandım. İnsanların isteklerine aykırı davranmayacak kadar saygılı biridir o.

Bahçe duvarını dolanır dolanmaz bir de ne göreyim: Arkada boş arsaya bakan duvarın üzerindeki cam kırıkları yetmezmiş gibi, demir dikenli teller eklenmiş. İyi bari hapishanelerdeki gözetleme kulelerinden de koysalardı. Ama artık daha garantili var: Güvenlik elemanı çalıştıran siteler.

Apartmanın giriş kapısı açık unutulmuş. Çoluk çocuk girip çıkıyor.

Kızım ne bu heyecan? Sınava girermiş gibi.

Birkaç basamak merdiveni içim ürpererek çıktım.

Çiçekleri sulamayı bitirmiş, kapıda bekliyordu beni. Gözleri nemli. Sarıldı, sarılıştık. Kısık sesi kulağımı doldurdu:

Özlettin yavrum! Aşk olsun, çağırmasam geleceğin yoktu.

Ben de onu özlemişim. İki yılı geçmiş olmalı görüşmeyeli.

Kollarından sıyrıldığımda, bir zamanlar sahibi olduğu değerli bir şeyi yitirmiş olmanın hüznüyle bakıyordu yüzüme. Dokunsalar ağlayacaktım. Hanidir kimse böyle bakmamıştı bana.

Mutfak önlüğü vardı üzerinde; her zamanki gibi derli toplu, saç yapılı, tırnaklar manikürlü. Bu yaşında ne kadar zarif...

İçtenliğini kanıtlamak için bir kez daha sarıldı.

- Bize geçelim mi?
- Yok, dedim, işim var, hemen kaçacağım.

Mutfağa götürdü beni. Onun en sevdiği yer. Karşıya geçtiğimde de hep mutfağa alırdı.

Tezgâhın üzerine yıkanacak mutfak bezleri yığılmış; gündelikçi bekliyordu belli ki.

Hemen çaydanlığı ocağa koydu "Gitmekle hata ettin," diye söze başlamasından korkuyordum.

- Ah ah, sabah kahvelerimiz, dedi.

Gönül alıcı bir çift söz etmeyi bile akıl edemedim. Mutfak anılarım sinema şeridi gibi gözümün önünden geçerken içimi eziyordu.

Fırının üzerine mobilyalı havalandırma konmuş; mutfaktaki tek değişiklik. Duvardaki o leke hâlâ kapanmamış. O sı-

ralar ayırımsamamışım, boya örtmemiş demek. Yağ kusmuş. Duvar yağı emmemiş. Direnmiş. Kabul etmemiş. Sindiremeyeceği bir şeyi niye kabul etsin?

Evden kaçma isteği ilk kez o gece mi yoklamıştı? Duvardan karniyarıkların kıymalarını toplarken... Yoksa çok önceleri mi?

Korkardım, yapamazdım ki. O günkü kafamla, kadınların özgürlük için değil, bağımlılık için yaratıldıklarına inanırdım. Hem bağımlılığa karşı çıkmaktansa korkaklığı kabul etmek daha kolay değil miydi?

Neskafeyi sütsüz, şekersiz sevdiğimi unutmamış!

Burun deliklerimi aç aç neskafenin kokusunu ciğerlerime doldurdum. Bir de pahalı mübarek, aylar oldu içmeyeli.

Zayıf noktama dokunma kaygısıyla halimi hatırıma sormadı. Salt konuşmuş olmak için konuşuyordu. “Uykularım haram oldu”, “Kış uzun sürüyor, yakıt ateş pahası” filan... Bir ara çenesini avucuna dayadı. Yüzünde hastalara özgü acılı bir anlatım. Neskafeyi açgözlülükle bitirişimi içi götürmedi anlaşılan; belki de suskunluğumu yorumlamaya çalışıyordu kendince. Buna fırsat vermemek için yüzüme bir gülücük kondurup,

- Gittim gideli iyiyim, çok iyiyim, dünya varmış, dedim.

Kafasından geçenlere hiç de uygun düşmeyen bu sözler karşısında çocuksu bir merak uyandı gözlerinde. Nasıl iyi olabilirmişim? Parasızlığımı bilmemesi olası değil, parasızlığın ne demek olduğunu da... Ama ona kavrayamayacağı şeylerden söz açmanın ne yararı olurdu ki... Çiçekle böcek, torun

torbasıyla mutlu...

- Keşke barışsanız, dedi, umutla. Bunu benim de istediğimi sanıyordu hâlâ.

Sessiz kalışından yüreklendi:

Vallahi, esasında fena adam değildir. İşlerden gözünü açamıyor. Ne yapsın? Hem o da yaşılanıyor artık.

Başladı iyiliklerini sayıp dökmeye. Övgülerini başka sözlerle yineleyip duruyordu. “Dövmedi, sövmedi.”

“Çünkü ben hep susardım da ondan,” deseysen laf uzayacaktı, susmayı yeğledim.

- Bir neskafe daha?

- Hayır demem.

- Ah, anasızlık babasızlık, ille de parasızlık... Hayat insana neler öğretiyor.

O ara sıra iç çekerek konuşurken ben bambaşka şeyler düşünüyordum.

Onunla ilgilenmediğimi sezince mahzunlaştı. Üzüldüm. Ne olursa olsun kendimi yanında rahat hissetmediğimi anlamamalıydı. Başka şeylerden konuşabilseydik... Elleri dizlerinde hareketsiz oturuyordu.

Bir süre konuşmadık. Sonra o, bir şey hatırlamış gibi ayağa kalktı. Okuma gözlüğünü kaybetmişti, aramaya gitti.

Geri dönerken gözleri ışıldıyordu.

Dalıyorum, olmadık yerlerde unutuyorum. Neyse bu sefer çabuk buldum, dedi.

Yerine otururken dışarıdaki çocuklar gürültü patırtıya başladılar.

- Bir yıldır sık sık kiracı değişiyor, diye yakındı. Taşınmaları bir dert, çocuklarının gürültüleri... Kirayı ödeyemeyen çekip gidiyor. Bu durumda komşuluk da olmuyor tabii.

Bahçeye girerken yeni yüzler görmüştüm. Aceleleri varmış, bir yere yetişeceklermiş gibi, sağa sola bakmadan hızlı hızlı yürüyen bakımlı, şık genç kadınlar, erkekler. Gelen gideni aratır misali, değil komşuluk, selam bile verecekleri kuşkuluydu.

Kalkmaya davrandığımı görünce,

- İerilere bir bakmayacak mısınız? dedi; hani belki fikrini değiştirip dönersin tonunda.

Aslında evi gezmeyi istiyordum. Merak!

Salondan başladım. Gariptir, ayaklarım beni doğru oraya götürmüştü. Sanki orada bir şey gizli ve aradığımı bulunca da sevineceğim.

Kllkler izmarit dolu. Eşyalar aynı. Kullandığım/ kullandığımız ama hiçbir zaman bana ait olduklarını duyumsayamadığım eğreti duran eşyalar. Kendime ait hiçbir değerin bulunmadığı salon. Duvarlar eskisi gibi bomboş. Duvar saati durmuş. Pili bitmiş(tir). Niye bu heyecan? Artık pilden ben sorumlu değilim ki. Alsın, aldırısın! Bana ne?

Düşünceler beynimin dört bir yanında gezinmeye başlamıştı.

Ders alması o berbat deneyimin anısı, diğerlerinin arasında yitip gitseydi ne iyi olurdu. Yıllar unutturamamıştı, unutturacağı da yoktu anlaşılan.

Uykuya dalmak üzereyim. Yatak odasının kapısı açılınca yerimden sıçırıyorum. Eşikte dikilmiş. Arkadan vuran holün ışığında sıskacık bedeniyle bir erkek çocuğunu andırıyor. Yorgani iyice başıma çekip uyur numarası yapıyorum.

- Kalk, diye sesleniyor.

Duymazlıktan geliyorum. Anlıyor. Işığı yakıyor. Başımı yorganın altından usulca çıkarıyorum. Uyuyormuşum da uyandırılmışım gibi numaradan esniyorum. (Korku dağları bekler! Bir bakışı yeterdi.)

Göz göze geliyoruz.

- Giyin çabuk.

- Tamam.

- Çabuk dedim. Bana lazımsın. Anlaşıldı mı?

Odadan çıkarken “Düğündekini giy,” diye tembihliyor. Yanlış duymamışım; göğsü açık diye yasakladığı giysimi giymemi istiyor benden. Ne demek oluyordu bu? Bakalım altından ne çıkacak?

Çarçabuk hazırlanıyorum. Bekletilmeye hiç tahammülü yoktur.

Salona girince erkekleri sayıyorum, onunla birlikte yarım düzine ediyorlar. Hepsinin tek tek elini sıkıyorum suratlarına bakmadan. Sonra bir sandalye çekip masanın kenarına ilişıyorum. Sofrada birkaç meze tabağı var; hazır mezeler, gelirken getirmiş olmalıydılar. Kimisi rakı kimisi votka içiyor. Üzerime sımsıkı oturan, göğsü dekolteli siyah giysimin yakasını çekiştirip dururken beş çift göz sürekli beni süzüyor. Bense bir an önce oradan kaçıp kurtulmaktan başka bir şey düşünmüyorum.

İçkiler tazelenirken bana da vişne suyu konuluyor. Hiçbirini tanımıyorum. Her zaman eve getirdiğı oyun arkadaşlarına ya da maç izlemeye gelen gedikli tanışlarına benzemiyorlar. Takım elbiseli, kravatlı, işten çıkıp gelmişler gibi yorgun bakışlı... Yakın arkadaş gibi de durmuyorlar.

Aralarında konuşmaya başlıyorlar. Benimle ilgilenmediklerini görünce rahat bir soluk alıyorum. Bir şey sorulursa konuşuyorum, o da pek ender. Zoraki davet keyfimi kaçırmış; konuşmalardan hiçbir şey anlamıyorum; uykum da gelmiş zaten, az kalsın yüzlerine karşı çenelerim ayrılasya esneyeceğim.

Beyimiz fark ediyor.

- İşte size eleman, diyor.
- Ben mi?

Bu işlerden anlamam, gibisine bakıyorum yüzüne. Anlaman gerekmez gibisine bir işaret yapıyor eliyle. Beni ikna etme gereğı bile duymuyor.

Biri,

- Belki çekiniyordur, diyor ortaya. Ses çıkmayınca ekliyor: “Çekinecek ne var? Biz bize olacağız.”

Çıplak kafalı, gür kaşlı, ellilerinde bir adam. Saygılı. Beyefendi, kibar birine benziyor. Yüzümü daha iyi görmek için sandalyesini çeviriyor. Benimle bir çocukla konuşur gibi konuşuyor. Sesinde sevecen bir hava var. Ama çok geçmeden maskesi düşüyor. Benden başka yere baktığı yok. Sanki buraya sırf beni görmek için gelmiş. Bakışlarından tedirgin, ellerim kucağımda... Amca pozlarında yanağımdan makas almalar... O kemikli elleri, ılsıksı solukları... Konuşmak zorunda kalmamak için yerimi değiştiriyorum.

Tek başına sokağa çıkmasına izin verilmeyen kız için sanki bu odadakiler daha mı az tehlikeliydi?

Hep kendisine yararı dokunacak kişilerle arkadaş olurdu zaten.

Sürahide su bitmiş. Doldurmak için mutfığa gidiyorum. Adam da peşimden, paldır küldür içeri dalıyor. Kaşla göz arasında ceketini çıkarıyor. Masadaki meyve tabağından bir elma alıp ısıriyor. Sonra ben muslukta buz kabını çözmeye uğraşırken arkamdan abanıyor, sözde tezgâhtaki bıçaklıktan meyve bıçağını alacak. Bozuntuya vermiyorum, “Benden isteseydiniz,” diye kekeliyorum. Bıçağı uzatıyorum. Yere düşürüyor. Eğilip almaya davranıyorum. “Bırak,” diyor. Saçlarımı okşamaya başlıyor.

Karşı çıkmaya çalışmış mıydım?

Bilincimi yitirmiş gibiydim. Şimdiki aklım olsaydı, en azından “Hey, kendine gel!” demez miydim?

Utanma, arlanma duygusu kalmamış! Aniden bir gelen olsa, kendisi için de kötü bir durum değil miydi?

Başımı tutup kendine doğru çekiyor. Bedenimi göğsüne bastırıyor. Ağzının kokusu soluğuma karışıyor. “Kemerî” Ah, ne saflık! Henüz on altımı sürüyordum- karnıma dokundukça batıyordu.

Masumiyet hayatta en değerli şeydir benim için, hâlâ da öyle.

Karşıdaki evin pencereleri kapkaranlık. Bileklerimi yakalıyor. Sırtüstü masanın üzerine yatıracakken... Bu davranışı beni harekete geçirmek zorunda bırakıyor. Can havliyle kurtarıyorum bileklerimi pençelerinden.

O ne yapıyordu içeride? Adamın mutfakta ne halt ettiğini merak ettiği yoktu, ötekilerle ilgilenmekten...

Adam önde ben arkasında elimde sürahiyle geri dönüyoruz.

Ben bardakları doldururken beyimiz, masadakileri etkisi altına almaya çalışıyor. Ticaret hayatının inceliklerinden dem vuruyor, “meblağ, formalite icabı” gibi bana yabancı sözler... İşlerin hızlandırılması için resmi makamlarda tanındıkları olduğunu söylüyor.

- Ben teklifimi yaptım. Gerisi size kalmış, diyor.

Boşlukta belirsiz bir noktaya bakıyor. Yorgunluktan gözleri küçülmüş. Bir an içim acıyor.

Daha çok bilgi almak için soru soran çıkmamıştı. Adamlar oturdukları yerden kıpırdamamışlardı.

Ses çıkmayınca tedirginleşiyor. Dudaklarını ısırıp duruyor.

- Evet, ne diyorsunuz? Acele karar verilmemeli tabii.

Benim masadaki varlığım işe yaramamıştı.

Bana sularan adam, bu konuşmalardan bir şey çıkmaz, havasında ayağa kalkıyor. Diğerleri onu izliyor. Breh breh breh! Soğukkanlılığını hiç yitirmemişti ırz düşmanı! Veda ederken yanaklarımdan bile öptü!

Arkalarından sokak kapısını kapatırken bizimkinin suratı görülecek şey!

Adamları kendisine bağlamak için beni gözden çıkaracak kadar küçülebiliyordu demek ki. Kendi itibarı da zedelenmişti.

Onun gibi işinin erbabı birinin nasıl olup da bu yola tevessül ettiğini zaman zaman düşünür, anlamaya çalışırdım. Ciddi para sorunlarımız vardı belki de. Değirmenin suyu nereden geliyordu? Benden her şeyini gizlerdi. Ne kadar kazanıyordu? Paraya sıkışıyor muydu? Emlakçılık memlakçılık, aklımın ermediği işler. Emlak vergisi, gelir vergisi, faturlar, bilmediğim şeyler. Hazırlop her şey önüme geliyordu. Ama ben de o evin insanı değil miydim? Evin geçimi beni de ilgilendirmez miydi?

Bir gün kafamda yeni bir düşünce belirmişti: Sakın çocuksu umursamazlığım, vurdumduymazlığım olmasındı onu benden uzaklaştıran? O gece de onu zor duruma düşürmüştüm. Adamların gözü beni tutmamıştı. Yeni bir işe – o iş de suya düştü ya, ne iş olduğu da sır olarak kaldı- girişirken daha uygun birini arıyorlardı herhalde... Gözünde hiçbir değerim yoktu. Adımı söylemeye bile tenezzül etmezdi. “Şey, baksana!” Şey aşağı şey yukarı...

İyi de dizginleri ele almasında benim hiç mi suçum yoktu? Belki de doğuştan zekâsı kıt biriydim. Benden uzaklaşmakta haklıydı.

Ama tam dibe vuracakken düşüncelerim yön değiştirdi. Ona neden bu kadar öfkeliydim? Birden ayıldım: Görüş açım bu duvarların ötesine geçebiliyor muydu ki? Beni o böyle yapmıştı. Hep çocuk kalmamı istemişti.

Susmak, korkuları susarak dillendirmek, çatışmaya meydan vermemek; kaçınılmaz çatışmanın anında susmaya dönüştürülmesiyle uzlaştırılması. Beni sürekli korku içinde tutabileceğini sanıyordu.

Tahsilsiz, mesleksiz ev kızı, güzel de sayılmaz...

Yarın doğum günüm; otuz yediyi bitiriyorum! Aşağılık duygusuyla gençliğimi heder etmiştim. Benim gibi bir kız başka türlüünü aklından bile geçiremezdi ki.

Ağzından sevgi dolu bir sözün çıktığı var mıydı? Beni kendi halime bıraksaydı...

Evin içinde gölge gibi dolanıp durmaktan bıkmıştım. Doktor hanıma “O duymasın,” diye yalvarışım... Muayenehane arka sokaktaydı. Hastalara da sevdirmiştim kendimi. Kitap okuyacak zaman bile kalıyordu. Para biriktiriyor ama dikkat çeker diye üstüme başıma bir şey almıyordum.

Arkadaşlar bulmuştum, hatta rüyalarımın erkeği sandığım birini.

Muayenehaneden eve dönerken merdivenlerden iniyordum ki, hızla açılan apartman kapısından itişip kakışarak iki adam girdi. İri kıyım güçlü kuvvetli olanı, öbürüne hem vuruyor hem de “Canına okuyacağım senin,” diye tehditler savuruyordu. Öbürü, ince, uzun, narin yapılydı; duvara yaslanmış, başını iki yana kaçırarak yumruklardan yüzünü korumaya çalışıyordu. Bir an bakışları merdiven başına kaydı, beni gördü. “Yalnız değiliz,” diye fısıldadı, inler gibi.

Zorba durakladı, önüne bakarak “Kurtuldum sanma,” diyerek çekip gitti.

Sonradan öğreniyordum ki dayağı yiyen, giriş katındaki avukatmış. Büroyu yeni devraldığı için yolda falan rastlamamıştım. Bu tür olaylara alışıkmiş gibi çabucak toparlanmıştı. Avukatların da tıpkı doktorların hastaları olduğu gibi müvekkilleri olduğunu o vesileyle öğrenmiştim. Müvekkil yerine dilim sürçer, hep müşteri derdim. Hoş, artık bütün meslek erbabı herkesi müşteri gibi görüyor ya!

O gün mahcup olmasın diye, apartmanın loş aydınlığında, olaya tanık olmamış gibi sessizce gerisin geri yukarı çıkmıştım. Başına gelen bu tatsız olay aramızda bir sır olarak kala-

caktı. Boşboğaz değilimdir!

Bir gün kapıda karşılaştık. Kapıcıyı sordu. Kendini karşımda rahat hissettiği g l msemesinden belli oluyordu. Olayı unutturmak için iyi davranıyordu bana; öyle sanıyordum.

  imden ona karşı bir aşkın uyanmamasını diliyordum. Sonu belli ki h srandı.

Başına gelen işin beklenmeyen tanığı ben, bakışlarım aşkımla ele verecek diye köşe bucak kaçıyordum ondan. Tatlı bir heyecanla pencereden yolunu g zly yordum gizli gizli. Ellerimi avuçlarının içine alıp hafifçe sıksa... Evdeki yaşam da daha çekilir olmuştu.

Bana yakınlık duyduğundan değildi gülümsemesi, ayaküstü iki çift laf etmesi. İnsanlara değer verirdi.

Erişilmez biri gibi görünüyordu. Birlikte olma umudum yoktu, biliyordum. Yanına sokulamıyordum. Ama ne yap-sam olmuyor, aklım ona gidiyordu.

Romantik hayallerle yetinemeyeceğimi çok geç anladım. Kadın berberinde sıramı beklerken, bir gazetenin magazin ekinde, kadınların da mastürbasyon yaptığını okuduğumda. Gözlerime inanamadım. Tam otuz bir yaşındaydım.

Gene o adam! Avukatı d ven. Barışmışlar demek ki. İki erkeğin kol kola yürümesini yadırgamıştım açıkçası. Onlar da bunda bir gariplik varmış gibi, bakışlarıyla sağı solu kolaçan ediyorlardı. Arkalarından avukatın arabasına doğru yürüyüşlerini seyre dalmıştım ki, adam kolunu avukatın beline

sıkı sıkı doladı. Hani nasıl derler, ikisi yekvücut olmuştu. Adeta uçarak yürüyorlardı. Bir an umuda kapılmışım doğrusu! Ama ne yapalım, onlar ermiş muradına!

Kendimi öyle kapıp koyuvermişim ki sonunda yakalandım.

Evin ışıkları yanıyordu. İşten erken döndüğünü tarih kaydetmemiştir oysa!

- Neredeydin?

Saralı gibi ağzından köpükler akıyordu. Çok korktum. Omuzlarımdan tutup sarstı. Beni evde sanıyordu. “İşindeyken aklına bile gelmiyorum,” dememek için zor tuttum kendimi.

O sırada apartman yöneticisi bir şey sormak için uğramasaydı işin sonu kötüye varabilirdi. Adamı gönderdikten sonra hızı kesildi. Koltuğa yığıldı. Kendi derdi başından aşkınmış, bir de benimle uğraşamazmış.

Muayenehaneyi söyledim. “İnanmazsan aç telefonu, doktor hanıma sor,” dedim. Bunu söylemeye nasıl cesaret ettim, kendime şaştım kaldım.

Muayenehaneye koca aramaya gittiğimi sanıyordu. Haksız da sayılmazdı hani! Evlenmek mi istiyormuşum? Onun da bir zamanı varmış elbet... Ama duvağımla gireceğim evden kefenimle çıkacakmışım, tıpkı annem gibi.

Ne tuhaf, bu evde geçirdiğim yaşamımı en ufak olaylara varıncaya kadar hatırlıyorum. Yalnızca erkek konukların girdiği

bu salonun dili olsaydı da anlatsaydı. Temizlik yaparken birbirine karışmış sigara ve meze kokularından içim bayılırdı.

Bakıyorum salonda her şey yerli yerinde. Şöminenin üzerindeki biblolar, belli ki temizlikten temizliğe yerlerinden oynatılıyor. (Ben her Allah'ın günü toz alırdım.) Yeni biblo yok; anamın zamanından kalan porselenler... Keşke babam büyük kente göç etme hevesine kapılmasaydı. Kasabada ne var ne yok satıp buraya yerleşmek için her şeyi hazır et, bir oh diyemeden de... "Hayat, bir varmış bir yokmuş," derdi rahmetli.

Oturduğumuz semtten başka bir yer bilmezdim. Hâlâ sanki yeni gelmiş gibi yabancıydım bu kente.

Bir umut ışığı doğsaydı şu anda içimde; bu eve dönmeme yetmese de direnmemin boşa gitmediğini müjdeleyecek bir parıltı... Başka yere baktığım yok; aklım o nesnede. Dışarıdayken sanki evdeymiş gibi o nesneyle egemenliğini sürdürürdü. Acaba kaldırmış mıdır oradan? Neden kaldırsın, ben istedim diye mi? Avuçlarım gene terlemeye başladı, boğazımda o ağlama yumrusu... Bir cesaret başımı çevirdim. Tabii ya, orada işte! Dolu gibi, öldürmeye kıskırtan bir duruş. Bununla hiç adam öldürülmüş müdür? Yazık, en azından namlusunu duvara çevirebilirdi. Kendisi için de bir çıkış noktası olabilecekken... Ödö patlardı eve hırsız girecek de devletin babamıza, -onun ölümünden sonra da erkek evladına- emanet ettiği bu nesneyi çalacak diye. "Ondan sonra işin yoksa karakollarda, mahkemelerde uğraş dur," derdi.

Sahibinin özünü gözle görülür kılabilcek bundan daha uygun bir nesne olabilir miydi?

Ama artık onu daha iyi anlıyorum. Sakalı bıyığı olan iki kat erkekti bu toplumda. “Senin sakalın niye çıkmıyor?” demek anasına küfretmek gibi bir şeydi. İlkokuldayken bu soruyu sorduğumda gene de sopa atmamış, saç örgülerimi kökünden koparacakmış gibi çekmekle yetinmişti, hakkını yemeyeyim.

Düşünceler zihnimden ben farkında olmadan geçip gidiyordu.

- Bak yavrum...

Kadını tuvalette sanıyordum, ne zaman içeri girdiğini fark etmedim. Söze başlayınca hemen toparlandım.

Bir sır verir gibi kulağıma eğilip,

- Birbirinize muhtaçsınız, benden söylemesi, dedi.

“Evden ayrılalı beri başka biri oldum ben,” diyemedim.

Artık onsuz yapabiliyorum, bunu iliklerime dek hissedebiliyorum... Parasızlık, geçici bir korkuydu. Kimse acından ölmemiş... Dönecek olsam, tıpkı bu salon gibi, hiçbir şey değişmeyecekti. Evi neden terk ettiğimi bile anlamamıştı.

- Bu evde senin de hakkın var.

Yerinde bir uyarı! Deneyimleri çoktu bu konuda komşumuzun. Boş konuşmuyordu. Eskiden çocuk kalmış zekâmla bu tür şeyleri aklıma getirmezdin. Evden kaçtığımda ardıma düşmemişti beyimiz. Burnumun sürteceği zamanı beklemişti. İki yıldır ne yer ne içer, diye düşünmemişti. Kendime

açgözlü dedirtmem ama geleceğimi de düşünmek zorunda değil miydim?

- Aranıza girmeyi aklımdan bile geçirmem.

Onunla kötü kişi olmak istemiyordu kadıncağız, haklı olarak. Baş sıkışınca güveneceği en yakınındaki kapı komşusuydu. Yüzümdeki nefret fark etmiş olmalı, çenemi okşadı:

- Silah seviyor diye kızma; erkekler silahı hep sevdi. Küçükken babasının armağanı olan mantar tabancasıyla ortalığı nasıl bir birine kattığı hâlâ gözümün önünde... Hem kim bilir ne dertleri, ne sıkıntıları vardı? Saklar, kimseye söylemez, bilirsin.

Ona hiçbir şey borçlu değilim! Ama bunu demeye dilim varmıyor. Pişirdiğim yemeği yedi; çamaşırları, pantolon, gömlekleri yıkanıp ütülendi filan... Ama o da benim için özveride bulundu. Bir kez olsun geceyi dışarıda geçirdiği olmadı. Kendini evlenmemeye yazgılı kıldı. Yalnızlığını, içindeki acıyı hissetmeye çalışmadım mı sanki hiç? Ben ona anamın babamın emanetiydim, emanete hıyanet etmeyeceğinden emindim. Kafama silah dayamadı ki. Öyleyken niye ölesiye korkuyordum ondan?

Salondaki ağır havadan bunalmaya başlamıştım. Adeta soluk alamıyordum. İçerisi kim bilir ne zaman havalandırılmıştı.

Kadıncağız perdeyi açtı. İçeri güneş doldu. Ağaçların üzerinden bulutlar akıp gidiyordu

- Onun bunun sözüne kulak asma yavrum, dedi. Kişi refikinden azar.

Ha gayret “Duygu Asena’nın kitaplarını okuma,” diyecek! Gülesim geldi. Teşne olmasaydım onun bunun sözüyle azar mıydım? Anamızdan, üzüm üzüme baka baka kararır, diye gördük; şimdi de doktor hanımın kız kardeşine baka baka... O kıza güveniyorum, yeni arkadaşlarıma da. Bıçak kemiğe dayanınca, kaybedeceği hiçbir şeyi kalmayınca gözünü daldan budaktan esirgemiyormuş insan. Meğer iki lokma ekmek, bir dam altı için ne çok bedel ödemek zorunda kalmıyormuşum.

Ama kolay olmadı, olmayacak da... Geçer otursun masanın başına; açarsın kitaplarını, dergilerini. Sıkıldıkça, niye benim neskafem yok, diye hayıflana hayıflana özlemine dayanacaksın evde bıraktıklarının. “Bu benim gerçek yaşamım mı? Yoksa büyülendim mi? Her şey koca bir yalan mı? Sanki bütün bu olup bitenleri yaşamamışım da bir filmde görmüş ya da bir romanda okumuşum,” faslını atlatıp “Doğru yolda olduğumu hissediyorum,” diyene kadar epey ter dökeceksin.

Henüz kanat çırpıyorum, uçamıyorum.

Hâlâ yeni farkına varmalar yaşıyorum. Neden onunla değil de kendimle mücadele ediyordum? Sakalı çıkmıyormuş! Ezikliğini güç gösterisiyle örtmeye çabalıyordu. Kurban olarak da beni seçmişti. O zamandan bu zamana değişen ne? Ben hâlâ onun kız kardeşiyim. “Bana yâr olmadı,” dışlamasını yalnızca kocalar karılarına uygular sanırdım. (Burnu sürtülmüyorsa gebersin!)

Gitmeliyim. Hemen. Şu güneşli sabaha geçmişin anılarını katarak günümü zehir etmenin âlemi yok. Üzerinden iki yıl geçmiş. Bir gün olsun rüyamda bile görmedim onu. Unut-

mam gerekirdi. Hem ne derler? İnsan hatırladığı kadar unuttur da.

Kadının bakışlarından da sıkıldım.

- Belki gene uğrarsın.

Uğramalı. Önce şu mirastan pay alma meselesini bir avukatla konuşmalı, ondan sonra...

Ayrılırken,

- Sizin gibi komşusu olduğu için çok şanslı, dedim. Başka ne diyeyim?

MAKBULE HANIM

Gözleri çakmak çakmak alıp veriyordu. Sabah beri bir iner gibi oluyor, bir yükseliyordu kör olası. Sirkeli bez koyaydı alnına, şakaklarına... Ama ara ki bulasın hemşireleri... Psikolog kızın odasında hingir hingir, gelsin çaylar kahveler... Gülşen Hemşirecik hangi bir işe yetişsin.

Komodinin üzerinde yampiri duran paslanmaz çelikten yemek kabındaki bir parça margarin, gül reçeli ve iki dilim ekmekten ibaret kahvaltıya el bile sürülmemiş, çoğu kez “Cafer Bey’in abdest suyu diye geri çevirdiği açık çaydan iki parmak eksilmişti.

Hanidir kuş kadar yiyiyordu. Gecedен geceye de bir bardak süt. Hoş, karanlıkta görmüyorum, bardağı deviriyorum, bahanesiyle onu da bırakmıştı ya. Gandiliğe mi özeniyordu ne? Hafta başı Gülşen Hemşire tarttığına gele gele otuz kilo gelmişti. Bari baharı başına vurup da akşam ayazında basma entariyle balkon taşlarını yıkamaya kalkmayaydı. Kabahat kendinde: Temizlik imandan gelirmiş! Al sana düşmüyordu işte, yapılan iğnenin haddi hesabı yok...

Yatağında yan döndü. Avuçlarını yastık kılıfının içine soktu, serinliği aradı. Perdelerden sızan güneş ışığı ne fena gözüne batıyordu. Sabah “Kalınından koydur şunların,” diyecekti o alık müdüre, bak gene unutmuştu. Personel “İnönü kafası var,” diyordu ama her şeyi unutuyordu. Nazardan. Bir unutmadığı eskilerdi.

Düşünce zincirine eskiler katılınca çiçek bozuğu tenindeki tek canlılık belirtisi feri kaçmış mavi gözleri yerdeki halıya takıldı.

Rahmetliyle Şark hizmeti yaparlarken Çapakçur’da bir kaçakçıdan almışlardı bunları. Gençliklerinde karı- koca pek düşkündüler halıya. Zamanında ne Hereke’leri ne Bün-yan’ları vardı da serecek yer bulamazlar, o kent senin bu kent benim, kedi enciğini taşır gibi oradan oraya taşır dururlardı. Çoğu, oğlanların okul taksitlerini denkleştirmek için satılmıştı. İki koca *tabanı* da ellilerde İstanbul’a geldiklerinde Demokrat Parti Kadınlar Kolu’na armağan etmişlerdi. Kala kala bu dördü kalmıştı. Gelinlerin gözü üzerindeydi ama vasiyeti vardı, bunlar da öldükten sonra Maltepe Camii’ne verilecekti.

Uyumasa iyiydi ya. Şimdiden uyursa gece gene taa be saat gözünü kırpmayacaktı. Gözkapaklarının üstüne de o orta kattaki koca memeli oturmuştu sanki. Mürâi karı! Yok huzurevinin eşi menendi yokmuş, yok konuklar hiç yalnızlık çekmiyormuş, yok hayat dağdağası, gelen de sağ olsunmuş, gelmeyen de... Kim bilir hangi cehennemdeydiler. Anamız hasta, merak edip de bir atlayıp gelmişler miydi, ele güne karşı? Ölünce ne yapacaklardı acaba? Kırkıncı, elli ikinci gecesi eksik olsun, mezarının başında bir fatiha okumayı akıl edebilecekler miydi? Yatalak olup sürünmeseydi de... Üç gün yatak, dördüncü günü toprak. Allah'tan tek istediği buydu.

Ayak ucu kibleye gelmesin diye duvarın çıkıntısına kurdurduğu karyolasında, başını çevirmeden, gözlerini kaydırarak baktı komodinin üzerindeki gümüş çerçevelere. Biri kendi çarşafı gençlik resmiydi; elleri kucağında, gözlerinde mahcup bir tebessüm; diğerini de rahmetli, teğmen üniformasını ilk giydiği gün çektimişti; çizmelerini kendi elcağızıyla parlatmıştı. Aralarında Kanada'daki torununun yılbaşında gönderdiği kart duruyordu. Kıyıp da atamamıştı; o jandarma mavisî göl, kıyısındaki kehribar sarısı tahta oymalarla süslü ve kaplıcalığı yakıştırdığı devasa beyaz bina, baktıkça içini açıyordu.

Yattığı yerden doğrulmak istedi, beceremedi. Biraz canlanınca doğru askeri hastaneye gitmeliydi. Körü körüne bağlanmıştı buranın doktoruna. Neydi acaba o göğsündeki ağrı, soluğunu tıkayan ağırlık? Koca memeliye bakarsan evhammış. Ne evhamı? Geceyi çekene sor... Gamsız! Yok yaşlılığın da ayrı bir güzelliği varmış. Yok çiçeklerine insan adı takarmış. Onlarla konuşurmuş: Nühket'ime güneş gerek. Cemal'imî yeri değışmeli... Pis, günahı boynuna...

Cemal'siz kalasica... Doğurmamış dokumamış. Mihnet mi çekmiş? Hadi gene süngüsü depreşmesin, dağ ayısı emirlerinin önünde yumulmadık beze mi çevrilmiş? Ya kaynana yumruğu, kaynata dayağı?

Horlama sesleri çıkararak soluk alıyordu. Çenesini sıktı, takma dişleri yerleşsin de uyumasın diye. Ama başı göğsüne düşüverdi, kıl basmış çenesinin seğirmesi kesildi.

Uykuya dalar dalmaz Ankara'da buldu kendini. Sırtında gri yünlü tayyörü, başında yarım tüllü şapkası, elinde siyah lazar çanta. Şık mı şık. Ne kadar çok insan! Kızılay'daki geniş caddenin iki yanı hınca hınç; kadını erkeği, genci yaşlısı çılgınca alkışlıyor önlerinden rap rap geçen Mehmetçikleri. Bando yeri göğü inletiyor, milli hisleri şaha kaldıran marş sesleri, insanların sevinç dolu bağırışlarına karışıyordu. Oğulları en öndeydi. "Makbule, dikkat et, ezilecekler," diyordu anneciği. Laf dinlemiyordu ki cimcimeler. Ayyıldızlı bayrakları sallaya sallaya bir telaş, bir heyecan... Omuzlarından çekiştirdikçe "Babamızı göreceğiz," diye sabun köpüğü gibi kaç kaçıyorlardı elinin altından.

Derken pürüzsüz mavilikteki gökyüzünde teşrin güneşi yeni bir alevle tutuştu, ortalık bir anda bu muhteşem parıltının aydınlığına boğuldu. İlahi yarabbi! Gökten nur yağıyordu adeta. Kar beyazı bir ışık sağanağı. Hikmetinden sual olunmaz. Som altındandı her şey... Ama topraktan yükselen bu sıcak? Baykuş gözlü, çatal dilli, yılan kuyruklu dev ejderhanın kustuğu bu cehennem ateşi? Köpekler uluyordu bir yerlerde. Korkuyordu. Anne, neredesin? Çocuklar nerede? Münkir Nekir mi götürdü onları yoksa? Allah'ım, Allah'ım!

Hava ağırlaşmış, insanlar görünmez olmuş, kırmızısı solmuş ay yıldızlı bayrakların... Her şey bir gökkuşağı gibi gelip geçivermiş. Kara bulutlarla yüklü göğün altında bir rüzgâr esiyordu artık. Bir kasırga. Kayış sesleri! Karanlıktan ürken yarış atları! Kan kokusu eski toprağın. Dallarından savrulan yapraklar... Bir iç çekişi gibi uğuldayan ağaç gövdeleri... Kümeslerine kaçışan tavuklar... Yarım tüllü şapkayı taa uzaklara sürüklüyordu rüzgâr, umarsızca haykıran kadın sesini de yutarak boşluğunda: Şapkaaam!

Kızılık yavaş yavaş karanlığa bırakıyordu yerini. Az sonra huzurevinin perdeleri çekilecek, odaların içi elektrik lambasının soluk ışığına gömülecekti.

Gülşen Hemşire usulca bıraktı enjektörü komodinin üzerine. Makbule Hanım gözleri tavana dikili, bir şeylere şaşır-mış gibi, kıpırdamadan yatıyordu. Kaskatı kesilmiş sol kolu yataktan aşağı sarkmış, bileğine eklemlenmiş iri bir örüm-ceği andıran sağ eli, kutsanmanın yakarışı içindeymişçesine, göğre doğru hâlâ açık duruyordu.

TACİSER'İN MUCİZESİ

Ah bir akşam olsa da eve dönüp balkonda şöyle bir rahat soluk alsaydı!

Fabrikanın bahçesinin en kuytu köşesinde, tek başına banklardan birinde oturmuş, elindeki beyaz kepiyle bacaklarına konan sinekleri kovalarken derin düşüncelere dalmıştı Taciser.

Aslında bugün saat on dört otuzda, Beşiktaş Evlendirme Dairesi'nde, "Taciser Akgöl ile Seyfettin Kudret Karakamış'ın evlenmelerine mani teşkil edecek bir durum bulunmadığındaaaaan," diye söze başlayabilirdi nikâh me-

murur... Amma fakat lâkin... Kısmet mi demeliydi? Sebep olan sebepsiz kalsın da diyemiyordu...

Paydosun bitmesine az kalmıştı, kepini giydi. Lanet olsun o tanışıkları güne.

İçinde s,c,h,w harflerinin çokça geçtiği, elektronik parçalar üreten bir fabrikanın - yabancı anamallı bu kuruluşun adını yazmak güçtü, hani Çaykovski'yi Rusça yazmak gibi - Kalite Kontrol Bölümü'nde çalışıyordu Taciser. İşe gireli bir yıl olmuştu. Halinden hoşnuttu. Kutu gibi bir fabrika. Dikdörtgen prizma, iki katlı. Modern, temiz, bakımlı. Koridorlarda çiçek saksıları. Üç cepheden güneş alır. Arka tarafta bahçe duvarının dibinde sıralanmış ağaçların altı her daim gölgelik olur. Öğleleri banklara oturur, hayaller kurar. Arkadaşları da kendi gibi hep genç kız. Öğle yemeği, ikindi çayı, otobüs servisi, iş giysisi, yılda bir kez ayakkabı gibi olanaklar. Aldığı asgari ücret de onun gibi geçim sıkıntısı çekmeyen bir kıza, cep harçlığı olarak fena sayılmazdı.

Günlerden bir gün fabrikaya yurt dışından bir analiz aygıtı getirildi. Dağlar anası devler babası bu aygıt, "Aman yavaş olun, dikkat edin, taa Avrupalardan sapa sağlam geldi!" nidaları arasında, sağlığında büyük bir adam olan mevtanın eller üzerinde taşınan tabutu gibi, Kalite Kontrol'ün yanındaki soğuk hava donanımlı özel odaya yerleştirildi. Bu almeti çalıştırmak üzere de Metalurji Yüksek Mühendisi Seyfettin Kudret Karakamış şef kadrosuyla işe alındı.

Genç mühendis ateş parçası çıktı. Çalışkan mı çalışkan, hırslı mı hırslı; merdivenlerden inip çıkarken adımlarını saymak ne mümkün.

Ama çok koşan çabuk yorulur misali, bir aya kalmadan şefin avurtları çökmüş, suratı kaşık kadar kalmıştı. Yemek içmek hak getire, varsa yoksa iş. Hele beyaz önlüğünün ceplerinden sarkan ince uzun kâğıt şeritlerle, kuyruğıyla oynayan kediler gibi ortalarda dolaşması yok muydu? Başkası olsa kızlar ti'ye alırlardı ama şeflerini görüverince hepsinde hoşafın yağı kesiliyordu. Daha ilk günden hangimiz tavlarız, yarısına girmişlerdi.

Yarışı Taciser kazandı, hem de bilmeden. Nasıl mı?

şef iddiacıydı ya. Aygıtın devreye sokulduğı gün çekti mesai arkadaşı Demir elikbilek'i,

- Var mısın, bahse tutuşalım, dedi, XRA'yı kızlardan birine alıştırtacağım.

Demir, doğıstan iri olan gözlerini daha da açtı işittiğine inanamamış gibi.

- Aman nasıl olur? Ben ki hem mühendis, hem erkekken bucak bucak kaçıyorum o elektrik - obur canavardan, kızlar nasıl başa çıkar?

şef kararlıydı. Kızlardan birini yetiştirecek, işi kavrattıktan sonra da kendisi yalnızca rapor kısmına bakacaktı. Gün boyu rutin işlerle zaman tüketecek mühendislerden değildi, gözü yükseklerdeydi.

Kızlara sordu:

- İçinizde lise fen kolundan mezun olan var mı?

Aslında kızların tümü şu ya da bu nedenle üniversiteye gide-

medikleri için işçiliğe talim ediyorlardı. Bozgunculara göre böylesi bir ekonomi politikanın kaçınılmaz bir sonucuydu bu. Her neyse... Yine de şanslıydı kızlar, birkaç aydan beri mühendisler, eczacılar, iktisatçılar türemiştii, aynı işte çalışmaya can atan.

Taciser kızarak elini kaldırdı. Havaya kalkan onca el arasında şefin gözü onunkini görmesin mi?

O da bayıla bayıla kabul etmişti görevi. Hem güç işleri başarmayı severdi, hem de kim bilir, belli mi olur, şefiyle, bu dünyada olmayacak şey yoktu. Annesi de "Hocam olmaz kocam," diye çok diretmişmiş ama, kismet... Şefim de pekâlâ olabilir eşim!

Ama bu işlerin yabancısıydı. Hele ilk günler canı burnundaydı kızcağızın. Çalışırken sınava çekilen bir öğrenci gibi heyecan içinde. İşle sanki kendisine bir bebeği emanet etmişler gibi, büyük bir sorumluluk duygusuyla ilgileniyor, bir yandan da ne halt ettim diye pişmanlık krizleri geçiriyordu. Şefle her an burun buruna: "PUT ON'a bas. PHS'yi çalıştır. PUT OFF yap. Bu arada etmedik eziyet bırakmıyordu kıza: "Bir daha! Bir daha!" Damarı tutuyor, bazen çalışmıyordu XRA. Şefi köpürüyor: "Teknoloji yarışı bu, at yarışı değil, dünyanın düzeni böyle işler!" Konuşmalarıyla cesaretini kırıyordu kızın.

Artık Taciser öyle bir hale gelmişti ki, XRA'yı düşman, kendini de savunmaya geçmiş asker gibi görüyordu. Hani bu meret milyonlarca insanı öldürecek güçte bomba yapıyor, deseler, aman çalışsın, beni utandırmasın da, diyecekti belki, öylesine bunalmıştı.

Ama günden güne işler düzelmeye yüz tuttu. Şu düğmeye mi basacağım, bu kolu mu indireceğim, diye duraksamıyordu artık. Aygıtın dilinden anlıyordu. Dahası şefinin yanlısını bile çıkarıyordu. Ama “Ben kim oluyorum da ona itiraz edeceğim?” diye açık etmiyordu. Şefi de zaten karabasan gibi tepesine dikilip beceremezsen başkasını denerim, türünden tehditlerinden vazgeçmişti. Birlikte çalışırken Taciser kendini önemli biri gibi hissediyordu. Ancak en önemlisi şefine fena tutulduğunun ayrımındaydı. Öyle, âşık mıyım, yoksa aşka mı âşıkım, belki de yalnızca kendime âşıkım, gibisinden, içgüdüleri yalancı çıkaracak soyutlamalara girmemişti; bulutların üzerinde yürüyordu kısacası.

Bir ay sonra tek başına çalıştırmayı başardı XRA’yı!

Şefi gene başına dikiliyor, gene aynı terane: “Numune yuvasına oturdu. Dikkat et, tutucunun üzerine elini hafifçe koy, ben söyleyinceye kadar da çekme.”

Ama o artık otomatlaştığı için çalışırken tatlı tatlı düşler bile kurmaya başlamıştı. Nesneler, sözcükler neler neler çağırırtırmıyordu ki. Tepeden tırnağa ateşler basardı da utanırdı ya şefi ayırımsıyorsa diye. Erotik gizilgücünün çok yüksek olduğunu onun sayesinde keşfetmişti.

Kısa sürede şefinin güvenini kazanmayı başardı ve onun sağ kolu oldu. Öğleye değin şef, masasında milimetrik kareli kâğıtlardaki inişli çıkışlı eğrilere dalar, kafasını bir an olsun önündekilerden kaldırmazdı. Kayıtsızlık, ilgisizlik hangi seven kadını çileden çıkarmaz? Ama yemek zili çalınca Taciser bir de bakardı ki o şef gitmiş yerine centilmen Kudret Bey gelmiş. (“Herkes afiyet olsun”) Ve tabii maksimumundaki

kızgınlığı o saat işi bitmiş XRA gibi elektriksel *noise*'a düşerdi. Şefinin peşinden, iç bayıltıcı tıraş losyonunun kokusundan mest olmuş halde yemekhanenin yolunu tutardı.

Kızlar ilk günden bilmişlerdi, ateşle barutun bir arada duramayacağını. Nitekim yorgun bir günün serin bir akşam üstüsünde şefi Taciser'e açıldı.

İlk buluşma herkesinki gibiydi, olağan sayılırdı. (Dönüşte bir küçücük terslik de çıkmasaydı.) Sarıyer sırtlarındaki bir çay bahçesine gitmişlerdi. Hava nefis, güneş sanki daha bir parlak, yapraklar özel bir yeşil renge boyanmış gibiydi bu özel gün için. Yan masalardaki mutlu ailelerin kahkahaları, koşup oynayan çocuklarının neşeli çığlıkları, güvenle dolduruyordu Taciser'in içini. Daha çok şefi konuşmuş o dinlemişti. Ne de olsa dün bir bugün iki, kolay değildi ha deyince sıkı fıkı olmak. Zaten işten başka bir şeyden söz etmezlerdi.

Gelin görün ki sevenlere, sevişenlere zaman ne çabuk geçer. Güneş çekilip ortalık serinleyince kalkmışlardı.

Yoğun trafikte şefin arabası gıdım gıdım ilerlerken Taciser durakta otobüs bekleyenler arasında kimi görsün? Çocukluk arkadaşı Dursun! Kırmızı hırkasını bayrak gibi sallıyordu. Yaradılışı tembel, ortalıkta avare avare dolaşır... Çocukken sokakta kız oğlan hep bir arada oynarlardı. Ne güzel günlerdi. İlkokulda aynı sınıfta okumuşlar, ilişkiyi sonradan da kesmemişlerdi. Onun yanındayken canı hiç sıkılmazdı. Dursun nerelerden neler bulup anlatır, kendi yazdığı şiirleri okur, ikide birde yaptığı esprilerle gözlerinden yaş getiresiye güldürürdü onu. Yalnız tuhafıkları vardı. "Ben evlenmeden

ocuk sahibi olmak istiyorum,” gibisine yadırganacak fikirleri... Aslında onun gibi deliyle de kim evlenirdi ki. Annesi bile “Bir eşı daha yoktur, olsa arabaya koşacağım” der, tatlı tatlı yakınırdı oğlundan.

Dursun’u da aldılar arabaya. Dursun bu, sessizce oturur mu? Laf lafı açıyor, oradan buradan derken sözü şiire getirdi. Şef hesap kitap adamı, şiir gibi derin bir mevzu ona göre değildi. Sıkılmıştı. Hem de direksiyon başında, dur kalk, sinir törpüsü... Taciser çok gücenmişti doğrusu Dursun’a. Şiirden başka laf mı yoktu. Yol boyu susmak bilmedi. Hani insan her gün baklava börek yese bıkartdı. Bir daha mı?

Zaten şefi, “Senin yanına yakışan bir arkadaş değil,” demişti. Dursun’u kendine rakip olarak görmediği için kıskanmayı aklından bile geçirmediği belliydi. Ama keşke, “palyaço kılıklı” demeseydi. Üniversite okumayıp mevki sahibi olmadığı için miydi?

Birbirini izleyen buluşmalardan sonra Taciser’in dileği, daha doğrusu beklentisi gerçekleşti. İki kişilik tören fena da sayılmazdı.

- Biz iş arkadaşız. Ama ben artık hayat arkadaşı olmamızı istiyorum.
- Ne diyeceğimi bilemiyorum.

Yanaklarının pembeleştiğini söylerken ne kadar tatlıydı şefi!

Aile arasında nişan takıldı. Ailelerin birbirleri hakkındaki düşünceleri: İyi insanlar’dı.

Nişanlılık güzeldi: Kaçamak öpüşmeler, armağan alıp vermeler... Artık Kudret - ona ismiyle hitap etmeye nasıl alışacaktı bakalım- eskisi gibi görev için gittiği Avrupa kentlerindeki düzenli trafikten, tuvaletlerin temizliğinden, dev mağazalardaki tüketim mallarının çeşitliliğinden söz etmeyi bırakmış; geçmişteki gece kaçamaklarını, hayatına giren kadınları anlatıyordu nişanlısına. Yüreği pır pır ederdi Taciser'in onu dinlerken. Hele nişanlısı kendisini methederken adeta benliğini fethederdi. Şu sözler onundu: "O kadınların hiçbirisi senin eline su dökemez. Sen masum, hanım hanımcık, bir tanesin."

Dursun ise başının tatlı belası! Taciser'i kızdırmak hoşuna gidiyordu. Ama şefi hakkında gevezelik ederken ipin ucunu kaçırmasa... "Nasıl evlenme teklif etti, dur ben söyleyeyim: Bende sperm var, sende yumurta..." Ne yapsaydı kızcağız? Hani annesinin dediği gibi, bir benzeri daha yoktu Dursun'un. Tacisercik çok merak ediyordu, öğrenme arzusuyla yanıp tutuşan bu çocuk neden lise ikiden terkti? Küçük beye bakılırsa, topluma sorun olmak gerekirmiş. Ne demekse artık... Zavallı annesi! Daha çocukken parmağında oynatırdı kadını. İstenmeyen çocukmuş meğer, bunu da ikinci karşılaşmalarında söylemişti Dursun. Davetsiz bir misafir gibi damlamış ana babasının arasına. Kibarcası yasa dışıymış. Annesinin uğradığı haksızlığa üzüldüğü belliydi. Bu gerçekle yaşayabilmeye çalışıyordu Taciser'e göre. Ama annesini değil, hayatı suçlardı. Annesine yük olmamak için iş bulursa sahaflarda çalışır ya da turistlere halı satan dükkânlarda tezgâhtarlık yapardı. Kendi kendine İngilizce, İspanyolca öğrenmişti, öyle akıllı bir çocuk! Ama sıkıntıya gelemezdi. Bağlanmaktan nefret ederdi, bu doğup büyüdüğü yer olsa bile. O yüzden karabatak gibi kaybolurdu ara sıra.

Alışkanlığa dönüşen buluşmalar... Kendini nişanlısının yanında rahat hissetmiyordu artık Taciser. Hep de deniz kenarına, tepelere mepelere gidilmezdi ki. Hem bir korkudur almıştı kızı; konular tükenecek de konuşmalar can sıkıcı bir havaya bürünecek diye. Âşıklar için baş başa kaldıklarında konuşulan konuların önemi yoktur; o büyülü havada mantık susar, yalnızca aşkın sesine kulak verilir. Yoksa büyü bozuluyor muydu? Nitekim son buluşmada arabanın içinden Boğaz'ı seyrederek uzun bir sessizlikten sonra olanlar oldu: "Deniz ne kadar engin, değil mi sevgilim?" demesini mi Seyfettin Kudret? Hani, Brezilya dizilerinde bile olmaz; hiç söylenecek söz müydü bu? İyi ki Dursun yoktu; başlardı "*Deniz engin bir sudur/ tuzlu, yeşil, dalgalı*" şiirini okumaya; bununla kalsa; "mineralce zengin, canlılar, yosunlar, algler..." Dalgasını geçerek kıs kıs güler... Gene de nişanlısının yorgunluğuna vererek teselli bulmaya çalışıyordu Taciser.

Hanidir gördüğü yoktu Dursun'u. İşten çıkıp deniz kenarına doğru kendi başına yürürken yolda karşılaştılar.

- Burada olduğumu ne bildin?
- Kuşlar söyledi, dedi Dursun sırtarak.

Bir an onun yerinde olmak istedi Taciser. Kimseye eyvallahı yoktu. Eve yatmadan yatmaya gider...

- Nikâh işleri ne âlemde?
- Başka şeylerden konuşsak?

Göz göze geldiler. Dursun'un iri kara gözlerini gizem dolu bulurdu nedense. Sahi, onu bir kızla hiç gören olmamıştı. Ne haltlar karıştırıyordu? Tam aklından bunları geçirirken,

- Hazır buradayken biraz şu evlenme işini konuşsak, dedi Dursun, tam yeri, kimsecikler yok.

- Hiç senden konuşmuyoruz ama, diye yanıt verdi Taciser, gücenmiş gibi. Ne bileyim, örneğin senin hayallerin yok mu?

- Benim bütün yaptığım hayallerimi yaşamak.

- Anlat öyleyse...

- Seni eğlendirecekse... Ama sanmam.

Hava kararmamıştı daha. Dursun kanına girmişti gene, ısrar ısrar, kumsalda güneşin batışını seyretmeye doyum olmuyormuş... Sokağın sonundaki bayırdan aşağı koşarak deniz kenarına vardılar.

Eski günlerdeki gibi kumların üzerinde çıplak ayakla yürüdüler. Kumsalın iki yanında inşaat. İşçiler paydos etmiş, ortalık sessiz. Denizin kokusu, güneş battı batacak, gökyüzünde bir kuş sürüsü dağılıyor... Taciser'in yüreği çırpınan bir güvercindi sanki. Sırtüstü yere uzandı. Suda taş sektiren Dursun'a baktı. Eskiden de sahile indiklerinde çocuk gibi sevinirdi kerata. Ayakkabılarını çıkarıp atar... Kar yağmadıkça çorapsız gezer. Kumların üzerinde takla atar, amuda kalkar... Bir delinin neşeli haline benzetirdi onu Taciser. Hiç üşenmez, kumdan kaleler yapardı Dursun; öyle de güzel olurdu ki, sanki mimar yapmış; sonra onları bir tekme savurarak yıkardı.

-Arpacı kumrusu gibi ne düşünüyorsun kız?

Onun sözü nereye vardırmaq istediğini biliyordu. Konuşmasa daha iyi olurdu. Ama Dursun bir başladı ki... Aşk bitmeden hakkında konuşulmazmış. İnsan herkes gibi olmaya çalışmamalıymış.

Onca sözden bir şu kalmıştı Taciser'in aklında: Özgürlük, kendisi için anlamını hiç yitirmeyen tek sözcükmüş.

Heyhat! Nikâh tarihinden bir hafta önce fabrikadan eve dönerken ne vardı sokağın başında Dursun'la karşılaşmaydı. Hava iyice kararmış, birbirlerinin yüzlerini göremez olmuşlardı ama Dursun hâlâ konuşuyordu. Evlenince Taciser için hiçbir şey kendi evindeki gibi olmayacaktı. Cakmış, cakmış... Ayrılırken "Mahvolup gitmene gönlüm razı olmaz; ille de evleneceksen bari severek evlen," demişti.

Yıldızlara baka baka eve dönerken Seyfettin Kudret'in muntazam yüzü, artık kötü çekilmiş bir fotoğrafa dönüşmüştü kızın belleğinde. Özenle tıraş ettiği bıyığı takmaymış gibi geldi birden. Evlenme teklifi yaptığı da, düşünüp karar vermen için yirmi dört saatin var, demişti; evlenince işi bırakacaksın. Çocuk? Henüz erken, diye uyarmıştı. Ağzında bir şeyler daha gevelemişti ama şimdi hatırlamıyordu.

İyi de Dursun'un doğruyu söylediği nereden belliydi? Gençti, toydu, okuduklarının etkisinde kalıp yanılmış olabilirdi. Uçuk fikirleri vardı. Hayatta ne istediğini, ne yapacağını bilemediği için kendini böyle avutuyordu belki? Hem amacı neydi?

Nikâh gününe kadar yine de Dursun'un söyledikleri hiç aklından çıkmadı. Zihni öyle karıştı ki kararsız kalmıştı. Evliliği hem istiyor, hem istemiyordu. Seyfettin Kudret'in babasının ani ölümüyle nikâhın ertelenmesi yoksa bir işaret miydi?

İşte! Tacisercik bu sıcak günde, fabrikanın en kuytu köşesinde derin düşüncelere dalarken doluya koyuyor almıyor, boşa

koyuyor dolmuyorsa... Yaşamını değiştirecek bir kararı vermek kolay mıydı? Mağazadan ayakkabı değiştirmeye benzemez... Dursun ise, nikâh davetiyesinden kayık yapmıştı, hem de gözünün önünde; şimdi de garanti nikâh dairesinin önündeki süs havuzunda yüzdürüyordu.

TEKNE KAZINTISININ ANNESİNDEN ÇEKTİKLERİ

Parlak mavi renkli paket bağıını, saçları önüne düşmesin diye başına bağlamış; bağın lüle lüle sarkan fiyongu da yana kaymış; o her zamanki “bak hayat beni ne hale getirdi” bakışıyla öylesine uyumsuz duruyordu ki gülmemek için dudaklarını ısırđı kız.

Annesi gençken giydiğini yakıştırır, şıklığıyla herkesi kendine hayran bırakırdı. O boylu boslu kadın, gün günden biraz daha küçölüyordu. Her yerinden kemikleri fırlamış, göğüsleri sarkmış, neredeyse midesine yapışmış; neyse ki kilo derdi yoktu.

Pencerenin önündeki kalorifer dilimlerini yokladı kız. Ilık bile denemezdi. Yağmurla kar arası ince bir şey yağıyordu. Perdeyi çekti biraz, soğuğu kessin diye.

- Aç! Sıkılıyorum, diye feryat etti kadın. Büyük kızının Kıbrıs'tan getirdiği hediye battaniyeye sıkı sıkı sarılıp yan döndü yattığı kanepede.

- Kömürü idareli kullanıyorlar; bizde de öyle, akşamdan akşama ısınabiliyoruz ancak, diyerek esnemeye başladı kız.

Yol yorgunluğunu üstünden atamadan hastanede bulmuştu kendini. Sabaha kadar uykusuz. Ardından hastaneden eve dönüş. Daha bavulunu bile açmamıştı.

El çantasındakileri yerleştirmek için mutfağın yolunu tuttu. Neyse, validehanım köy tarhanasına mırın kırın etmiş ama yün patiklere ve petekli bala sevinmişti.

Hastaneye yatmadan önce duramamış, pırıl pırıl yapmıştı evi. Şu örtü takıntısının da sonu nereye varacaktı bakalım. Mutfak kapısının arkasına astığı el örgüsü tutaçlardan, el-bezlerinden kapı görünmüyordu. Tabak rafları; buzdolabının, ekmek kutusunun, içme suyu küpünün üzeri; üç katlı soğan patates selesi, çay tepsisi, kahve değirmeni, termos; akla gelebilecek ne varsa hepsi, kendi imalatı örtülerle örtülüydü. Son numarası da tombul porselen çaydanlığın kapağına geçirdiği beyaz orlon takke!

Biraz süt ısıttı. Kendine kahve pişirdi, uyuklamasın diye.

Salona döndü. Tepsiyi kanepenin yanı başındaki, üzerine ilaçların yığılmış olduğu sehpa bıraktı.

Sütü görünce yüzünü buruşturdu kadın.

Kız elinde süt bardağıyla başına dikildi:

- Güzellikle olmuyorsa, zorla! Süt bitecek, yoksa gıdıklıyorum.

Kadın ilgiden hoşnut,

- Eler tutar yanım kalmadı, diye sızlandı.
- İyi ya işte, sütü niye getirdik?

Kız bir sandalye çekip pencerenin önüne oturdu. Kahvesini içerken, kadın oturduğu yerden doğruldu; gözlüğünü takıp sehpanın üzerinden aldığı albümü karıştırmaya başladı.

Ölmüşleri hatırlamak her zaman olduğu gibi ağlatıyordu onu. Kız ilgili görünmek için yanına gitti. Eğilip albüme baktı. Fotoğraflardan birini daha önce görüp görmediğini hatırlamıyordu. Anneannesinin genç kızlık fotoğrafı. Açık renk saçları omuzlarından dirseklerine kadar dökülmüş, gür bir perçem tüm alnını kaplamış; iri gözler, sımsıkı kapalı ince dudaklar; hafif yana eğik başı ve yanağına dayadığı üst üste binmiş ince uzun parmaklarıyla daha çok çağının Batılı kadınlarını andırıyordu... Bakışlarındaki yalnızlık etkilemişti kızı.

Kadının yüzünde donuk bir gülümseme:

- Ne güzel bir yüz! Tıpkı sen. Ah ah! Kendisini görmek vardı ki... Ben hayal meyal hatırlıyorum.

Birlikte diğer fotoğraflara baktılar. Eskileri konuşmak ikisini de oyalıyordu. Kız da yaşadığı kenti anlatıyordu. Baharda kadını davet etti. "Meyve bahçelerinde dolaşırız. Arı kovanlarına bakarız. Yurdun önünden dere geçiyor. Arkamız dağ."

- Korkmuyor musun? Orası buraya benzemez.
- Bir yıl oldu. Alıştım.
- Aklım hep sende. Buraları da onlarla doldu, yobazlardan korkarken...

Kız onun kafasından geçenleri seziyordu. “Ah, burada bir yeri kazanaydı...” Gözünün önünde olurdu. Aslına bakılırsa onu doğurması bile hesaba dayanıyordu; yaşlılığında can yoldaşı. Ama hesap her zaman tutmuyordu işte.

- Beni merak etme. Kendine boş yere üzüntü yaratıyorsun.
- Sormayı unuttum, adı neydi arkadaşının?

Kız şaşırdı. Böyle damdan düşer gibi. Hem nereden öğrenmiş olabilirdi? Eski sevgilisini de gözü tutmamıştı, bunu duysa...

Yalan söylemek ağırına gidiyordu ama onun adını bilmeliydi; zenci demişim gibi delilenir sonra, diye düşündü. Yoksa biliyordu muydu? Göbek adını söyledi:

- Cemal.
- Aynı sınıfta mısınız?
- Evet.
- Allah vere de eskisine benzemese.

Kadın peş peşe soruları sıralayıp durdu. Her şeyi bir an önce öğrenip sonra da üzerinde yorum yapmak için sabırsızlanıyordu. Zihnini kurcalayan şey, delikanlının adında gizliydi. Kulağına kar suyu kaçmıştı bir kere. Adını mutlaka öğrenmeliydi. Konuşması için kıza baskı yapıyordu. Oysa uzun boylu anlatılacak bir şey yoktu. Kız birlikteliklerinin henüz

çok yeni olduğunu söyledi. Sık görüşemiyorlardı; hastane, dersler; ayrıca ikisi de kitap okumayı çok seviyordu.

- Nefis kuru fasulye pişiriyor, dedi gülerek.

Kadın onun dalga geçercesine, ayrıntı vermekten kaçınmasına içerlemişti. Bir süre konuşmadı. Kız sevindi. Ama yarılmıştı.

- Sen benden her şeyini saklıyorsun!

- Ben? Gerektiğinde akıl danışmıyor muyum?

- O başka.

- Bir haftadır görüşmedik. Ne anlatayım? O yurtta, ben yurtta...

Kız yıllardır bu sorgu sual faslından o kadar usanmıştı ki, “Öğrenmek istediklerinden biri de buysa, o da yurtta kalıyor; sandığın gibi evde değil,” demek geçti içinden. Ama onu incitmek istemiyordu. Yaradılıştan yumuşak başlı, iyi huyluydu. İşi şakaya vurdu.

- Genç kızların özel sorunları olur, sıkıştırma lütfen.

- Yurda hava kararmadan önce dön, ne olur, hatırım için.

- Bu mümkün değil, biliyorsun.

- Erkek arkadaşlarından rica et de seni bıraksınlar.

Sözünü bitiremeden kilidin içinde dönen anahtar sesiyle birlikte, “Saadet geldi,” dedi kadın yüzünü buruşturarak, tam zamanını buldu gibisine.

Komşu yoklamaya gelmiş, muhallebi pişirip getirmişti. Üzerine de tarçınla “geçmiş olsun” yazmış... Altmışlarında, şen

şakrak bir kadındı. Çok iyi taklit yapardı. Özellikle anneannesinden öğrendiği Rumeli ağzını... Çok da vefalıydı. İki eli kanda olsa komşularına yetişirdi.

Onun gelişi sorgulama faslına son vermek için iyi bir fırsat olmuştu.

Kızla komşu, pencerenin önüne karşılıklı oturdular.

Kadın her zaman yaptığı gibi, yüzüne sahte bir gülücük kondurup komşuya hayır dualar etti. Hastalık var sağlık var, ne olur ne olmaz, herkesle iyi geçinmeliydi.

Kız hava dağılsın diye neşeli görünmeye çabalıyordu. On-dan cesaret bulunca komşu da açıldı. Sözde bakkaldan, kasaptan yakınıyordu ama adamların taklitlerini yapmak için bunlar bahaneydi. Şovunu izlettiriyordu.

Kadınların içinde böyle harcanmış kim bilir ne çok yetenek vardır, diye düşündü kız. Televizyonda da kadın komedyen ne kadar azdı.

- Mori, misafir gelecek, çok bile uturdum, kalkayım, dedi komşu, saatine bakarak. Süle, canın ne çekerse yapayım getireyim. Balkan küftesi ister misiniz ?

Neşesiyle kadını da etkilemişti. “Pek kibarlaştın, o ne öyle siz miz,” diye güldü kadın.

- Macırsık ama dildir dilimiz kaba.

Kız güldü, ama tabii anlamadan.

Annesi kim bilir kaçınıcı kez duyuyordu, açıklama ondan geldi:

- Muhaciriz ama dilimiz kaba değildir, diyor.
- Duktur hanım, ha bu kapçık ağızlı anan seni görünce kefeni yırttı, e?
- Dur daha doktor olmadık...
- A be, beşinci sınıftakilere istajyer duktur diyirler, gitmişim astaneye, bilirim.
- Mori, seneler var, seneler.

Kız da katılınca eğlenceye gülüştüler.

Sonra komşu göbeğini hoplatarak ok gibi fırladı yerinden.

Kız biraz daha oturması için ısrar etti. Annesiyle ne kadar az baş başa kalsa kârdı.

- Yarın gene uğrarım, deyip gitti komşu.

Yalnız kaldıklarında kadın,

- Hazır aklıma gelmişken, dikiş sepetimin içinde örgüm olacak, getirsene, dedi kızı.
- İyileşince öfersin, dinlen biraz.
- Örmeyeceğim, sökeceğim. Mavi beyaz çizgili, Yunan bayrağı gibi oldu. Düz mavi yapacağım. Televizyonun altındaki eskidi, onun yerine.

İster el altında, ister dolap içlerinde olsun, ille her şey örtülecek!

Kız örgüyü getirip verdikten sonra pencerenin önündeki yerine geçti. Kaşla göz arasında kar tutmuş; apartmanın önün-

deki yarı yanmış kömür parçacıklarıyla karışık kül tepelerini, yanına bırakılmış çöp torbalarını örtmüştü, bir ayıbı saklamak istermiş gibi.

Kadının çenesi açılmıştı gene, örgüyü sökerken. Arada bir soru sorduğu için kız dinlemeye zorluyordu kendini. İçini acayip bir sıkıntı kaplamıştı, nedenini bulmaya çalışıyordu. Buldu da: Birden zihninde o rahatsız edici imge belirivermişti. Gülüşü canlanıyordu zihninde. Nasıl da canlı bakıyordu gözleri... Onu hatırlayınca karanlık bir yolda yürür gibi oluyordu.

O gün kar yağmasaymış. Babası evde olmasaymış... Küçük mutfak penceresi karla kaplıydı. Tipi vardı. Sokaktan pencerelere uğultuyla vuruyordu rüzgârın savurduğu kar taneleri. Duvarda kadim dedesinin siyah çerçeveli fotoğrafı: Şamdana gömülmüş mum artıkları gibi tükenmiş gözleriyle sanki ona bakıyor. Babacığı yorgunluktan oturduğu yerde uyukluyor. Dayısıyla annesi gevezelik ediyorlar; tipiden dışarıda hayat durmuş; başka yapacakları bir şey yok. *"Güvey girdikleri gece, ağabeyim bana böyle şeyler söylemezdi, diye kaçmış yatak odasından."* Bunu söyleyen annesi. Bana hem çocukluğumun cennetini yaşatan hem de cehennem ateşlerinde yanmam için odun taşıyan annem, şu kanepede yatan kadın... *"Evlendiği gün sandalyeye oturtmuşlar da ayakları yere değmemiş, anla artık yaşının küçüklüğünü."* Televizyondaki öpüşme sahnelerine bakmama izin vermeyen annem, kızının yanında böyle şeyler söyleyebiliyordu. *"Ben doğduğumda ebe gelip gösterince, 'A, kızmış' diye hüngür hüngür ağlamış."* Dayısının elinde kahvesi, ağzında piposu, keyfi yerinde. *"Allahtan arkadan ben gelmişim de yüzü gül-müş,"* diyor.

Dağ başında gibi; az sonra kurtlar inecekti sanki. Manzara gözünün önündeydi: Sokaktan ne bir insan ne bir taşıt geçiyor. Tam karşıdaki mezarlığın dimdik ağaçları, Pamukkale'nin travertenleri gibi bembeyaz kesilmişler. Görüntü ürkünç; duvarlar yüksek, mezar taşları gerilerde kalmış olsa da.

"My darling!" Sanki İngilizce bilirmiş gibi! *"My darling demesin bana!"* *"Aşk olsun, dayın seni çok seviyor!"* (Sevginin böylesi: *"Memişler büyü mü bakiim, büyü mü?"*) İyiye kötünden ayırt edecek yaşta değildi ki... Önce ne olup bittiğini tam kavrayamamıştı. Aklından kötü düşünceler geçirmiş miydi? İkinci hamlede ancak. Anlatılması güç bir duyuydu.

Annesiyle arasına girmiş bir gölgeydi sanki dayısı. "Yaşasın kar yağıyor!" Çocukların sevinç kaynağı kar... Ama bir süre sonra tipiden göz gözü görmüyor. Yukarıdan aşağı, sağdan sola, sanki dört bir yandan birbirine saldıran kar orduları... Mutfak penceresinin pervazından akan sular, mavi badanalı (maviydi) tertemiz duvarın üzerinde ince uzun çizgiler yapmış. Yerdeki kilim sıırıslıklam olmuş, annesi yerleri siliyor. Dayının gelişini dört gözle beklerdi. Dayı, evi otel gibi kullanırdı da o temiz titiz kadın sesini çıkarmazdı. Bir köşede sessizce ağlarken babası bulmuştu onu. O oldu, bir daha dayıyı görmedi. Bir daha evde onun adı anılmadı. Onun içini acıtan dayının o ne idiği belirsiz sevgisinden çok annenin bunu algılayış biçimiydi. Olanlardan habersiz görünüyordu. Hiç mi kuşkulanmamıştı? Bu kadar saf mıydı? Şimdi anlatmaya kalksa ne yapardı? Kesin paylardı. ("Ağzından çıkanı kulağın duyuyor mu senin?") Hanımefendi doğru bildiğinden şaşmazdı (!) Dar görüşlülüğüyle az önce anneannesini-

nin gençlik fotoğrafını da yanlış yorumlamıştı. O gülümseyişteki derin hüznü fark edememişti. Kafasında yarattığı imgeye göre konuşuyordu. Dıştan bakınca her şey güllük gülistanlıktı. “*Annem babasına taparmış!*” derdi. Öyleyken neden mutsuzdu *annen*? Babasının kızını “verdiği” kocanın içyüzünü biliyor muydu? Bu evlilik kararının altında yatan neydi? Gerçeğe değinmek yok! Dayısı avucuyla memişlerini “ölçerken”, “*Anne, anne, bir dakika bakar mısın?*” diye seslenince o, elinde yer beziyle hışım gibi salona girip “*Ne istiyorsun?*” diye parlayarak tüm cesaretini alıp götürmüş, gıkını çıkaramamıştı. “Aile terbiyesi” bunu gerektiriyordu, “büyüğündür” diye ona saygıda kusur etmemeliydi!

İçerideyken her şeyi fark edemiyordu insan; hele çocukken... Yıllar geçip de dışarıdan bakarken farklı bir bakış kazanıyordu.

- Ağzım kurudu.

Kadın seslenince sıyrıldı dalgınlığından.

- Su? Tamam.

Sesi azarlar gibi çıkmıştı. Hiç yapmadığı şey! Kendine yakıştıramadı.

Belki de onun yüzünden ürkek, çekingen biri oldum, diye düşündü.

Neden bu kadar üzerinde duruyordu sanki? Aslında sürekli kendiyile ilgilenen biri değildi. O günler geçmişte kalmıştı. Kafasından atmalıydı o imgeyi, şimdi ne zamanı ne de

yeriydi kendiyle yüzleşmenin. Dışarıda yağan kardan fena etkilenmişti anlaşılan. (Bilinçaltının oyunu!)

Sokak lambaları ve evlerin ışıkları yanmıştı. Kadın saati sordu. “Akşam oldu, bir telefon bile yok,” diye mızızlandı.

Bu sitem büyük kızınaydı.

Kız, ablası ve ağabeyiyle pek sık görüşmezdi. Kızla ilgilenmezlerdi ama o yine de bağlıydı onlara. Daha doğrusu sayardı, ne de olsa biri annesi öbürü babası yaşındaydı. İkisi de hayat yorgunu... Epeydir çocuklarından sorunları vardı, daha çok da damat ve gelinlerinden. Torunlar olunca sorunlar ikiye katlanmıştı. Abla çocukları için “korkunç yaratıklar” derdi, ama torunlarına bayılıyordu. Kız onları özlemişti, hele de minik torunları. Eskiden olsa ablası aramıyor diye gönül koyardı; belki ağlardı bile. İnsanları kırmak istemezdi, yaradılışı böyleydi; ama artık ezilmek istemiyordu.

- Hayat boyu eşim ve çocuklarım için kendimi feda ettim, diye inledi kadın.

Eyvahlar olsun, fırtına geliyordu!

Abla yaman kadındı. Annesinin ağzını açmasına fırsat vermeden kendisi başlardı konuşmaya; sitemleri de anında geri püskürtürdü. Bu yüzden evde adı “yavuz hırsız”a çıkmıştı. Ağabey ise, annesinin hoşuna gidecek konuşmalar yapardı; bakışlarında her an özür dilemeye hazır bir ürkeklikle.

- Bir anne ne ister? Çocuklarının mutluluğunu, öyle değil mi? İkisini de okuttuk, ablanı çeyizleyip çimenleyip evlen-

dirdik. Analık babalık vazifemizi kat be kat yaptık.

Kız onu anlıyordu. Artık yakınlarına müdahale edemiyor, sözünü geçiremiyordu. Her şeyi denetleme takıntısı, duruma hâkimim tavrı yüzünden kendini yiyip bitirirdi. Çocuklarının her yaptığından haberi olacaktı. Eski kibirli hali de kalmamıştı son yıllarda. Eşinin ölümüyle çok sarsılmıştı; tahtını tacını kaybetmiş kraliçeler gibiydi. Eşi çevresinde saygı uyandırırды; o saygıdan bir parça da kendisine düşerdi. Ama dul kalınca unutulmuştu. Bu da onu kahrediyordu.

Bir ara Mevlevihane'ye giderdi; farklı dünyalara girmek ona bir kaçış sağlıyordu. İçi ürperdi kızın. Yaşlıların zorunlu yalnızlığı, bizim kendi seçimimiz olan yalnızlığa benzemiyor, diye geçirdi aklından. Her an kanayan bir yara gibi... Bir an her şeyi unuttu, boğazına bir yumru düğümlendi. Kadına baktı: Ellerini karnının üstünde kavuşturmuş ağır ağır soluyordu. Eğilip yastığı düzeltirken kadının antibiyotik kokan soluğu, yüzünü yalayıp geçti. Ne olurdu sanki onun mermer beyazlığındaki yüzünü öpücüklere boğarak ısıtabilseydi! Karşısında canıyla canıyla duran bir insanı sevememek, çok sevilen birinin yitirilişi kadar acı veriyordu ona.

Kadın sayıklar gibi, kendi kendine konuşup duruyordu:

- Allah için oğlum babasını aratmadı. Ama zavalılık ne yapsın, emir kulu. İşine mi, bana mı, evine mi, hangi birine koşacağını şaşırdı.

Soğuktan ayakları uyuşmuştu kızın. Kaloriferleri yakacakları yoktu anlaşılan. Rüzgâr pencereleri zorluyordu. İçeriden bulduğu ne kadar havlu, eski kilim, artık yün varsa pencere içlerine tıktı. Pencereden uzakta kalan koltuğa oturdu.

Kadın battaniyeyi çenesine kadar çekmiş, her şeyden kopuk, gözleri düşmanca bir kıvılcımla yanıp sönerек soluk almadan konuşuyordu.

- Çocuklarımın gençliğini heba etmeyeyim diye hastalıklarımı bile saklıyorum.

Yapılması gerekenlerin en iyisini yaptığından öylesine emin görünüyordu ki, sanki bunlar dünyanın güneş çevresinde dönüşü gibi bilimsel doğrulardı. Kıza düşen de oturduğu yerde kıpırdamadan, ses çıkarmadan sözlerini bakışlarıyla onaylamaktı.

- Bunun doktor oluşu iyi.

- Kimin?

- Neydi adı? Cemal demiştin... Ötekiyle iyi ki de bitti. Ben vıdı vıdı etmeseydim, senin bırakacağın yoktu.

Hiçbir şeyi tadında bırakmazdı. Eski sevgilisiyle neden ayrıldıklarını bile tam olarak hatırlayamıyordu kız. İlişkinin ilk baş dönmesi içinde anne bilip ona açıldığına bin pişmandı. Alışmıştı hanımefendi, onun her istediğini yapmasına, hiçbir konuda sorun yaratmamasına... Vur abalıya! Kendini tutamadı:

- Seninle ne ilgisi var? Bağlanacak kadar sevmemişim demek ki, dedi. Hem benim aşkım havai fişek gibidir; bir an parlar ve söner.

- O ne biçim söz? Yakışıyor mu?

Bunları nasıl söylediğine kendi de şaşmıştı kız. Utangaçtı. Erkeklerin ilgisini çekmeye çalışmak bile ahlak dışı gibi gelirdi ona. Babaannesinin ağırbaşlılığını, olgunluğunu örnek

almıştı kendine.

Dudaklarını ısırdı kadın:

- Kusura bakma, annelik işte, karışmadan duramıyorum.

Mavi gözlerine pek yaraşan kadınsı yumuşaklığa bürünmüştü birden.

Kız gene boğazında yumru, gevşeyiverdi.

- Ne o, daldın? Cemal'i mi özledin?

Azıcık gevşemeye gelmiyordu. Sitem, laf sokuşturma, ağız arama... İş gücü bırakıp buralara koşmasının ödülü bu mu olmalıydı?

- Nasıl olsa evleneceksin. Kendine uygun biri olsun bari...

- Neden ille de biriyle evlenmek zorunda olayım?

- Hep öyle denir. Hem ağlarım hem giderim.

Hoşgörüyü bakıldı mı onun soruları, konuşmaları masum sayılabilirdi. Anneydi, üstelik geçkin bir anne... Arkasından uyarı, öğüt gelince buna da gülüp geçilebilirdi. Ama aradaki mesafeyi koruyamaması... Kendini karşısında çırılçıplak hissediyordu.

- Evleneceğin adama kız oğlan kız gitmek çok önemlidir. Bekâretini yitirmiş bir kız mimlenmiştir. Başına her şey gelebilir. Bütün erkeklerin gözü üstündedir, tıpkı dul kadın gibi.

Kızın yüzündeki saygılı anlatım yok oluvermişti. Kadın bu

tepkiyi hiç beklemiyordu, panikledi. Kız burnundan solu-yarak,

- Derste öğrendik, kızlık zarı apandisit gibi bir şey, deyi-verdi.

Kadının yüzü değişti, ağlamaklı bir hal aldı.

- Ah ah! İçime doğdu. Sezgilerim beni yanıltmaz. Seni benden koparacak o Cemal iti!

Sonra başını yastığa gömerek,

- Aramızda bir seçim yap, desem, belli ki onu seçeceksin, diye hıçkırıklarla ağlamaya başladı.

Artık aklına ne gelirse söylüyordu. Kızsa onu nasıl durdura-bilirim, diye kara kara düşünüyordu. Ya ateşi çıkarsa? Onca ağlamaya... Duvara dayalı dikdörtgen yemek masasına ta-kıldı bakışları. İki ayağı içe doğru çarpılmış, güçlkle ta-şıyordu gövdesini. Tıpkı onunkiler gibi. Eprimiş, yorgun, yaşlı, dünyanın sorunlarından, acılarından habersiz, fele-ğin son bir kez daha vurup işini bitirmesini bekler gibi... Bütün ailenin buluştuğu o bayram yemeklerinde sıkış tepiş dizilirler çevresine. Sandalye yetmez, tabureye oturmak da hep en küçüğe düşer. Durmadan da gırç gırç eder. Belki de bu yüzden çocukluğundan beri kırıp parçalamak istemişti bu masayı.

Anne şovu yapıyordu kadın; son çırpınışlarıydı artık; demek tekne kazıntısını da kaçıırıyordu elinden.

- Benim kanımdansınız, canımdansınız. Günaha girmeyin diye söylüyorum. Yüce Rabbim, cennet anaların babaların

ayaklarının altındadır, buyuruyor. “*Onları azarlama ve daima onlara karşı tatlı dilli ve gönül alıcı ol!*”

Tutkuları uğruna dini metinleri bile suiistimal etmekten çekinmemesi kızı fena sarsmıştı. Kendine de işkence ediyordu bu kadın boşu boşuna. Yazık! Duygularını hiç terbiye edememiş.

Konuşmaya başladıklarından beri ilk kez göz göze geldiler. Hemen gözlerini kaçırdı. Kafasını toplamak için pencerenin önüne gitti.

- Sen ötekilere benzemezsin. Masallarda da kardeşlerin en küçüğü en iyi olanıdır.

Kız yumuşamadı. İçinde birikenler kusulmamış bekliyordu. Gereksiz duygulanımlara teslim olmamalıydı. Kardeşlerin *en küçüğüne*, elinde son kalan mülküymüş gibi davranmaktan vazgeçecekti. Öyle aklına estiği, canının istediği gibi konuşamayacağını öğrenecekti.

Kadın ayağa kalkacak kadar kendini güçlenmiş hissediyordu. Yattığı yerden doğruldu.

- Bana niye öyle bakıyorsun?

“Bu tür tatsız olaylara kendin yol açıyorsun,” diyebilseydi keşke. Güneşli bir günde aniden ortaya çıkan kara bulutlar gibiydi. Bakalım arkası ne gelecek, diye kaygılanmaktan bir hal olmuştu kız.

- Kendini iyi hissediyorsan ben cumadan döneyim.

Bu kez mazeret uydurmayacaktı ama dayanamadı:

- Hava orada da bozmuştur. Yollarda sefil olmayayım.
- Bir daha ne zaman gelirsin?
- Telefon ederim.

Kadın para vermek istedi.

- Bununla kendine yeni bir çizme alırsın. Benim yaşıma gelince nasıl olsa giyemeyeceksin. Sağ ayağımın kemiği bir fırladı ki, sorma.

Kızın içinden “Paranı kendine sakla,” demek geçti. Söylenecek en doğru söz buydu ama öfkesine yenilmemeliydi. Onun bütün bu söylediklerinin ardında yatan çaresizliği serinkanlılıkla anlayabilse... Çocuklar yuvadan uçup gidince kendini suyu sıkılmış limon gibi hissediyordu. Annelik böyle bir şeydi. Sanki kadınlar dünyaya anne olmak için geliyorlar! Eskiden ailesini değiştirmek insanın elinde değildir diye düşündüğünden, her şeye boyun eğdi. Ama bu durumda olan öyle çok insan vardı ki, artık fikrini değiştirmişti. Evlilikler yürümüyorsa suç hep kişilerde miydi? İşkadını ablası ki, bolluk içinde yüzüyordu, o da dertliydi aile yaşamından. Yaşamla baş etmek evliyken daha zor olmalıydı. Kendisi evli değilken bile bir genç olarak yaşama sevincini solduran ne çok sorunla boğuşmak zorunda kalıyordu. Yaşamı olumlu olumsuz tüm yönleriyle kucaklamak bazen o kadar zorlaşıyordu ki.

Elini kaloriferin dilimlerinin üzerinde gezdirdi.

- Hele şükür ısınıyor, dedi.

Kar hiç durmadan yağıyordu. Her yer bembeyaz bir örtüyle örtülmüş...

Kadın konuşmaktan bitap düşmüştü.

- Işığı yakma, diye tembihledi.

Esneyerek yorgun gözlerini kapadı.

ANILAR

Neden atanmıştım oraya, aklıma estikçe sorar dururum kendime... Hakkımdaki düşünceleri mi değişmişti? Doğrusu pek yerinde bir kestirim olmasa gerek... Belki de tuzak?

Güzel bir gündü. Güneşli, soğuk bir sonbahar sabahı. Kırığı parlayan yolda otomobil lastiklerinin izi. Henüz yeşil mavi denizin rengi, gün ışığı oynası.

Ne çok merdiven çıkmış, çelik büro malzemelerinin doldurduğu ne çok oda görmüştüm, içlerinde kiracı tedirginliğiyle oturan insanlarıyla... Laboratuvar ise loş mu loş, havasız mı havasız, köhne; Phlogistonculardan kalma, diyeceğim neredeyse.

Reaktif dolabının alt çekmecesinde mavi bantlı süzgeç kâğıdı arıyormuş meğer. Doğrulunca, bir beklediği varmış gibi, beklediğini görmüş olmanın sevinci içinde, içtenlikli bir gülüş, saygılı bir hoşgeldiniz'le karşılayışı beni... Belli: Yaptığı işi bilen, görevini titizlikle yerine getiren biri... Beyaz saçları bir ayrıntıydı, düşünüyordum da. Ama öyle bir ayrıntı ki sonraki olayların içine yerleştirdiğimde birden bire önem kazanıveriyor.

*

İnsanın işyeri ikinci evidir, hele fazla mesaiye kalınıyorsa. Örneğin poğaçalı çaylı kahvaltı, tırnaklardan ojenin çıkarılması, zamansız kopmuş bir düğmenin dikilmesi, ayırım yapmadan bütün gazetelerin gözden geçirilmesi ve bulmacaların çözülmesi için uygun bir yerdir. Ama herkes aynı şeyleri yapmaktayken ben tutmuş kitap okumuştum.

*

Tabii benim buraya ait olmadığımı, olamayacağımı anlamakta gecikmemişlerdi. Ne demişler, yanılmamak Allah'a mahsustur.

Seçilen gün cumaydı; bir ilk yazda, sanki bir daha asla gelmeyecek bir ilk yaz... Yüreğimin göğsümde titreyişini unutamam, unutmak mümkün mü? Onun midesinin dörtte üçünü alıyorlardı o sırada, Sosyal Sigortalar Hastanesi'nde... Dünyayı açlık sorunundan kurtarmak için miydi bu yaptıkları, sormak gerekir, diye geçiriyordum içimden. Saat dört olmalıydı.

Pek hazırlıksız yakalanmıştım. Umarsız çırpınışım, ağzımda boğuşum haykırışımlı... Açıkçası korkuyordum arabaya bindirilirken; ama korkmamış gibi yapıyordum.

*

Yabancılık çekmemem burada daha önce de bulunmuş olmamdandı. Ne var ki, cinsel aşağılanma fiziksel acıdan da beterdi, sigarasızlıktan da. (*"Kuşu kuşu acıktın mı? Salla kuyruğunu, aç ağzını, yum gözünü."*)

Derken bir terslik baş göstermişti zaman-mekân ilişkilerimde. İkisini birbirinden ayırt edemez olmuştum. Zaman geriye çevrilemez... Kulakları çınlıyor mudur acaba Doğan'ın? On sekizime bastığım gün, "Zaman ve uzam aynı sonsuzluğun ölçüleridir," dediğinde nasıl çarpılmıştım? İnan bana sevgili şair kardeşim, kimi zaman öyle şoklarla karşılaşırız ki, bunu anlatmaya değil bilimin, sanatın da gücü yetmez. Taş öyle soğuktur ki, uykuda bile duyar insan bunu. Ve karanlıkta nesneler biçimlerini yitirdiğinde, içindeki ışığı akıtırısın üstlerine, tabii içinde bir nebzecek olsun ışık kalmışsa... Zaman geriye çevrilebilir, bunu ancak yaşayan bilir. Kafamın içinde bir papatyalarım sağlam kalmıştı bir de çocukluk şiirleri: **"Yoruldum kolum düştü sepeti taşımaktan/ Kızım geç kaldı diye çatlar annem meraktan/ Nerdeyse işitilir yolun ucundan sesi/ Bilmez ki taşıyorum ona bir yaz hediyesi..."**

Ve bir gün papatyalarımın da örselendiği, taç yaprakçıklarının sevir- sevmiyor'dan değil de... Biliyorum biliyorum, Doğan'cığım, vıcık vıcık duygusallık, diyeceksin; ama n'apalım, bir kez zamanın ters dönmüşse... Artık hiçbir şey

beni şaşırtmıyordu. İstersen buna düşünce özgürlüğü (!) de. Düşünmeme izin verilmediği için belleğimde koruyabildiklerim... Neyse... O gün haberi gazeteler de yazmışmış. Küçükük, iki satır, “Elektrik Kısıntısı Sürüyormuş”un hemen altındaymış...

*

Demek konuşacağımdan korkmuşlardı, öyle mi? Yazık. Einstein olup dilimi çıkarmak isterdim onlara... Ah Doğan! Gerçeğin yerine konulan yanılsama yüceltiliyordu, bense kendimize yalan söylemeyelim, diyordum. Bunun hepimiz için daha iyi olacağını düşünüyordum. Yoksa ben de yumuşuyor değildim.

*

Acımasız bir yel kırış kırış yapıyor denizi. Aynı acımasızlıkla dele biçe bir vapur yarıyor yüzeyini... Ayaklarım geri geri gidiyor. Eve dönsem? İstifa etsem? Bunu göze alamam... Hastalıktan yeni kalkmış gibi örselenmiş bedenimin yalnız yürüyüşü pek uzun sürmüyor: Bir çift, iki, üç dört, sekiz on, sayılamayacak denli çok; kısık, patlak, çekik, az kirpikli, yeşil, kara, takma, trahomlu, konjonktivitli, kanlı gözler... Hiç birini tanımıyorum. Ya onlar ne biliyorlar benim hakkımda? Belki de benim yerimde olmadıkları için Allah’a şükretmekten başka bir şey bilmiyorlar.

Bedenim deliniyor, yüzüm Jeanne D’arc, ama bacaklarımdan aşağı kanıyorum.

Sahi, kömür yığını görmüştüm bahçede. Bir tepecik: Simsiyah, sarı parıltılı kar kütlesi örtmüş, içten gelip yüzeye ulaşmaya çabalayan ışıkcıkları vardı.

Eğilmiş, bir elinde nikel pensi, öbüründe petri kutusu yuvarek. Donuk kış güneşi appacık saçlarının arasından ısınarak geçiyor. Delik deşik edilmiş bedenimin yaralarını saracak sanki sıcaklığıyla... Doğruluyor, bana bakıyor, olanca gücüyle gülümsüyor, kardeş kardeş geçinen beyaz takma dişleri yüzünü aydınlatıyor... İlkin yirmi santim kısa olan ayacığını atıyor öne. Bir telaş bir telaş, soluk soluğa... Parası olsa sağ salim döndüğüm için kurban keseceğinden hiç kuş-kum yok. Ama altı çocuk! Yaşamın üstesinden gelmeye çalışıyor herkes gibi. Onun durumunda olan birinin durumunu kabullenmekten başka çaresi yoktur. Gene de o uyurgezerler arasında uyanık kalmayı becerebiliyordu ve bana güveniyordu. Gereksinim duyduğum şey belki de buydu.

İşbaşı düdüğü bu! Bastırıyor vapurun gürültüsünü cıyak cıyak, gök yırtıldı sanki, delindi.

- Hoş gelmişsiniz, diyor.

Gülümsemeyi unutmuşum.

- Siz zaten kötü bir şey yapmazsınız şefim.

Hayır, böyle demiyor. Hem sözcüklerle işi yoktur onun. Bir başlarsa konuşmaya, "Saçımız başımız appacık oldu... Bi-

zim oralar şimdi yesyeşildir...” Bence bakışların dili sözcükler denli kısıtlı değil, daha derin ve çokanlamlı.

Yumuşacık kar taneleri nazlı nazlı iniyor saçlarıma. Boynumdaki atkıyı kafama örtecek denli maddeci bir günümde değilim. Islaklığıyla beyazlanmış kumral perçemimi alnıma yapıştırıyor karken artık suya dönüşmüş, dönüşümün delişmen tutkusunu yaşayan karsuyu.

Gözlerim kamaşıyor. Retinamın üzerinde kendi ürettiğim bir görüntü: Appacık saçlı adam yaman bir paratöner olmuş, indirmiş tüm o gözleri yerlerinden toprağa... Küçülme değil benim için kurtarılma, erkek kadın kurtarıcı da fark etmez; ya da kendini kandırmak değil. Bir borçtur bu, borçlusu alacaklısı olmayan!

Isıya dayanıklı cam balonda demlenmiş çayın kokusu ne güzeldir bilirsin ya, Doğan.

Bedenim sapasağlam artık. İmza defterine yürüyerek gitmeyi istemiyorum. Kanatlanmalıyım. Titrek bir sevinç kaplamış içimi, bir uçuş coşkunu sanki. Ya da ne bileyim, mutluluktan hiçbir zaman emin olamamışımdır ki zaten.

YETER

Az önce yaptıklarına uygun laflar etmeye başlayınca kaşlarını çatıyorum:

- Utanmaz, seks düşkününü herif, üstelik iki çocuk babası.

Aslında bu şaka yıllardır aramızda yinelenip durur. Cinselliği hor görmekten kim kurtarabilmiş ki kendini...

Bu kez daha edepli sürdürüyor sözü:

- Soyunma baştan çıkarıcı; çıplaklıkta bu yok, tersine isteksizlik yaratıyor.

Ciddileştiğimi görünce uzatmıyor. Bir bira daha istiyor garsondan. Akşama rakı içeceği için şimdilik birayla yetiniyor.

Rüzgâr artmış sanki. Deniz dağlara çıkıyor. Balıkçı barınağındaki irili ufaklı sandallar, motorlar bozbulanık su inip kalktıkça deli deli deviniyorlar.

Çocuklar düşüyor aklıma birden. Küçüğün deniz merakı, büyüğün aybaşı sancıları.

Celalleniyor:

- Bırak şimdi veletlerini de biraz romantik ol be kadın!
- Romantizm?

Buz istiyorum garsondan. O ise iyi niyetinin boşa çıkmışlığından doğan öfkeyle birasına sarılıyor:

- Sen böylesindir işte zaten. Ne zaman memnun edebildim ki.

Ve bir ping - pong maçı kısır döngüsü içinde, belki de bizi, tüm ilkelliğine karşın birbirimize bağlayan o ünlü söz düellolarımızdan birini daha başlatıyor.

Rahatlıyoruz. Başlarımız öne eğik oturuyoruz ve susuyoruz. Dinlencede, işyerlerimizden, çocuklarımızdan, taksitlerimizden, tüm kaygılarımızdan uzakta, susuyoruz. (Bu noktaya vardık ha!)

Müşteriler birer ikişer doluşuyorlar. Batarya halinde gelenleri izliyoruz. Bronz gövdeleri, son moda giysileri, bakımlı saçları...

Mutfağın sıcaklığını dışarı salıvermek için kapıyı aralamış Yeter. Uzanıp el sallıyor. Sigara paketini gösteriyorum. 'Gâvur cıgarasına' dayanamaz, hemen yanımıza geliyor. Şef garso-

nun sırnaşık bakışları kızın düzgün bacaklarında.

- Bu gece işiniz zor Yeter, diyorum paketi uzatırken.
- Niye be ablacığım? Dört saat yatakta, altı saat da ayakta uyuyarak on saatlik uykumuzu almışız evvelallah.

Az Nasrettin değil ha! İkimiz de seviyoruz bebek yüzlü Yeter'i. Sanki biraz bizim büyüğün havası var. Ayrılırken arkasından gülümsüyoruz. Aramızdaki bu uyumluluk onu gevşetiyor, gülmeye başlıyor. Hiç olmazsa bu gecelik ateşkes istediğimden ben de gülüyorum. Karşılıklı deli gibi gülüp duruyoruz.

Ama birden gülemez oluyorum. Alkolün bulandırdığı zihnim, güçlü görünme çabasına karşın onu da korunması gereken güçsüzler ordusundan biriymiş gibi algılıyor. Nedeni? Belli değil. Ya da patronundan güç bela koparttığı bir haftacık dinlence için özene bezene seçtiği beyaz tişörtünde gizli. (Hay demez olaydım bu hakkı sana yasalar tanımış yasalar! Daha iki hafta hakkın var.) Ve duygu düşünceyi aşıyor... Yalnızca gözyaşlarımı tutmayı becerebiliyorum, bir de 'n'olurdu benim kocam böyle değil de başka türlü olsaydı' diye iç çekmeyi, bir dindarın saflığıyla.

- Balık nefis, diyor.
- Beyaz peynir de harika, diyorum.

Kasetten inleyen oyun havası müşterileri coşturmakta gecikmiyor. Pistte renkli bir kalabalık; çılgınlık somutlaşarak insan bedenlerine dönüşmüş sanki. Kitle ruhu denilen paylaşım bu olsa gerek!

Ter içinde garsonlar, masalara içki yetiştirmeye çalışıyorlar.

Mutfak kapısı açılıp kapandıkça Yeter'i gözlüyorum. Üst üste yığılmış boş tabakların tepesinden yalnızca bebeksi profili görülebiliyor. Benzi sapsarı, sarıdan çok yeşil. Ya da içkiliyken her şeyi dramatik görme eğilimim yüzünden bana öyle geliyor.

Rakımı dipliyorum. Sonra pencereye çeviriyorum başımı. Deniz kopkoyu bungunlukta. Ürkünç. Camda kendi karanlık yansıma görmek daha da ürkünç. O ise keyifli. Sarkık etli yanakları tablosal bir kırmızılıkta; oyun havasının ritmine uydurmuş ayağını, hızlı hızlı sallıyor. Bir de yan masadaki genç dulun içine düşecek gibi durmasa... Yazar kendini anımsatıyor: "Bir insanın güzel şeyleri olmamasını anlarım. Ama hiç değilse çirkin şeyleri olmamalı."

Belki de başka düşüncelere dalmalıyım. Gökyüzü! Kim bilir nasıl yıldız yıldızdır şimdi. Başımı azıcık yukarı kaldırırsam görebilirim. Ama istemiyorum. Doğayı sevmiyorum. Bu bende saplantı haline gelmiş olmalı. Neden sevecekmişim? Aslan neyle beslenir: Geyikle! Adalet yok doğada, merhamet de yok. Akıl yok çünkü. Ona söylesem "hastalıklı düşünceler" diyecek; iyisi mi susmak. Ama ona da bozuluyor:

- Sandalyede öylece oturup önüne bakarsın. Laf söyleriz, duymazsın.

Tepem atıyor:

- Benden çok fazla şey bekliyorsun.

Sözümü bitiremeden mutfak kapısı kendiliğinden açılıyor. Yeter'in siyah ayakkabıları talaş tozuna belenmiş. Şef garson zıfaf odası kösnüsüyle giriyor içeri, kapıyı kapatıyor.

Rakı koyuyorum bardağıma.

- Zom olacaksın karıcığım. Hani ne söz vermiştin?

Biliyorum, tek 'o iş'ten yoksun kalmasın diye bu yumuşamalar.

Kaset aniden susuveriyor. Az önce mutlu oldukları inancıyla ter ter tepinen karılar, kocalar, sevgililer hamam rehaveti içinde masalara dönüyorlar. Koltukaltıları, saç baş ıpsıslak; yüzlerde dondurma vaat edilmişken şekerle kandırılmış çocukların kırık şaşkınlığı... Bakışlarımız karşılaşıyor bir an. Onsuz bir hayat nasıl olurdu acaba? Canının istediği gibi hareket etmesine katlanamıyordum artık. Peki ne istiyordum? Bardak elimden yere kayıveriyor. Eyvahlar olsun! Cam kırıkları ortalığa saçılıyor. Başımı önüme eğip özür diliyorum. Ama artık çok geç!

- Tatili piç ettin be!

Hakaret miydi bu, yoksa gerçeğin ta kendisi mi? Anne baba olduk ama karı koca olamadık.

Gözlerini ağarta ağarta masayı yumrukluyor.

Gerçeğin dışı vurumu, ruhum kadar midemi de isyan ettiriyor. Masanın altına öğürüyorum. Tüylerim diken diken olmuş, abdest yapmak istiyorum, hemen oracığa, orta yere. Sırtımda oklavalalar inip kalkıyor, bağırmak istiyorum; sesim bir tünelin içinden geçen treni yutuşu gibi gırtlığımdan aşağı kayıveriyor: YETER!

Yeter yanı başımda, elinde süpürge, faraş...

- Bir kussan açılırsın ablacığım, diyor.

Kızın ince çocuk bedenine sarılıyorum.

- Evet evet, bir kussam açılacağım.

SONSÖZ YERİNE

“Neden İkarus gibi olmayayım? Güneşe neden uçmayayım? Tabii uçarım. Kanatlarım erir, denize düşerim. Ama uçmuş olurum.”

NE ZAMAN Kİ İÇİME BİR KURT DÜŞTÜ TÜLİN TANKUT

"Kadın bakış açısı olmaksızın yaşamdaki gerçekliğin kavranması eksik kalır (...) Anlatıyı kurma aşamasında öykü kişilerini gerçeğe çok yakın bir zeminde sunmayı, sıradan kadınların günlük yaşamdaki yok sayılan, görmezden gelinen deneyimlerini -kadın kimliğinin yapıtaşlarını oluşturduğundan- görünür kılmayı önemsemiştim." diyor Tülin Tankut 1980'lerde, feminizmin Türkiye'de henüz yaygınlaşmadığı bir dönemde yazdığı bu öyküler için.

Tülin Tankut'un anlattığı kadınlar, aradan geçen yıllara rağmen, içlerindeki hayat ve umudu olanca canlılığıyla bugüne ulaştırıyorlar. Bütün iyi anlatılmış hikâyelerde olduğu gibi.

ISBN 978-605-65272-6-5

ayizi kitap